

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Barbora Davidová

Svoboda projevu médií

**Komparace judikatury Evropského soudu pro lidská práva
a Interamerického soudu pro lidská práva**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Mgr. Alla Tymofeyeva, Ph.D.

Katedra: Katedra mezinárodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 23. 11. 2019

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval/a samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 235 168 znaků včetně mezer.

Barbora Davidová

V Praze dne 23. 11. 2019

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Mgr. Alle Tymofeyevě, Ph.D. za její cenné připomínky a rady ohledně textu mé práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině a příteli za jejich obrovskou podporu.

Obsah

Úvod	4
1. Svoboda projevu médií z pohledu historie, teorie a mezinárodního práva	7
2. Ochrana svobody projevu médií v evropském a interamerickém systému ochrany lidských práv	13
2.1. Procesní požadavky na individuální stížnost v rámci evropského systému ochrany lidských práv	13
2.2. Svoboda projevu médií dle čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv základních svobod... 16	
2.3. Interamerický systém ochrany lidských práv a individuální stížnosti..... 19	
2.4. Svoboda projevu médií dle čl. 13 Americké úmluvy o lidských právech..... 22	
2.3. Komparace dvou regionálních systémů ve vztahu k ochraně svobody projevu médií..... 25	
3. Analýza vybrané judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva	30
3.1. Postup regionálních soudů obecně	30
3.2. Role médií a novinářů ve společnosti a povinnosti novinářů	35
3.3. Audiovizuální média..... 37	
3.4. Internetová média	39
3.5. Předběžná cenzura	44
3.6. Omezení svobody projevu nepřímými prostředky	45
3.7. Útoky na novináře a jejich zadržení	48
3.8. Ochrana novinářských zdrojů	54
3.9. Zásah do práva na svobodu projevu s cílem zabránit úniku důvěrných informací	55
3.10. Zásah do práva na svobodu projevu z důvodu ochrany národní bezpečnosti, územní celistvosti a předcházení nepokojům a zločinnosti..... 59	
3.11. Zásah do práva na svobodu projevu z důvodu difamační povahy sdělení	61
3.12. Kolize s právem na respektování rodinného a soukromého života	69
3.13. Kolize s právem na spravedlivý proces	75
3.14. Právo na přístup k informacím chráněné v rámci čl. 10 Evropské úmluvy a čl. 13 Americké úmluvy	77
3.15. Shrnutí poznatků z judikatury..... 82	
Závěr.....	88
Seznam zkratk	93
Seznam použitých zdrojů	94
Abstrakt, klíčová slova	101
Abstract, key words.....	102

Úvod

Tato diplomová práce nese název „Svoboda projevu médií: Komparace judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva“. Jak již název napovídá, ráda bych se v ní zabývala regionální ochranou svobody projevu, a to se zaměřením na média. Cílem mé práce bude provést komparativní analýzu relevantních regionálních dokumentů ochrany lidských práv a zejména pak vybrané judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva týkající se svobody projevu médií a zjistit, v čem se přístupy těchto regionálních soudů ke svobodě projevu médií liší a v čem se naopak tyto soudy vzájemně ovlivňují či inspirují. Věřím, že komparace judikatury, ať už jednotlivých států, nebo v tomto případě celých regionů, může být významným zdrojem inspirace a může napomáhat k pochopení jednotlivých právních institutů, jakož i regionálních odlišností a důvodů těchto odlišností. Ve své práci se tedy neomezím pouze na judikaturu ESLP, ale budu ji konfrontovat také s názory odlišného soudního orgánu, abych tak mohla přinést pohled na svobodu projevu médií a její limity z nového úhlu.

Práce bude rozdělena na tři části. V první, úvodní části, se budu zabývat teoretickým ukotvením médií a také zde bude zpracována otázka svobody projevu médií z pohledu historie a mezinárodního práva. V této části budu vycházet z české i zahraniční odborné literatury.

Druhá část představí ochranu svobody projevu médií v rámci dvou regionálních systémů ochrany lidských práv: evropského a interamerického, kdy budou opět využívány české i zahraniční zdroje informací. Jelikož jsem letní semestr 2019 strávila na studijním pobytu v Mexiku, naskytla se mi jedinečná příležitost využít i tamní literaturu. S pomocí těchto zdrojů tedy budou v samostatných podkapitolách představeny oba regionální systémy ochrany lidských práv, přičemž důraz bude kladen jednak na procesní stránku, tedy na otázky, kdo se může ochrany domáhat, před jakým orgánem a jakým způsobem, a jednak na konkrétní dokumenty a jejich ustanovení zabývající se svobodou projevu ve vztahu k médiím. Poslední podkapitola druhé části následně oba systémy srovná.

A nakonec, třetí část již bude obsahovat samotnou komparativní analýzu vybraných rozsudků Evropského soudu pro lidská práva na straně jedné a Interamerického soudu pro lidská práva na straně druhé. Všechny rozsudky se budou tematicky týkat svobody projevu médií (čl. 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 13 Americké úmluvy o lidských právech). Judikatura bude vybírána na základě následujícího klíče.

Judikatura ESLP bude vyhledávána v internetové databázi HUDOC.¹ Pro bližší specifikaci a výběr těch nejrelevantnějších rozsudků budou při vyhledávání v dané databázi použity následující filtry:

- judgments – Grand Chamber
- language – English
- importance – Key cases
- article – 10
- text search (vpravo nahoře) – media

Bude se tedy jednat pouze o nejdůležitější rozsudky (*key cases*) velkého senátu, které budou k dispozici (mimo jiné) v anglickém jazyce, budou se týkat článku 10 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Svoboda projevu) a budou obsahovat slovo „media“. Celkem se jedná o 38 rozsudků.

Pokud se některé z rozsudků i přes vyhledávání slova *media* nebudou týkat přímo činnosti médií a nebudou relevantní pro tuto diplomovou práci, budou z analýzy vypuštěny.

Judikatura ISLP bude vyhledávána jiným způsobem, a to z toho důvodu, že oficiální internetová databáze daného soudu² nenabízí možnost použít podobné filtry, jako je tomu u databáze ESLP. Jelikož není možné rozsudky vyhledávat podle relevantních článků Americké úmluvy o lidských právech (zde je to čl. 13 – Svoboda myšlení a projevu), a ani vyhledávání dle klíčových slov nenabízí mnoho výsledků, bude namísto toho využít seznam rozhodnutí ISLP ve věci svobody projevu, který je možné nalézt na internetových stránkách Organizace amerických států: http://www.oas.org/es/cidh/expresion/jurisprudencia/si_decisiones_corte.asp.³

Tento seznam obsahuje 21 rozsudků, přičemž i zde budou vynechány ty, které by se netýkaly přímo činnosti médií.

Mimo to budou zmíněny také 2 poradní stanoviska ISLP k tématu médií, která jsou k nalezení na tomtéž odkaze (záložka *Opiniones Consultivas*). Důvodem k jejich uvedení je, že se o nich často zmiňuje i zahraniční literatura, je tedy pravděpodobné, že se jedná o významná stanoviska, která by neměla být opomenuta.

---

¹ HUDOC. [online]. Strasbourg: European Court of Human Rights. [cit. 2019-11-11]: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22media%22%2C%22languageisocode%22:%5B%22ENG%22%2C%22importance%22:%5B%221%22%2C%22article%22:%5B%2210%22%2C%22documentcollectionid%22:%5B%22GRAND%22%2C%22CHAMBER%22%2C%22%22%7D>.

² *Jurisprudence Finder*. [online]. San José: Corte Interamericana de Derechos Humanos. [cit. 2019-11-11]: <http://www.corteidh.or.cr/cf/Jurisprudencia2/index.cfm?lang=en>.

³ *Decisiones de la Corte IDH*. [online]. Washington, D.C.: OEA, 2015. [cit. 2019-11-11]: http://www.oas.org/es/cidh/expresion/jurisprudencia/si_decisiones_corte.asp.

Celkově se bude jednat o přibližně 60 rozsudků, z nichž ale budou vyřazeny ty, které se netýkají činnosti médií nebo nejsou jinak relevantní pro tuto práci. Analýza si klade za cíl poukázat na rozdíly v judikatuře obou soudních orgánů, jakož i na otázky, které bývají rozhodovány stejným či obdobným způsobem.

1. Svoboda projevu médií z pohledu historie, teorie a mezinárodního práva

Svoboda projevu, bez níž si lze v současnosti jen těžko představit fungování naší společnosti a již je možné bez nadsázky označit za jeden ze základních kamenů demokracie, se řadí mezi základní lidská práva a svobody. A právě historickému vývoji svobody projevu a jejímu ukotvení v rámci mezinárodního práva lidských práv bude věnována první kapitola této práce. Účelem této kapitoly je zasadit téma práce do širšího kontextu, který je nezbytný pro další, již konkrétnější výklad. Právní instrumenty přijaté za účelem ochrany lidských práv na půdě Organizace spojených národů (dále „OSN“) totiž tvoří jistý předobraz znění pozdějších regionálních úmluv, o nichž bude ve vztahu ke svobodě projevu médií podrobně pojednáno dále.

Nejdříve je však třeba vymezit samotný pojem „médiá“. Ten nebývá vždy vykládán jednotným způsobem. Podle Rozehnal je možné za média v širším smyslu považovat „vše, co umožňuje komunikaci, a vše, co slouží jako prostředek k uchování a přenosu sdělení v prostoru a čase. Podle některých, ještě širších pojetí jsou média formou sociální komunikace (řeč, písmo), ale zařazují do pojmu média i hudbu, výtvarná díla, architekturu, tanec, způsob oblečení, gesta, signály a jakékoli objekty, jež mohou být využity k reprezentaci významů, jakož i sociální organizaci této komunikace.“⁴ V užším smyslu poté Rozehnal pojímá média jako souhrnné označení jednak pro technické prostředky masové komunikace, jednak pro sociální instituce produkující a rozšiřující sdělení masové komunikace.⁵

Také Oster rozlišuje dvě kategorie médií v užším smyslu. Jedná se zaprvé o „médiá v technologickém smyslu“, zadruhé o „poskytovatele obsahu“. Médii v technologickém smyslu jsou jakýkoliv komunikační zprostředkovatelé přenášející informaci třetí strany, jako například poskytovatelé internetových služeb. Poskytovatelé obsahu naopak rozšiřují svůj vlastní obsah. Kvůli probíhající mediální konvergenci však mohou být v některých případech hranice mezi nimi nejasné.⁶

Oster dále zdůrazňuje, že „poskytovatelé obsahu musí být rozděleni na žurnalistická média na jedné straně a jednotlivce či instituce, které také rozšiřují informace směrem k masovému publiku prostřednictvím komunikačního média, ale nenaplňují legální standardy pro definici žurnalismu, na straně druhé.“⁷ Pouze první z těchto dvou kategorií poskytovatelů obsahu se těší tzv. mediální svobodě, někdy zvané také svoboda tisku. Tato práce se bude v dalších kapitolách zabývat pouze touto skupinou médií, protože právě ta mají největší dosah na

---

⁴ ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 463 s. ISBN 978-80-7380-549-4. – s. 7.

⁵ Tamtéž, s. 9.

⁶ OSTER, Jan. *European and international media law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 583 p. ISBN 978-1-107-62076-6. – s. 3 - 4.

⁷ Tamtéž, s. 5.

masové publikum, jemuž předávají informace a prezentují názory kontinuálně, často určují veřejnou agendu a směr, jakým se bude ubírat celospolečenská debata, a považují je proto za nejdůležitější kategorii médií pro fungování a rozvoj demokratické společnosti.

Na vztah mezi mediální svobodou a svobodou projevu existují dva odlišné pohledy. První z nich podřazuje mediální svobodu pod svobodu projevu, a právo novinářů publikovat je tak založeno na stejných zárukách jako právo ostatních poskytovatelů obsahu. Tento přístup ve své judikatuře zvolil například německý ústavní soud.⁸

Druhý pohled vidí mediální svobodu jako *lex specialis* vůči obecné svobodě projevu. Dle tohoto pohledu média plní ve společnosti důležitou roli „hlídacího psa“, a je tedy třeba garantovat jim vyšší míru a rozsah ochrany. Není tak chráněna pouze jejich svoboda spojená s projevem, nýbrž také jejich nezávislost obecně, shromažďování zpráv či redakční a distribuční proces. Tento přístup je možné vysledovat například v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva, za svůj ho přijal také Výbor pro lidská práva.⁹

Co se týká historického vývoje uznávání svobody projevu jako lidského práva, k tomu, podobně jako u jiných lidských práv, docházelo postupně v různých historických etapách, a to nejdříve na území jednotlivých států, neboť jednotlivci tradičně spadali pod výlučnou jurisdikci toho státu, jehož státními příslušníky byli a kde žili, a jiné státy se musely v této oblasti jakýchkoli interferencí zdržet.¹⁰ Zpočátku byla také uznávána pouze práva určitých skupin společnosti, které sloužily jako opora státní moci. Avšak již tehdy se hovořilo o právech patřících společnosti, národu, či dokonce lidu. Jako příklad lze uvést anglický dokument *Magna charta libertatum* z roku 1215, který zaručoval určitá práva „svobodnému člověku“,¹¹ či francouzskou Deklaraci práv člověka a občana z roku 1789, jež jako jedno z nejdůležitějších práv člověka vyzdvihovala právě svobodné sdělování a šíření myšlenek.¹²

Na mezinárodní úrovni k ochraně lidských práv, včetně práva na svobodu projevu, tedy začalo docházet až později. Po první světové válce došlo k určitému rozvoji na některých speciálních úsecích lidských práv, například v otázce ochrany menšin či pracovních podmínek, avšak větší pokrok nastal až po 2. světové válce, a to zejména v reakci na závažné porušování

---

⁸ OSTER, J., 2017, s. 7.

⁹ Tamtéž, s. 50 - 52.

¹⁰ CASSESE, Antonio. *International law*. Oxford: Oxford University Press, 2001. 469 p. ISBN 0-19-829998-2. – s. 350

¹¹ ZEMANOVÁ, Štěpánka a kol. *Lidská dimenze mezinárodní politiky*. Praha: Oeconomica, 2004. 260 s. ISBN 80-245-0769-2. – s. 16 - 17.

¹² Tamtéž, s. 19 - 21.

lidských práv v Německu ovládaném Hitlerem.¹³ Tehdy došlo k vytvoření soustavy právních a institucionálních nástrojů ochrany lidských práv na půdě OSN a bylo všeobecně uznáno, že se na základě mezinárodního práva poskytuje ochrana základních lidských práv a svobod jednotlivcům, mezi nimi i právu na svobodu projevu. Vzniklo tak mezinárodní právo lidských práv, jehož předmětem jsou: „*lidská práva a svobody, jejichž objektivní charakter vyplývá z univerzální identity a rovnosti lidských bytostí*“.¹⁴

OSN, založená v roce 1945, se otázce lidských práv aktivně věnovala již od zahájení své činnosti. V únoru 1946 vznikla Komise pro lidská práva¹⁵ a v jejím rámci několik subkomisí věnujících se konkrétním problematikám – mezi nimi i Subkomise pro svobodu informací a tisku.¹⁶

Cílem Komise bylo vypracovat univerzální katalog lidských práv. Tímto katalogem se stala právně nezávazná, přesto velmi významná Všeobecná deklarace lidských práv, schválená Valným shromážděním 10. prosince 1948.¹⁷ Všeobecná deklarace má 30 článků, přičemž pro ochranu svobody projevu je důležitý zejména čl. 19, který stanoví:

*„Každý má právo na svobodu přesvědčení a projevu; toto právo nepřipouští, aby někdo trpěl újmu pro své přesvědčení, a zahrnuje právo vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky jakýmkoli prostředky a bez ohledu na hranice.“*¹⁸

Splnění výše zmíněného požadavku vypracování univerzálního právně závazného katalogu lidských práv na půdě OSN si vyžádalo téměř dvě další desetiletí. Důvodem byla vysoká obtížnost vypracování takového dokumentu, neboť jednotlivé skupiny států měly rozdílné názory na to, jaká práva patří mezi základní lidská práva a jaká je jejich funkce ve společnosti. Nakonec se však státům podařilo dohodnout se na minimálním obecném standardu lidských práv a v roce 1966 Valné shromáždění schválilo ne jeden, ale rovnou dva dokumenty navazující na Všeobecnou deklaraci: Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. K druhému z nich byly také postupně přijaty dva opční protokoly.¹⁹

---

¹³ POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J. *Mezinárodní právo veřejné – Zvláštní část*. 6., doplněné a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 556 s. ISBN 978-80-7400-398-1. – s. 97-98.

¹⁴ STRÁŽNICKÁ, Viera a kol. *Medzinárodná a európska ochrana ľudských práv*. Prvé vydanie. Bratislava: EUROKÓDEX, s.r.o., 2013. 560 s. ISBN 978-80-89447-95-4. – s. 47.

¹⁵ Komise pro lidská práva zanikla v roce 2006 a místo ní byla ustavena Rada OSN pro lidská práva (UNHRC). Blíže k důvodům rozpuštění Komise viz DUFEK, P., SMEKAL, H., 2014, s. 168.

¹⁶ ZEMANOVÁ, Š. a kol., 2004, s. 61.

¹⁷ Tamtéž, s. 62 - 63.

¹⁸ Všeobecná deklarace lidských práv (10. 12. 1948). In: MRÁZEK, Josef. *Dokumenty ke studiu mezinárodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 444 s. ISBN 80-86898-08-3. – s. 125

¹⁹ POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J., 2011, s. 99 - 100

Pro ochranu svobody projevu médií je relevantní Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, konkrétně ustanovení čl. 19, které svým zněním vychází z čl. 19 Všeobecné deklarace lidských práv, avšak s určitými odchylkami. Největší rozdíl představuje odstavec 3, který stanoví:

„Užívání práv uvedených v odstavci 2 tohoto článku s sebou nese zvláštní povinnosti a odpovědnost. Může proto podléhat určitým omezením, avšak tato omezení budou pouze taková, jaká stanoví zákon a jež jsou nutná:

- a) k respektování práv nebo pověsti jiných;*
- b) k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku nebo veřejného zdraví nebo morálky. “²⁰*

Pakt tedy již zdůrazňuje možnost omezení svobody projevu zákonem z výše uvedených důvodů.

OSN se dále podílela také na vypracování několika zvláštních mezinárodních úmluv zabývajících se jednotlivými kategoriemi lidských práv, ovšem tyto se nezabývají přímo ochranou svobody projevu, proto o nich v tomto výkladu nebude podrobněji pojednáno.²¹

Pro ochranu svobody projevu je tak na mezinárodní úrovni důležitá zejména Všeobecná deklarace lidských práv a Mezinárodní pakt o občanských a politických právech. Oba tyto dokumenty pod svobodu projevu subsumují na jedné straně právo *vyhledávat a přijímat* informace a myšlenky, na druhé straně informace a myšlenky *rozšiřovat*. Sudre si všímá také další specifičnosti tohoto práva spočívající v tom, že se jedná jednak o *individuální právo jednotlivce* zastávat a vyjadřovat menšinový názor, aniž by byl pro tento názor obtěžován, jednak také o *kolektivní právo* umožňující vzájemnou komunikaci ve společnosti.²² Jak bude ukázáno na příkladech judikatury ve třetí kapitole této práce, tuto dvojkolejnost práva na svobodu projevu velmi často ve svých rozsudcích zdůrazňuje Interamerický soud pro lidská práva, ačkoli vychází zejména ze znění regionální úmluvy o ochraně lidských práv.

Dalším důležitým prvkem svobody projevu deklarované ve Všeobecné deklaraci a Mezinárodním paktu o občanských a politických právech je možnost *vyhledávat, přijímat a šířit* informace a myšlenky *bez ohledu na hranice*. Tím je zaručena mimo jiné stejná ochrana zahraničních mediálních obsahů (přenášených například prostřednictvím vysílání či internetu),

---

²⁰ Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (19. 12. 1966). In: MRÁZEK, Josef. *Dokumenty ke studiu mezinárodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 444 s. ISBN 80-86898-08-3. – s. 130.

²¹ Pro více informací o těchto úmluvách viz např. POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J., 2011, s. 103 - 113.

²² SUDRE, Frédéric. *Mezinárodní a evropské právo lidských práv*. Přeložil J. MALENOVSKÝ. 2., upravené a rozšířené vydání. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1997. 364 s. ISBN 80-210-1485-7. – s. 199 - 200.

jakou mají národní mediální obsahy, a také stejná ochrana autorů bez ohledu na jejich národnost.²³

Dále je také důležité zmínit, že jsou chráněny na jedné straně *informace*, jako hodnotově neutrální fakta, na druhé straně *myšlenky*, jako hodnotově zabarvená sdělení a subjektivní názory. Přitom se může jednat také o názory urážlivé, šokující či znepokojující, tedy ne pouze ty, které jsou ve společnosti převažující.²⁴

Čl. 19 Všeobecné deklarace garantuje právo rozšiřovat informace a myšlenky jakýmikoli prostředky, čl. 19 odst. 2 Mezinárodního paktu o občanských a politických právech dále upřesňuje, že je možné rozšiřovat informace *ústně, písemně nebo tiskem, prostřednictvím umění nebo jakýmikoli jinými prostředky podle vlastní volby*. Mezi tyto prostředky je možné zařadit také média.

Vedle univerzálního systému ochrany lidských práv se nezávisle na OSN vyvinuly také tři komplexní regionální systémy ochrany lidských práv, a to na území Evropy, Ameriky a Afriky. Přestože, jak upozorňují Steiner a Alston,²⁵ Charta OSN zmiňuje regionální dohody pouze ve vztahu k otázkám mezinárodního míru a bezpečnosti, a nikoli ve vztahu k ochraně lidských práv, již v roce 1950 byla přijata Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod, následovaná Americkou úmluvou o lidských právech z roku 1969 a Africkou chartou práv člověka a národů z roku 1981.²⁶ Také ty chrání právo na svobodu projevu médií – prvním dvěma z těchto zmíněných úmluv se bude věnovat následující kapitola této práce.

Regionální systémy ochrany lidských práv bývají teorií považovány za efektivnější než univerzální systém, protože jsou vytvářeny státy, které se vzájemně více historicky, kulturně, politicky a ekonomicky podobají, a snáze tak dosáhnou shody také na úrovni ochrany lidských práv. S tím nelze než souhlasit. To, nakolik bude oblastní systém v praxi efektivní, však poté záleží zejména na ochotě jednotlivých států akceptovat kontrolní a monitorovací mechanismy a vykonávat rozsudky regionálních soudních orgánů.²⁷

Poté, co jsem v této první kapitole představila, co se rozumí pod pojmem „médiá“, a přinesla jsem stručný úvod do historického vývoje ochrany práva na svobodu projevu v rámci univerzálního systému ochrany lidských práv, neboť tento časově předcházel systémům

---

²³ OSTER, J., 2017, s. 39.

²⁴ Tamtéž, s. 42.

²⁵ STEINER, H. J., ALSTON, P. *International human rights in context: Law, politics, morals*. Oxford: Oxford University Press, 1996. 1245 p. ISBN 0-19-825427-X. – s. 563 - 564.

²⁶ Tamtéž, s. 563 - 564.

²⁷ STRÁŽNICKÁ, V. a kol., 2013, s. 128.

regionálním, a považuji tak tuto materii pro svou práci za důležitou, v následující kapitole bude dále podrobněji pojednáno již o evropském a interamerickém systému ochrany lidských práv a svobodě projevu médií.

2. Ochrana svobody projevu médií v evropském a interamerickém systému ochrany lidských práv

Druhá část této práce pojednává o dvou regionálních systémech ochrany lidských práv – evropském a interamerickém – a ochraně svobody projevu médií v těchto systémech. Každému systému se nejprve věnují dvě samostatné podkapitoly, kdy v první z nich jsou vysvětleny některé procesní aspekty, aby bylo vyjasněno, kdo se může ochrany domáhat, před jakým orgánem a jakým způsobem, a následně je ve druhé podkapitole věnován prostor konkrétním dokumentům a jejich ustanovením zabývajícím se svobodou projevu ve vztahu k médiím. Nakonec jsou v poslední podkapitole oba systémy srovnány, a to opět jednak po procesněprávní stránce, jednak po stránce hmotněprávní, co se týká svobody projevu médií. Správné pochopení těchto systémů ochrany lidských práv je nezbytné pro následující část této práce, která se již bude zabývat konkrétní judikaturou.

2.1. Procesní požadavky na individuální stížnost v rámci evropského systému ochrany lidských práv

Pojem „evropský systém ochrany lidských práv“ nebývá vykládán zcela jednotným způsobem. V Evropě, která byla místem zrodu a rozkvětu lidskoprávní doktríny a pro niž je typická vysoká míra spolupráce mezi státy, působí i v oblasti lidskoprávní ochrany ve větším či menším rozsahu několik mezinárodních organizací. Zatímco například Majerčík²⁸ nebo Strážnická²⁹ do evropského systému ochrany lidských práv zahrnují jak mechanismy a dokumenty vytvořené v rámci Rady Evropy, tak také ty vytvořené v rámci Evropské Unie (dále také „EU“) a Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě, podle Potočného a Ondřeje *„evropský systém ochrany lidských práv tvoří v současnosti Evropská úmluva o ochraně lidských práv a svobod z roku 1950 /.../ a 14 protokolů postupně k ní připojených, dále Evropská sociální charta z roku 1961 /.../ revidovaná v roce 1996 s dalšími protokoly a v neposlední řadě instrumenty týkající se ochrany menšin.“*³⁰ Posledně citovaní autoři poté ve své publikaci zmiňují EU a její Listinu základních práv odděleně od evropského systému ochrany lidských práv tvořeného instrumenty přijatými pouze na půdě Rady Evropy. Ať už se ztotožníme s kterýmkoli pojetím, instrumenty v Rámci Rady Evropy bezesporu tvoří jádro ochrany lidských práv v evropském regionu. V rámci této práce bude proto dále věnována pozornost pouze těmto instrumentům.

---

²⁸ DUFEK, P., SMEKAL, H. a kol., 2014, s. 180.

²⁹ STRÁŽNICKÁ, V. a kol., 2013, s. 128.

³⁰ POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J., 2011, s. 113.

Rada Evropy byla založena 5. května 1949 deseti evropskými státy. Po jejím založení započaly práce na Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, která byla přijata dne 4. listopadu 1950.³¹ Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod byl ustaven institucionální systém ochrany práv obsažených v těchto dokumentech. Ten zpočátku tvořily Evropská komise pro lidská práva („EKLP“) a Evropský soud pro lidská práva, přičemž EKLP vedla smírčí řízení a Soud vykonával soudní činnost.³² Tento fakt zde zmiňuji zejména z toho důvodu, že obdobný systém doposud existuje v interamerickém systému ochrany lidských práv, jak uvidíme dále.

Tento systém byl však neefektivní, a tak bylo rozhodnuto o jeho změně. K té došlo v roce 1994 přijetím Protokolu č. 11, kterým byly zrušeny jak Komise, tak Soud a zároveň došlo k ustavení dodnes fungujícího orgánu – Evropského soudu pro lidská práva (dále také „ESLP“), sídlícího ve Štrasburku a fungujícího permanentně.³³ Řízení před ESLP je unikátní v tom, umožňuje právo na individuální stížnost (ačkoli může být podána také mezistátní stížnost, a to ze strany jednoho smluvního státu vůči jinému smluvnímu státu.)³⁴ Pro to, aby se stěžovatel mohl se svou stížností obrátit na ESLP, však musí být splněno několik podmínek.

Zprvce se jedná o podmínku oprávněnosti stěžovatele. Stěžovatel může být fyzickou i právnickou osobou (není-li úzce napojená na veřejnou moc) či skupinou osob, může se jednat také o cizince narozeného mimo území členských států Rady Evropy. Stěžovatel však nesmí být anonymní. Co se týká právního zastoupení stěžovatele, to je vyžadováno až v momentě, kdy je stížnost uznána za přijatelnou a oznámena vládě příslušného státu s výzvou, aby se k ní vyjádřila.³⁵ Tato podmínka tedy není příliš striktní.

Zadruhé, stěžovatel musí nejprve vyčerpat všechny vnitrostátní opravné prostředky. Ode dne posledního vnitrostátního rozhodnutí mu poté začíná běžet šestiměsíční lhůta pro podání stížnosti k ESLP, kterou je taktéž třeba dodržet.³⁶

Dále, stížnost nesmí být duplicitní, tedy „v podstatě stejná“ jako jiná stížnost, která se shoduje v osobách účastníků, v námitkách a skutečnostech a která byla již dříve předložena ESLP nebo jiné mezinárodní instanci. Taková duplicita by založila nepřijatelnost stížnosti.³⁷

---

³¹ DUFEK, P., SMEKAL, H. a kol., 2014, s. 184.

³² POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J., 2011, s. 113 - 114.

³³ Tamtéž, s. 113 - 114.

³⁴ STRÁŽNICKÁ, V. a kol., 2013, s. 194.

³⁵ DUFEK, P., SMEKAL, H., 2014, s. 198.

³⁶ Tamtéž, s. 199.

³⁷ *Praktická příručka k podmínkám přijatelnosti*. [online]. Štrasburk: Rada Evropy / Evropský soud pro lidská práva, 2011 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_CES.pdf. – s. 25.

Nesmí dojít ani ke zneužití práva na stížnost, pod čímž se rozumí, že se nesmí jednat o „škodlivý výkon práva k jiným účelům, než pro které byl určen“.³⁸ Co se týká odůvodněnosti stížnosti, ta nesmí být „zjevně neopodstatněná“ a problém představuje také situace, kdy by nebyla způsobena „podstatná újma“. V těchto případech, ačkoli by stížnost jinak byla slučitelná s EÚLP, ESLP taktéž prohlásí stížnost za nepřijatelnou.³⁹

A nakonec, musí být splněny věcné, místní a časové požadavky ohledně předmětu stížnosti. Stížnost může směřovat pouze proti státu, v jehož jurisdikci (na jehož či jím kontrolovaném území) došlo k porušení některého z práv obsažených v Evropské úmluvě a těch jejích protokolech, k nimž daný stát přistoupil, a to pouze v případě, že k takovému porušení došlo až po ratifikaci Evropské úmluvy tímto státem.⁴⁰

Zmíněná věcná podmínka představuje jeden z limitů evropského systému ochrany lidských práv, neboť ne všechny státy přistoupily ke všem protokolům k Evropské úmluvě a ne všechny jsou tedy zavázány k dodržování všech postupně uznávaných práv. Je tedy otázka, zda lze hovořit o evropském *ius commune* v oblasti lidských práv. Carrillo Salcedo se domnívá, že to bude možné až v momentě, kdy „všechny členské státy Rady Evropy budou smluvními stranami Úmluvy a všech normativních dodatkových protokolů, které ji rozvíjejí prostřednictvím postupného rozšiřování seznamu chráněných práv a svobod.“⁴¹ V otázce práva na svobodu projevu to však nepředstavuje problém, neboť dané právo není dále rozvinuto v žádném z dodatkových protokolů.

O stížnosti splňující výše uvedené požadavky a označené za přijatelnou, za předpokladu, že nedošlo ke smírnému urovnání sporu, k jehož zvážení ESLP účastníky vybízí,⁴² rozhodne sedmičlenný senát. Za splnění určitých podmínek ji může postoupit velkému senátu.⁴³ Rozsudek ve věci samé obsahuje výrok, v němž je stanoveno, zda došlo k porušení Evropské úmluvy, či ne, a případně také přiznání spravedlivého zadostiučinění.⁴⁴ Proti rozsudku je možné podat odvolání k velkému senátu, a to ve lhůtě tří měsíců.⁴⁵ Rozsudky ESLP mají dva účinky: jednak

---

³⁸ *Praktická příručka k podmínkám přijatelnosti*. [online]. Štrasburk: Rada Evropy / Evropský soud pro lidská práva, 2011 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_CES.pdf. – s. 29.

³⁹ Tamtéž, s. 63 a 68.

⁴⁰ DUFEK, P., SMEKAL, H., 2014, s. 199.

⁴¹ GÓMEZ ISA, F., MANUEL PUREZA, J. *La protección internacional de los derechos humanos en los albores del siglo XXI*. Bilbao: Universidad de Deusto, 2003. 835 pp. ISBN 84-7485-899-2 – s. 404.

⁴² *Informace pro stěžovatele*. [online]. Strasbourg: European Court of Human Rights [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/cze/application>.

⁴³ DUFEK, P., SMEKAL, H., 2014, s. 200.

⁴⁴ STRÁŽNICKÁ, V. a kol., 2013, s. 199.

⁴⁵ DUFEK, P., SMEKAL, H., 2014, s. 200.

jsou závazné v konkrétní věci, jednak, co se týká interpretace, mají také účinky *erga omnes*. ESLP tedy Evropskou úmluvu nejen aplikuje v konkrétních případech, nýbrž ji také vykládá.⁴⁶

Nad výkonem rozsudku dohlíží Výbor ministrů. Ten v případě nespokojenosti s přijatými opatřeními může na vládu vytvářet diplomatický tlak, případně je oprávněn požádat ESLP, aby otázku naplnění rozsudku posoudil.⁴⁷ Tento mechanismus nepovažují za zcela dostatečný, protože ve výsledku skutečně záleží zejména na ochotě konkrétního státu akceptovat jurisdikci ESLP a sjednat nápravu. Přitom existují některé státy, které přijatá opatření „*zkrátka ignorují*“.⁴⁸ I přesto však dochází k výkonu rozsudků poměrně často, zejména v případech, kdy soud nařídí peněžní náhradu škody nebo spravedlivé zadostiučinění.⁴⁹

2.2. Svoboda projevu médií dle čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv základních svobod

Svoboda projevu je v Evropské úmluvě zakotvena v čl. 10, jehož první odstavec zní:

*„Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společností.“*⁵⁰

Podobně jako Mezinárodní pakt o občanských a politických právech také Evropská úmluva tedy garantuje svobodu zastávat názory a přijímat a rozšiřovat informace nebo myšlenky, a to bez ohledu na hranice. V daném ustanovení je podle Macovei možné spatřovat tři složky svobody projevu: *1. svobodu zastávat názory, 2. svobodu rozšiřovat informace a myšlenky, 3. svobodu přijímat informace a myšlenky.*⁵¹

⁴⁶ GÓMEZ ISA, F., MANUEL PUREZA, J., 2003, s. 418 - 419.

⁴⁷ DUFEK, P., SMEKAL, H., 2014, s. 200.

⁴⁸ ČERVENKOVÁ, Petra. *Efektivita kontrolních mechanismů smluv o lidských právech* [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-09-18]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/101548/>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Věra Honusková. - s. 48.

⁴⁹ BALUARTE, D. C., DE VOS, C. M. *From judgement to justice: Implementing international and regional human rights decisions*. [online]. New York: Open Society Justice Initiative, 2010 [cit. 2019-09-23]. ISBN 978-1-936133-33-8. Dostupné z: <https://www.justiceinitiative.org/uploads/62da1d98-699f-407e-86ac-75294725a539/from-judgment-to-justice-20101122.pdf> - s. 16.

⁵⁰ Úmluva o ochraně základních práv a svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 (4. 11. 1950). In: MRÁZEK, Josef. *Dokumenty ke studiu mezinárodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 444 s. ISBN 80-86898-08-3. - s. 144-145.

⁵¹ MACOVEI, Monica. *Freedom of expression: A guide to the implementation of the article 10 of the European Convention on Human Rights*. 2nd edition. [online]. Strasbourg: Council of Europe, January 2004 [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168007ff48>. - s. 8.

První z těchto složek zahrnuje ochranu osob před indoktrinací ze strany státu, před možnými negativními následky za jejich či jim připisované názory, ale také před nucením projevit svůj názor (tzv. negativní svoboda).⁵²

Druhá z vyjmenovaných složek je považována za nezbytnou pro fungování demokratické společnosti a pro konání svobodných voleb, proto zahrnuje mimo jiné ochranu v souvislosti s kritikou vlády či rozšiřováním informací ekonomické povahy.⁵³ Kromě standardních médií je pod ní možné subsumovat také umělecké výtvořky a představení,⁵⁴ filmy, knihy, projevy na internetu a další.⁵⁵ Podobně, jako již bylo popsáno výše v souvislosti s Mezinárodním paktem o občanských a politických právech, také Evropskou úmluvou je chráněno jednak rozšiřování informací, tedy sdělení o faktech, jednak myšlenek, tedy hodnotových úsudků. ESLP mezi nimi však rozlišuje, a to v souvislosti s dokazováním pravdivosti.⁵⁶ K tomu blíže v podkapitole č. 3.1.1 této práce, kde je rozebírána přímo judikatura ESLP k tomuto tématu. Zde jen doplním, že podle Kmece a kol. je ESLP, co se týká obsahu projevu, „*poměrně benevolentní*“, když v některých případech podřadil pod ochranu čl. 10 Evropské úmluvy i pornografii nebo *hate speech*. V jiných případech však naopak nevztáhl ochranu čl. 10 této úmluvy např. na projevy propagující antisemitismus, národní socialismus nebo revizionismus, je tak ve své judikatuře striktnější než např. Nejvyšší soud USA.⁵⁷

Nejspornější, co se výkladu týče, je třetí složka svobody projevu zakotvená v čl. 10 Evropské úmluvy: svoboda přijímat informace a myšlenky. Jak Kmec a kol.,⁵⁸ tak Jantoš⁵⁹ upozorňují, že je zde možné přistoupit k dvojímu výkladu. První z nabízených možností je považovat svobodu přijímat informace za negativní právo zakazující zejména státu bránit osobě v přijímání informací, jež jí chtějí nebo mohou sdělit jiné osoby. Druhou možností je spatřovat v této svobodě pozitivní závazek státu umožnit fyzické osobě přístup k jí vyžadovaným informacím, které má stát k dispozici, tyto informace shromáždit a takové osobě je poskytnout. Judikatura ESLP v této věci se postupem času měnila, kdy ESLP nejdříve preferoval první z nastíněných hledisek, v novějších rozsudcích však již změnil názor a začal se přiklánět k tomu druhému. V současnosti tak ESLP uznává, že neposkytnutí státem zadržovaných informací

---

⁵² MACOVEI, M., 2004, s. 8.

⁵³ Tamtéž, s. 8 – 9.

⁵⁴ Tamtéž, s. 9.

⁵⁵ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 1696 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-365-3. – s. 1007.

⁵⁶ MACOVEI, M., 2004, s. 9 – 10.

⁵⁷ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M., 2012, s. 1007.

⁵⁸ Tamtéž, s. 1009.

⁵⁹ JANTOŠ, Michal. Právo na přístup k informacím v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. *Správní právo* [online]. 2019, **LII**(3), 190 - 197 [cit. 2019-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/spravni-pravo-3-2019.aspx>. – s. 192.

osobě, která o ně žádá, může za určitých okolností představovat porušení čl. 10 Evropské úmluvy. Podle Jantoše však ani tento posun v judikatuře ESLP neznamená, že by právo na informace bylo bez dalšího chráněno článkem 10 Evropské úmluvy, protože pro to, aby došlo neposkytnutím informací k porušení čl. 10, je třeba „*současné narušení práva přijímat a šířit informace a v této souvislosti též svobody projevu žadatele na informace*“.⁶⁰

Vývoji judikatury v této věci a zejména rozsudku velkého senátu ESLP ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*,⁶¹ v němž samotný ESLP tento vývoj shrnul a ujasnil, se podrobněji věnuji v podkapitole č. 3.14 této práce, na kterou tímto odkazuji.

Druhý odstavec článku 10 Evropské úmluvy zdůrazňuje povinnosti a odpovědnost při výkonu svobody projevu, a proto také dovoluje stanovit zákonem formality, podmínky, omezení nebo sankce, které jsou nezbytné v demokratické společnosti a sledují jeden z cílů vyjmenovaných v tomto odstavci. Těchto cílů je celkem deset: národní bezpečnost, územní celistvost, veřejná bezpečnost, ochrana pořádku, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrana zdraví, ochrana morálky, ochrana pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci. Výčet těchto cílů je největší v celé Evropské úmluvě a ve vztahu k udělování povolení rozhlasovým, televizním a filmovým společnostem se navíc dle dikce odstavce prvního jedná pouze o taxativní výčet. Za další legitimní cíle tak byly judikaturou ESLP uznány například ochrana nestrannosti hromadných sdělovacích prostředků či zachování různorodosti národních médií.⁶²

Nad rámec výše uvedeného výslovného zmocnění může být svoboda projevu omezena také z důvodu kolize s jiným právem zaručeným Evropskou úmluvou či na základě znění článků 15 (odstoupení od závazků v případě ohrožení), 16 (omezení politické činnosti cizinců) a 17 (zákaz zneužití práv) Evropské úmluvy.⁶³

Jak již bylo řečeno v předchozí kapitole, ESLP považuje média za „hlídací psy demokracie“ a mediální svobodu za *lex specialis* vůči obecné svobodě projevu. Mediální svoboda patří k základním politickým svobodám a její ochrana je důležitá pro řádné fungování demokratické společnosti, neboť představuje prostředek kontroly jednotlivých složek státní

---

⁶⁰ JANTOŠ, Michal. Právo na přístup k informacím v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. *Správní právo* [online]. 2019, **LII**(3), 190 - 197 [cit. 2019-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/spravni-pravo-3-2019.aspx>. – s. 196.

⁶¹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 11. 2016 ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11.

⁶² TYMOFEYEVA, Alla. Omezení práva na svobodu projevu na základě článku 17 Evropské úmluvy o lidských právech. *Mezinárodněprávní aspekty ochrany lidských práv*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013. 79 - 88. ISBN 978-80-87146-97-2. – s. 80.

⁶³ Tamtéž, s. 79 - 80.

moci. Média však nemají pouze právo, nýbrž zároveň také povinnost informovat veřejnost o otázkách veřejného zájmu, přičemž v případě faktických informací musí být schopna prokázat jejich pravdivost.⁶⁴

Média samozřejmě také podléhají výše zmíněným omezením svobody projevu, ovšem dle ESLP by státy neměly novinářskou profesi podrobovat příliš přísným restrikcím, aby nedocházelo k tzv. „*chilling efektu*“ (zastrašujícím účinku), který by odrazoval novináře od jejich poslání informovat veřejnost.⁶⁵

2.3. Interamerický systém ochrany lidských práv a individuální stížnosti

Termín „interamerický systém ochrany lidských práv“ odkazuje na systém vytvořený v rámci Organizace amerických států (dále také „OAS“), která je mezinárodní regionální organizací zastřešující státy amerických kontinentů. Tento systém má dvě odnože: Interamerickou komisi pro lidská práva (dále také „IKLP“) a Interamerický soud pro lidská práva.⁶⁶ Protože je tento systém značně rozvětvený a zároveň není v naší zeměpisné oblasti natolik známý, ráda bych se jím zabývala trochu podrobněji než systémem evropským. Pro každého, kdo by si v jeho rámci přál podat stížnost na porušení svého práva na svobodu projevu, je totiž nezbytné správně pochopit jeho procesní fungování.

Za počátek celého systému je možné považovat Interamerickou konferenci o problémech války a míru, která se odehrála v Mexico City v roce 1945 a na níž zúčastněné státy vyjádřily svou vůli vytvořit regionální systém ochrany lidských práv. O tři roky později došlo k přijetí důležitých dokumentů v této materii – zaprvé se jednalo o Chartu Organizace amerických států (dále také „Charta OAS“), jež mezi dalšími deklarovanými principy obsahuje také proklamaci základních lidských práv, a to bez diskriminace na základě rasy, národnosti, víry či pohlaví, a zadruhé o Americkou deklaraci práv a povinností člověka (dále také „Americká deklarace“ nebo „Deklarace“), která představuje doplnění Charty OAS, protože samotná Charta OAS neobsahuje seznam uznaných lidských práv.⁶⁷

Po více než 11 let interamerický systém nenabízel žádný efektivní nástroj ochrany uznaných lidských práv. Avšak v roce 1959 proběhla v Santiago de Chile Pátá schůze ministrů

---

⁶⁴ STRÁŽNICKÁ, V. a kol., 2013, s. 424.

⁶⁵ Tamtéž, s. 424 - 425.

⁶⁶ BARBOSA DELGADO, F. R. *Litigio Interamericano: perspectiva jurídica del sistema de protección de derechos humanos*. Bogotá: Fundación Universidad de Bogotá Jorge Tadeo Lozano, 2002. 661 pp. ISBN 9789589029466 – s. 91.

⁶⁷ AMEZCUA ALCALÁ, L. E., ESTRADA ADÁN, G. E. *El Sistema Americano: la Convención Americana de 22 de noviembre de 1969. Derecho internacional de los derechos humanos. Manual*. México, DF: EDITORIAL PORRÚA, Facultad de Derecho UNAM, 2014. 191 - 209. ISBN 9786070915680. – s. 193 - 195.

zahraničí, na níž se ministři dohodli, že by měla být vypracována závazná konvence⁶⁸ - Americká deklarace totiž jako pouhá deklarace tehdy nebyla považována za právně závaznou, ačkoli o 30 let později se ISLP ve svém poradním stanovisku č. 10 z roku 1989 vyslovil, že: „Skutečnost, že Deklarace není smlouvou, tedy nevede k závěru, že nemá právní účinky, ani k tomu, že by Soudu bylo znemožněno interpretovat ji výše uvedeným způsobem,“⁶⁹ a tedy ji připustil jako pramen mezinárodních závazků s odůvodněním, že „Deklarace je textem, který konkrétně určuje lidská práva, o nichž je referováno v Chartě.“⁷⁰ (Charta OAS přitom je mezinárodní smlouvou, a proto bezpochyby právně závazná.)

Ministři v roce 1959 tedy uznali nezbytnost vypracování právně závazné úmluvy, a navíc se dohodli na vytvoření nového orgánu: IKLP, jež měla své pravomoci zpočátku stanovené velmi restriktivně, ale postupně docházelo k jejich rozšiřování a to jednak prostřednictvím vlastní interpretace právních dokumentů, jednak díky Protokolu z Buenos Aires k Chartě OAS z roku 1967, který jí přiznal formální postavení autonomního orgánu OAS.⁷¹ Díky tomu má IKLP v současnosti simultánní pravomoci jednak vůči členským státům OAS, kdy aplikuje Americkou deklaraci ve spojení s Chartou OAS, a jednak vůči smluvním stranám Americké úmluvy.⁷² V některých případech se tyto státy překrývají, ne však vždy.

Od roku 1965 má IKLP pravomoc přijímat a zabývat se stížnostmi ohledně konkrétních případů.⁷³ A v roce 1979 byl přijat Statut IKLP, který upřesnil její funkce a pravomoci, mimo jiné právě pravomoc zabývat se individuálními stížnostmi proti porušování lidských práv.⁷⁴

Jedním z nejdůležitějších dokumentů interamerického systému je Americká úmluva o lidských právech (dále také „Americká úmluva“), která byla přijata v roce 1969 a vešla v platnost 18. července 1978.⁷⁵ Je členěná na Preambuli, tři části a 11 kapitol a obsahuje seznam uznaných občanských, politických, hospodářských, sociálních a kulturních práv, ale také určité povinnosti jednotlivce. Mezi chráněnými právy je obsaženo i právo na svobodu projevu (viz následující podkapitulu). Kromě toho jsou v ní stanoveny prostředky ochrany vyjmenovaných práv, a to jednak na půdě IKLP, jednak na půdě druhého hlavního orgánu interamerického

⁶⁸ AMEZCUA ALCALÁ, L. E., ESTRADA ADÁN, G. E., 2014, s. 196 - 197.

⁶⁹ Corte Interamericana de Derechos Humanos, *Interpretación de la Declaración Americana de los Derechos y Deberes del Hombre en el Marco del Artículo 64 de la Convención Americana sobre Derechos Humanos*. Opinión Consultiva OC-10/89 del 14 de julio de 1989. Serie A No. 10 [cit. 2019-06-04]. Dostupné online: http://www.corteidh.or.cr/docs/opiniones/seriea_10_esp1.pdf. – s. 14.

⁷⁰ CORTE IDH, *Opinión Consultiva OC-10/89 del 14 de julio de 1989*, s. 14.

⁷¹ GÓMEZ-ROBLEDO VERDUZCO, A. *Derechos humanos en el Sistema Interamericano*. México, DF: EDITORIAL PORRÚA, UNAM, 2000. 316 pp. ISBN 978-9700723150. – s. 1 - 6

⁷² ČERVENKOVÁ, Petra, *Efektivita kontrolních mechanismů smluv o lidských právech*, s. 56.

⁷³ *¿Qué es la CIDH?* [online]. Washington, D. C.: OEA, 2015 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: <http://www.oas.org/es/cidh/mandato/que.asp>.

⁷⁴ GÓMEZ-ROBLEDO VERDUZCO, A., 2000, s. 1 - 6.

⁷⁵ BARBOSA DELGADO, F. R., 2002, s. 82.

systému – ISLP, který nově vznikl na základě Americké úmluvy jako soudní orgán složený ze sedmi soudců rozdílné národnosti. ISLP funguje od roku 1979 a sídlí v San José.⁷⁶

K Americké úmluvě byly později přijaty dva dodatkové protokoly,⁷⁷ žádný z nich však nemá pro svobodu projevu význam.

Jak již tedy bylo řečeno výše, interamerický systém ochrany lidských práv je založený na existenci dvou hlavních orgánů. V případě individuálních stížností plní každý z nich důležitou roli, ustanovení o tomto procesním postupu obsahuje Americká úmluva.

Individuální stížnost je nutno předložit před IKLP, oprávněna je k tomu jakákoli osoba, skupina osob či nevládní organizace, která je oficiálně uznána alespoň v jednom ze členských států OAS.⁷⁸ Americká úmluva vznáší následující požadavky, bez jejichž splnění nemůže být stížnost přijata:

- a) *vyčerpat všechny vnitrostátní opravné prostředky,*
- b) *předložit stížnost ve lhůtě 6 měsíců od oznámení konečného rozhodnutí ve věci,*⁷⁹
- c) *věc nesmí být zároveň předmětem jiného mezinárodního řízení,*
- d) *obsahové náležitosti: jméno, státní příslušnost, profese, adresa a podpis stěžovatele či jeho právního zástupce.*⁸⁰

Pokud IKLP uzná přijatelnost stížnosti, požádá následně vládu státu označeného za odpovědného za porušení lidských práv o informace a ověří, zda přetrvávají důvody stížnosti. Je-li toho třeba, má IKLP pravomoc uskutečnit vyšetřování *in loco*.⁸¹

Jedním z možných ukončení konfliktu je dosažení společné dohody („přátelského řešení“). Pokud k tomu však nedojde, procesní postup pokračuje analýzou získaných informací. V případě, že IKLP zjistí porušení normy mezinárodního práva, zašle danému státu zprávu s doporučeními a vyzve ho, aby ji informoval o přijatých opatřeních k nápravě. Když následně

---

⁷⁶ *México y el Sistema Interamericano de los Derechos Humanos*. [online]. Ciudad de México: Comisión Nacional de los Derechos Humanos, 2016 [cit. 2019-06-04]. ISBN 978-607-729-249-4. Dostupné z: <https://www.cndh.org.mx/sites/all/doc/cartillas/2015-2016/36-mex-siste-dh.pdf>. – s. 5 – 6

⁷⁷ ESTRARA ADÁN, G. E. *El sistema interamericano en el contexto de los sistemas regionales de protección de los derechos humanos*. [online]. México, D. F.: Comisión de Derechos Humanos del Distrito Federal, 2013 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: https://cdhdf.org.mx/serv_prof/pdf/elsistemainteramericanoenelcontextodelossistemasregionales.pdf – s. 30.

⁷⁸ Americká úmluva o lidských právech – Convención Americana sobre Derechos Humanos suscrita en la Conferencia Especializada Interamericana sobre Derechos Humanos en San José, Costa Rica 7 al 22 de noviembre de 1969. Dostupné z: https://www.oas.org/dil/esp/tratados_B-32_Convencion_Americana_sobre_Derechos_Humanos.pdf. – čl. 44.

⁷⁹ Čl. 46 odst. 2 Americké úmluvy o lidských právech stanovuje určité výjimky, kdy nemusí být dodrženy podmínky stanovené v písm. a) a b).

⁸⁰ Americká úmluva o lidských právech – čl. 46 odst. 1.

⁸¹ Tamtéž, čl. 48.

IKLP dojde k závěru, že stát nesplnil její doporučení, a zároveň se jedná o stát, který akceptoval jurisdikci ISLP, může IKLP předložit případ tomuto soudu.⁸²

Kromě IKLP jsou oprávněny předložit věc před ISLP také smluvní strany Americké úmluvy.⁸³ Avšak osoby, skupiny osob, ani nevládní organizace tuto možnost nemají, a vždy se tedy musí se svou stížností obrátit nejprve na IKLP.

ISLP vydává rozsudky, v nichž může rozhodnout o mezinárodní odpovědnosti státu (nikoli však konkrétních jednajících osob. Co se týká reparací, přichází pak ISLP často s velmi kreativním přístupem, kdy kromě finančních kompenzací nařizuje i různá neobvyklá plnění, jako je povinnost státu vytvořit vzdělávací programy pro oběti nebo třeba postavit pomník obětem.⁸⁴ Rozsudky mají dvojí účinek: *erga omnes*, jde-li o interpretaci konkrétního ustanovení, a *inter partes*, jde-li o samotné rozhodnutí ve věci.⁸⁵ Podle čl. 67 Americké úmluvy jsou všechny rozsudky konečné a nezměnitelné, neexistuje žádná vyšší instance, k níž by bylo možné se odvolat.

V interamerickém systému neexistuje možnost nuceného výkonu rozsudku. ISLP má pouze pravomoc dohlížet na dobrovolné splnění povinností vyplývajících státu z rozsudku, přičemž mu určí lhůty, v nichž je stát povinen ISLP informovat o svých krocích. Dále může ISLP využít faktického vlivu politického orgánu OAS – Valného shromáždění.⁸⁶ Bohužel tento mechanismus dohledu je v praxi velmi neefektivní, kdy přes 50 % rozsudků není vykonáno tak, jak ISLP nařídil.⁸⁷

2.4. Svoboda projevu médií dle čl. 13 Americké úmluvy o lidských právech

Co se týká ochrany svobody projevu, ta je garantována článkem 13 Americké úmluvy. Její první odstavec zní:

„Každý má právo na svobodu myšlení a svobodu projevu. Tímto právem se rozumí svoboda vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu bez ohledu na

---

⁸² ESTRADA ADÁN, G. E. *El sistema interamericano en el contexto de los sistemas regionales de protección de los derechos humanos*. [online]. México, D. F.: Comisión de Derechos Humanos del Distrito Federal, 2013. [cit. 2019-06-04]. https://cdhdf.org.mx/serv_prof/pdf/elsistemainteramericanoenelcontextodelossistemasregionales.pdf – s. 38.

⁸³ Americká úmluva o lidských právech – čl. 61 odst. 1.

⁸⁴ ČERVENKOVÁ, Petra, *Efektivita kontrolních mechanismů smluv o lidských právech*, s. 60.

⁸⁵ RODRÍGUEZ RESCIA, V. M. *La Ejecución de sentencia de la Corte Interamericana de los Derechos Humanos*. 1. ed. San José: Editorial Investigaciones Jurídicas, 1997. 70 pp. ISBN 9977-13-148-1. – s. 16

⁸⁶ AMEZCUA ALCALÁ, L. E., ESTRADA ADÁN, G. E., 2014, s. 207.

⁸⁷ BALUARTE, D. C., DE VOS, C. M., *From judgement to justice: Implementing international and regional human rights decisions*, s. 68.

hranice, ať už ústně, písemně, v tištěné či umělecké formě nebo jakýmkoli jiným způsobem dle vlastního výběru.“

Jedná se o velmi široké pojetí svobody projevu, která má podle ISLP dvě dimenze: individuální dimenzi a společenskou dimenzi. Ta první neobsahuje pouze svobodu ústního a písemného vyjadřování, nýbrž také „*právo používat jakékoli vhodné prostředky k šíření svých myšlenek a k dosažení co největšího množství příjemců. V tomto smyslu jsou projev myšlenek a informací a jejich šíření vzájemně neoddělitelné, takže omezení možnosti rozšiřování znamená ve stejném rozsahu přímé omezení práva svobodně se vyjadřovat.*“⁸⁸

Společenská dimenze znamená, že „*svoboda projevu je prostředkem pro výměnu idejí a informací mezi různými osobami; představuje jejich právo na sdělování svého pohledu na věc ostatním, ale také právo všech znát názory, informace o událostech a zprávy.*“⁸⁹

Žádná z těchto dimenzí se nenachází v podřadném postavení vůči druhé. Obě dimenze musí být garantovány zároveň.⁹⁰

Basterrová dělí obsah článku 13 Americké úmluvy jiným způsobem. Podle ní se nejedná o dvě dimenze téhož práva, nýbrž o dvě samostatná práva s rozdílnými předměty a subjekty. Na jednu stranu existuje individuální svoboda projevu jako subjektivní veřejné právo, na druhou stranu právo na informace jako kolektivní veřejné právo. V rámci individuální svobody projevu dochází k vyjadřování idejí, myšlenek a hodnotících úsudků, zatímco právo na informace znamená právo komunikovat a přijímat fakta, data a zprávy, jejichž charakterem je pravdivost.⁹¹

Ačkoli ISLP se, jak již bylo řečeno výše, přiklání k pojetí, že právo na informace je zahrnuté ve společenské dimenzi práva na svobodu projevu, osobně za logičtější považují přístup Basterrové, která jednotlivá práva od sebe odděluje a dochází tedy k závěru, že v článku 13 Americké úmluvy jsou obsažena dvě samostatná práva.

Čl. 13 Americké úmluvy zakazuje předběžnou cenzuru (s výjimkou veřejných vystoupení, a to s cílem ochrany dětí a mladistvých),⁹² ale umožňuje zákonem omezit právo na svobodu projevu, je-li toho třeba k ochraně práv a dobré pověsti druhých nebo z důvodu národní bezpečnosti, veřejného pořádku, veřejného zdraví či mravnosti.⁹³ Totéž ustanovení navíc ukládá

---

⁸⁸ Rozsudek ISLP ze dne 5. 2. 2001 ve věci „*La Última Tentación de Cristo*“ (*Olmedo-Bustos a další*) proti Chile, Serie C No. 73 – para. 65.

⁸⁹ Tamtéž, para. 66.

⁹⁰ FREIXES, N. S. *Libertad de expresión y derecho a promover y proteger los derechos humanos*. Barcelona: Librería Bosch, 2015. 180 pp. ISBN 978-84-944332-0-7. – s. 34.

⁹¹ BASTERRA, M. I. *La libertad de expresión en la jurisprudencia de la Corte IDH. Estudios de casos líderes interamericanos y europeos*. Ciudad de México: Academia IDH, UADeC, 2016. 352 pp. ISBN 978-8491196600. – s. 86 - 87.

⁹² Americká úmluva o lidských právech – čl. 13 odst. 4.

⁹³ Tamtéž, čl. 13 odst. 2.

smluvním stranám povinnost zakázat zákonem „veškerou propagandu ve prospěch války a veškerou obhajobu nesnášenlivosti založené na národnosti, rase či náboženství, které by podněcovaly k násilí nebo jinému obdobnému nezákonnému jednání namířenému proti jakékoli osobě nebo skupině osob z jakýchkoli důvodů, včetně jejich rasy, barvy kůže, náboženství, jazyka nebo země původu.“⁹⁴

Povinnost státu chránit svobodu projevu může být rovněž na přísně omezenou dobu pozastavena v případě veřejného nebezpečí nebo jiné mimořádné situace, která by ohrožovala nezávislost nebo bezpečnost státu.⁹⁵

Je důležité zmínit, že vždy může dojít pouze k takovým omezením svobody projevu, která jsou nezbytná v demokratické společnosti a jsou úměrná zájmu, který je ospravedlňuje.⁹⁶

Zvláštní ochrana mediální svobody se nachází v čl. 13 odst. 3 Americké úmluvy. Jedná se o zákaz omezování práva na svobodu projevu nepřímými prostředky, což jsou všechny prostředky směřující k zabránění komunikaci a oběhu názorů. Dané ustanovení jako příklad takových nepřímých prostředků uvádí zneužití vládních či soukromých kontrol nad tiskem, rádiovými frekvencemi nebo zařízeními sloužících k šíření informací.

Podle judikatury ISLP je svoboda projevu „základním kamenem demokratické společnosti“⁹⁷, „žurnalistika je hlavním projevem svobody projevu myšlenek“⁹⁸ a média jsou „skutečnými nástroji svobody projevu“.⁹⁹ Proto je třeba, aby novináři pracující v médiích „požívali ochrany a nezávislosti nezbytné k plnému výkonu své činnosti, neboť jsou to právě oni, kdo udržují společnost informovanou, a tato informovanost je základní podmínkou svobody společnosti.“¹⁰⁰

ISLP také dovodil, že článek 13 Americké úmluvy může být porušen i v případě omezení svobody projevu média jako právnické osoby. Prostřednictvím této právnické osoby totiž dochází k omezení svobody konkrétních fyzických osob – novinářů, kteří pro dané médium pracují.¹⁰¹

---

⁹⁴ Americká úmluva o lidských právech – čl. 13 odst. 5.

⁹⁵ Tamtéž, čl. 27 odst. 1 a 2.

⁹⁶ FREIXES, N. S., 2015, s. 35.

⁹⁷ ISLP, „*La Última Tentación de Cristo*“ (Olmedo-Bustos a další) proti Chile, op. cit., para. 68.

⁹⁸ Corte Interamericana de Derechos Humanos, *La Colegiación Obligatoria de Periodistas* (arts. 13 y 29 Convención Americana sobre Derechos Humanos). Opinión Consultiva OC-5/85 del 13 de noviembre de 1985. Serie A No. 5 [cit. 2019-06-06]. Dostupné online: http://www.corteidh.or.cr/docs/opiniones/seriea_05_esp.doc. – para 71.

⁹⁹ Rozsudek ISLP ze dne 6. 2. 2001 ve věci *Ivcher Bronstein proti Peru*, Serie C No. 74. – para. 149.

¹⁰⁰ ISLP, *Ivcher Bronstein proti Peru*, op. cit., para. 150.

¹⁰¹ *Los medios de comunicación social y la protección del artículo 13 de la Convención Americana*. [online]. San José: Corte Interamericana de Derechos Humanos. [cit. 2019-07-04]: <http://www.corteidh.or.cr/sitios/observaciones/panama/46.2.pdf>. – bod 6 a 11.

Poté, co jsem představila v jednotlivých podkapitolách procesní podmínky přijatelnosti individuálních stížností a procesní postup v jednotlivých regionálních systémech ochrany lidských práv, tedy v evropském systému vytvořeném v rámci Rady Evropy a v interamerickém systému vytvořeném v rámci OAS, a poté, co jsem rozebrala znění čl. 10 Evropské úmluvy a čl. 13 Americké úmluvy, kdy obě tato ustanovení chrání právo na svobodu projevu, bych nyní v následující podkapitole ráda srovnala, v čem se tedy liší ochrana svobody projevu v jednotlivých systémech, a včem je naopak obdobná.

2.3. Komparace dvou regionálních systémů ve vztahu k ochraně svobody projevu médií

Na základě řečeného v předchozích dvou podkapitolách, oba regionální systémy – evropský systém i interamerický systém ochrany lidských práv – nabízejí prostředky ochrany svobody projevu médií. V této třetí shrnující podkapitole srovnám již výše zjištěné informace o obou systémech. Nejdříve bude rozebrána procesní stránka, po ní pak samotná otázka ochrany svobody projevu médií.

Procesní postup je velmi odlišný. Zatímco v rámci interamerického systému je nezbytné předložit individuální stížnost nejdříve před Interamerickou komisí pro lidská práva, v evropském systému, tedy na základě Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, je možné věc předložit rovnou před Evropským soudem pro lidská práva. Ačkoli to nemusí vždy znamenat rychlejší vydání konečného rozsudku ve věci (to v některých komplikovaných případech může trvat i deset let),¹⁰² rozhodně je procesní postup v rámci evropského systému přímější a lépe přístupný jednotlivci, který se rozhodne obrátit se svým případem na mezinárodní soud. Dříve byl i v evropském systému proces rozdělen mezi dva orgány podobným způsobem, jako je tomu v současnosti u interamerického systému, ovšem vstupem v platnost Protokolu č. 11 k Evropské úmluvě dne 1. listopadu 1998 došlo ke sloučení těchto dvou orgánů a k otevření soudního procesu jednotlivcům,¹⁰³ tedy k důležitému kroku, k němuž se zatím státy na amerických kontinentech neodhodlaly.

V obou regionálních systémech mohou podat stížnost (k ESLP / IKLP) nejen smluvní strany (státy), nárůž také osoby, skupiny osob nebo nevládní organizace (tyto musí být v interamerickém systému oficiálně uznány v některém ze států). Avšak je důležité zmínit, že

---

¹⁰² MSP - TISKOVÝ ODBOR. Rozhovor: Z Prahy do Štrasburku a zpět. *Právní prostor* [online]. Ostrava: ATLAS consulting, 29. 7. 2014 [cit. 2018-12-19]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/z-prahy-do-strasburku-a-zpet>.

¹⁰³ 20. výročí reformy Evropského soudu pro lidská práva a zavedení individuálních stížností. [online]. Štrasburk: Stálá mise České republiky při Radě Evropy ve Štrasburku, 1. 11. 2018 [cit. 2019-09-20]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/coe.strasbourg/cz/aktuality/x20_vyroci_reformy_evropskeho_soudu_pro.html.

v evropském systému mohou individuální stížnost předložit jen ti, kteří se považují za oběť porušení svých práv vyplývajících jim z Evropské úmluvy a jejích protokolů. V interamerickém systému takové omezení neexistuje – stížnost může podat také jiná osoba než přímá oběť, okruh potenciálních subjektů je tak mnohem širší.

Další požadavky na stížnost jsou velmi podobné, včetně stejné lhůty k jejímu podání – šest měsíců.

Obecně je dále velmi důležitý fakt, že v obou systémech může být stížnost směřována pouze proti státům, které ratifikovaly příslušné mezinárodní smlouvy a které uznaly kompetenci soudního orgánu daného systému. Situace je komplikovaná, neboť v obou systémech existují dodatkové protokoly, a proto jednotlivým státům mohou vyplývat rozdílné obligace na základě toho, k čemu konkrétně se rozhodly zavázat. Pro téma této práce, tedy svobodu projevu médií, to však problém neznamená, neboť zrovna tu dodatkové protokoly nerozvíjí.

V interamerickém systému má navíc IKLP zároveň kompetenci jednak vůči členským státům OAS, jednak ve vztahu ke státům ratifikujícím Americkou úmluvu (případně její dodatkové protokoly), a navíc jen některé z těchto států také uznaly jurisdikci ISLP. Zde je tedy situace komplikovanější.

Další rozdíl mezi systémy, který se týká procesní stránky, existuje ohledně právní moci rozsudku. V interamerickém systému není možné se proti rozsudku ISLP odvolat, rozhodnutí je konečné a nezměnitelné, neexistují zde žádné opravné prostředky. Naproti tomu v evropském systému existuje možnost v mimořádných případech požádat v tříměsíční lhůtě o postoupení věci Velkému senátu ESLP. V případě takového přezkumu je konečné až jeho rozhodnutí.¹⁰⁴

Regionální systémy se také liší v otázce dohledu nad výkonem rozsudku. Zatímco v interamerickém systému je tato pravomoc v rukou téhož orgánu, který rozhoduje, tedy ISLP, v evropském systému je svěřena do rukou samostatného orgánu dohledu, Výboru ministrů. Z těchto dvou mechanismů dohledu se zdá být v praxi efektivnějším ten evropský, právě díky existenci samostatného orgánu dohledu. Ačkoli nakonec stejně v obou systémech záleží zejména na ochotě daného státu, který se má zasadit o výkon rozsudku a implementaci nařízených opatření.

---

¹⁰⁴ 20. výročí reformy Evropského soudu pro lidská práva a zavedení individuálních stížností. [online]. Štrasburk: Stálá mise České republiky při Radě Evropy ve Štrasburku, 1. 11. 2018 [cit. 2019-09-20]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/coe.strasbourg/cz/aktuality/x20_vyroci_reformy_evropskeho_soudu_pro.html.

Co se týká hmotného práva, svoboda projevu je chráněna v obou systémech, ale za jiných podmínek. V Evropské úmluvě se jedná konkrétně o čl. 10, který má dva odstavce, v Americké úmluvě o čl. 13, který je podrobnější – má rovnou pět odstavců.

Tabulka č. 1: Srovnání znění čl. 10 Evropské úmluvy a čl. 13 Americké úmluvy¹⁰⁵

Evropská úmluva: čl. 10	Americká úmluva: čl. 13
<p>1. Každý má právo na svobodu projevu. Toto právo zahrnuje svobodu zastávat názory a <u>přijímat a rozšiřovat</u> informace nebo myšlenky bez zasahování státních orgánů a bez ohledu na hranice. Tento článek nebrání státům, aby vyžadovaly udělování povolení rozhlasovým, televizním nebo filmovým společnostem.</p>	<p>1. Každý má právo na svobodu myšlení a svobodu projevu. Tímto právem se rozumí svoboda <u>vyhledávat, přijímat a rozšiřovat</u> informace a myšlenky všeho druhu bez ohledu na hranice, ať už ústně, písemně, v tištěné či umělecké formě nebo jakýmkoli jiným způsobem dle vlastního výběru.</p>
<p>2. Výkon těchto svobod, protože zahrnuje i povinnosti a odpovědnost, může podléhat takovým <u>formalitám, podmínkám, omezením nebo sankcím</u>, které stanoví zákon a které jsou nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, územní celistvosti nebo veřejné bezpečnosti, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky, ochrany pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci.</p>	<p>2. Výkon práva uvedeného v předchozím odstavci nesmí podléhat <u>předběžné cenzuře</u>, nýbrž pouze následným <u>povinnostem a odpovědnostmi</u>, které musí být výslovně stanoveny zákonem a musí být nezbytné k zajištění: a) respektování práv a dobré pověsti druhých, nebo b) ochrany národní bezpečnosti, veřejného pořádku nebo veřejného zdraví a mravnosti.</p>
	<p>3. Právo na svobodu projevu <u>nesmí být omezeno nepřímými prostředky</u>, jakými jsou zneužití vládních či soukromých kontrol nad tiskem, frekvencemi pro rádiové vysílání nebo zařízeními sloužícími k šíření informací či jakékoliv jiné prostředky směřující k zabránění komunikaci a oběhu názorů.</p>
	<p>4. <u>Veřejná vystoupení</u> mohou ze zákona podléhat předběžné cenzuře, a to pouze za účelem regulace přístupu dětem a mladistvím k nim, s cílem chránit jejich morálku. Tím nedochází k porušení odstavce 2.</p>
	<p>5. <u>Zákonem bude zakázána</u> veškerá propaganda ve prospěch války a veškerá obhajoba nesnášenlivosti založené na národnosti, rase či náboženství, které by podněcovaly k násilí nebo jinému obdobnému nezákonnému jednání namířenému proti jakékoli osobě nebo skupině osob z jakýchkoli důvodů, včetně jejich rasy, barvy kůže, náboženství, jazyka nebo země původu.</p>

První odstavec příslušných ustanovení obou úmluv obsahuje definici toho, co se rozumí pod pojmem svoboda projevu. A právě zde bylo podle dřívějšího výkladu možné nalézt největší rozdíl mezi oběma systémy: mělo se za to, že v interamerickém systému je svoboda projevu širší, neboť na rozdíl od evropského systému zahrnuje také svobodu informace vyhledávat. Americká úmluva bez pochyby garantuje pod pojmem svoboda projevu také to, co někteří teoretici vydělují zvlášť jako právo na informace. ISLP přitom obě práva od sebe neodděluje a právo na informace považuje za součást tzv. společenské dimenze práva na svobodu projevu. V rámci čl. 13 Americké úmluvy je tak mimo jiné chráněno právo jakékoli osoby požadovat po státu jím

¹⁰⁵ U Americké úmluvy se jedná o vlastní překlad vycházející z oficiálního španělského znění.

zadržované informace, aniž by tato osoba musela prokazovat přímý osobní zájem na získání takových informací. Tomuto právu odpovídá povinnost státu informace poskytnout.¹⁰⁶

Zajímavé je, že celá tato konstrukce ohledně práva na informace je v interamerickém systému založena na jednom slově, které Americká úmluva obsahuje navíc oproti Evropské úmluvě: *vyhledávat*. Naproti tomu Evropská úmluva výslovně uvedenou svobodu *vyhledávat* informace postrádá. Například Sudreho publikace z roku 1997 tak ještě obsahovala výklad běžně přijímaný v 80. a 90. letech minulého století, totiž že právo na informace bylo chráněno pouze nepřímo prostřednictvím čl. 8 Evropské úmluvy (právo na respektování rodinného a soukromého života).¹⁰⁷ V judikatuře ESLP z posledního desetiletí však došlo k výrazné změně výkladu tohoto ustanovení a dnes je již přijímán názor, že také čl. 10 Evropské úmluvy, přinejmenším za určitých okolností, chrání právo na přístup k informacím. I přesto je dle mého názoru takto pojmávané právo na svobodu projevu dle dikce čl. 13 Americké úmluvy stále širší než podle čl. 10 Evropské úmluvy, protože garantuje právo každého na informace i bez uvedení důvodu,¹⁰⁸ zatímco ESLP stále trvá na splnění určitých, jím vyjmenovaných podmínek, které souvisí zejména se svobodou stěžovatele tyto informace dále rozšiřovat a se zájmem veřejnosti na těchto informacích.¹⁰⁹ Blíže k této problematice viz podkapitolu 3.14 této práce.

Druhý odstavec čl. 10 Evropské úmluvy zmiňuje možné formality, podmínky, omezení a sankce stanovené zákonem, kterým může být podrobena svoboda projevu v demokratické společnosti. Dané ustanovení vyjmenovává možné cíle, pro jejichž ochranu mohou být tyto formality atd. stanoveny. Podobně je tomu u čl. 13 odst. 2 Americké úmluvy, zde je však výčet cílů užší, oproti Evropské úmluvě zde chybí například udržení územní celistvosti nebo zabránění úniku důvěrných informací. Americká úmluva výslovně zdůrazňuje, že zákonem stanovené povinnosti nikdy nesmí mít formu předběžné cenzury. Výjimkou v tomto ohledu může být pouze omezení přístupu dětem a mladistvým k veřejným vystoupením. Evropskou úmluvou není cenzura výslovně zmíněna, v jejím případě by se tak zřejmě postupovalo stejně jako u jakéhokoli jiného omezení svobody projevu. ISLP v jednom ze svých poradních stanovisek také srovnával tato dvě znění a upozornil na to, že čl. 10 odst. 2 Evropské úmluvy je formulován velmi obecně, zatímco čl. 13 Americké úmluvy je v oblasti podmínek možných omezení svobody projevu

---

¹⁰⁶ GARCIA SAYAN, Diego. *Jurisprudencia interamericana y acceso a la información*. [online]. Atlanta: Instituto Interamericano de Derechos Humanos, 2008 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: https://www.iidh.ed.cr/derecho-informacion/media/1082/garcia_sayan_speech_sp.pdf – s. 3.

¹⁰⁷ SUDRE, F., 1997, s. 201.

¹⁰⁸ Rozsudek ISLP ze dne 19. 9. 2006 ve věci *Claude Reyes a další proti Chile*, Serie C No. 151 – para. 77.

¹⁰⁹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 11. 2016 ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11 – para. 158 – 169.

detailnější.¹¹⁰ Podle ISLP byl čl. 13 Americké úmluvy navržen tak, aby poskytoval svobodě projevu co nejvyšší možnou ochranu.¹¹¹

Na druhou stranu, zajímavostí na Americké úmluvě je, že kromě možnosti uvážení v oblasti omezení svobody projevu za účelem dosažení výše zmíněných cílů stanoví smluvním stranám v jednom případě také povinnost. Jedná se o povinnost zakázat zákonem válečnou propagandu a obhajobu národnostní, rasové a náboženské nesnášenlivosti, která by vyzývala k násilí.

Posledním výrazným rozdílem ve znění Evropské a Americké úmluvy je zmínění nepřímých prostředků omezení svobody projevu v čl. 13 odst. 3 Americké úmluvy. To je podle demonstrativního výčtu příkladů těchto prostředků zjevně mířeno na ochranu médií. Domnívám se však, že neexistenci podobného ustanovení v Evropské úmluvě je možné snadno překlenout výkladem, a že tedy v tomto ohledu evropský systém neposkytuje menší ochranu než systém interamerický.

Co se týká judikatury soudních orgánů daných regionálních systémů, důležité je, že v obou systémech soudy nazírají na svobodu projevu médií jako na záruku demokracie a žurnalisté dle jejich názoru mají požívat co nejširší možné nezávislosti, aby udržovaly společnost dobře informovanou. Podle ISLP jsou média skutečnými nástroji svobody projevu, ESLP dokonce říká, že mediální svoboda představuje *lex specialis* oproti obecné svobodě projevu. Existence svobodných médií je tak pro fungování demokratické společnosti naprosto fundamentální.

O judikatuře v souvislosti se svobodou projevu médií bude dále blíže referováno v následující kapitole.

---

¹¹⁰ ISLP, *La Colegiación Obligatoria de Periodistas* Opinión Consultiva OC-5/85, op. cit., para. 45.

¹¹¹ Tamtéž, para. 50.

3. Analýza vybrané judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva

3.1. Postup regionálních soudů obecně

Judikatura ESLP týkající se zásahu do práva na svobodu projevu chráněného článkem 10 Evropské úmluvy je velmi rozmanitá. V této práci jsem nakonec vycházela z celkového počtu 33 rozsudků a 2 rozhodnutí ESLP, zejména pak rozsudků velkého senátu ESLP podle klíče stanoveného v úvodu této práce. Všechny se nějakým způsobem dotýkají přímo svobody projevu médií, a to zejména médií masových. Postupy a názory vyjádřené ESLP srovnávám s obdobnou judikaturou ISLP (celkem 17 rozsudků a 2 poradní stanoviska), abych tak mohla zjistit, v čem si je přístup těchto regionálních lidskoprávních soudů blízký a v čem se naopak liší.

Ať už se jedná o jakékoli téma spadající pod čl. 10 Evropské úmluvy, ESLP u všech rozsudků postupoval v hlavních rysech velmi podobně. Nejdříve se zabýval tím, zda vůbec došlo k zásahu do práva na svobodu projevu, a poté použil test legitimacy, test legality a test nezbytnosti v demokratické společnosti, které ostatně vyplývají i ze samotného znění druhého odstavce článku 10 Evropské úmluvy. Na základě těchto testů posoudil, zda stát v daném individuálním případě tento článek porušil, či nikoli.

V rámci prvního z testů, kterým je test legality, ESLP zkoumá, zda byl zásah státu do práva na svobodu projevu stanoven zákonem. Výklad a aplikaci vnitrostátního práva přitom ponechává primárně v rukou vnitrostátních orgánů a soudů.¹¹²

Ve většině analyzovaných rozsudků nebyl tento bod rozporován, jednu z výjimek však představoval rozsudek ve věci *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*,¹¹³ o němž bude podrobněji pojednáno v podkapitole 3.3. V tomto rozsudku se mimo jiného ESLP zabýval tím, co znamená, že zásah státu byl stanoven zákonem. Znamená to podle něj jednak, že se zásah opíral o konkrétní ustanovení vnitrostátního právního řádu, ale také, že relevantní právní předpis měl určitou kvalitu, tedy byl dostupný dotčené osobě a ta mohla předvídat, jak bude v jejím případě aplikován.¹¹⁴ Jedním ze stěžejních bodů je tedy předvídatelnost. Je třeba, aby právní předpis byl formulován s takovou přesností, aby jednotlivec mohl v přiměřené míře předvídat dopady svého jednání.¹¹⁵ To, jaká míra přesnosti je vyžadovaná v individuálním případě, pak záleží zejména na oblasti právní úpravy, obsahu konkrétního sporného ustanovení a na tom,

¹¹² Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 20. 10. 2015 ve věci *Pentikäinen proti Finsku*, č. 11882/10 – para. 85.

¹¹³ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 6. 2012 ve věci *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*, č. 38433/09.

¹¹⁴ Tamtéž, para. 140.

¹¹⁵ Tamtéž, para. 141.

jakým adresátům je určeno.¹¹⁶ Obecně lze však říci, že „*právní předpis je předvídatelný, pokud nabízí opatření na ochranu proti svévolným zásahům ze strany orgánů veřejné moci a proti rozsáhlým omezením k újmě některé ze stran*“.¹¹⁷

V jednom z novějších rozsudků, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*,¹¹⁸ ESLP dále dodal, že není třeba, aby jedinec předvídal dopady svého jednání s naprostou přesností, protože úplná jistota by zároveň mohla znamenat nadměrnou rigiditu zákona a bránila by možnosti přizpůsobit se měnícím podmínkám.

Lze tedy uzavřít, že ESLP ponechává v otázce legality zásahu velmi velký prostor smluvním státům. V případě, že je legalita přeci jen rozporována, pak hodně záleží na okolnostech konkrétního případu. ESLP totiž na jednu stranu požaduje preciznost a předvídatelnost zákonné úpravy, na druhou stranu ale nepovažuje za vhodnou její úplnou rigiditu. Domnívám se, že spousta zákonů se pohybuje právě někde mezi těmito póly a dá se jen odhadovat, jak by ESLP v konkrétních případech rozhodnul. Nenabízí nám zrovna přesná vodítka.

Druhým testem je test legitimacy, který, jednoduše řečeno, spočívá v určení, zda zásah státu v individuálním případě sleduje některý z legitimních cílů vyjmenovaných v čl. 10 odst. 2 Evropské úmluvy. Jedná se o následující možné cíle: národní bezpečnost, územní celistvost nebo veřejná bezpečnost, ochrana pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrana zdraví nebo morálky, ochrana pověsti nebo práv jiných, zabránění úniku důvěrných informací nebo zachování autority a nestrannosti soudní moci. V rámci touto prací zkoumaných případů se objevily všechny z těchto cílů, nejčastěji se pak jednalo o ochranu pověsti nebo práv jiných. Podobně jako legalita zásahu, ani její legitimita obvykle nebyla rozporována.

Největší rozepře se tak ve velké většině případů vedly ohledně otázky, zda byl zásah nezbytný v demokratické společnosti. Při provádění testu nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti se ESLP již od nejstarších analyzovaných rozsudků drží stále stejných obecných principů. Jelikož se tyto opakují v zásadě v každém jednotlivém rozsudku, ráda bych je zde představila v celém znění tak, jak byly prezentovány v nejnovějším z analyzovaných rozsudků, kterým je *Medžlis Islamske Zajednice Brčko a další proti Bosně a Hercegovině* z července 2017.¹¹⁹

---

¹¹⁶ ISLP, *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*, op. cit., para. 142.

¹¹⁷ Tamtéž, para. 143.

¹¹⁸ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 6. 2017 ve věci *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*, č. 931/13 – para. 143.

¹¹⁹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 6. 2017 ve věci *Medžlis Islamske Zajednice Brčko a další proti Bosně a Hercegovině*, č. 17224/11 – para. 75.

„(i) Svoboda projevu představuje jeden ze základních kamenů demokratické společnosti a je jednou ze základních podmínek pro její vývoj a pro seberealizaci každého jednotlivce. S výhradou čl. 10 odst. 2 je aplikovatelná nejen na případy „informací“ nebo „myšlenek“, které jsou příznivě přijímány nebo považovány za neurážlivé či zaujímají lhostejný postoj, ale také na ty, které urážejí, šokují nebo zneklidňují. Takové jsou požadavky na pluralitu, toleranci a svobodomyšlnost, bez nichž by neexistovala žádná „demokratická společnost“. Jak je uvedeno v článku 10, tato svoboda podléhá výjimkám, které /.../ však musí být vykládány restriktivně a potřeba jakýchkoli omezení musí být přesvědčivě prokázána ...

(ii) Přídavné jméno „nezbytný“ ve smyslu čl. 10 odst. 2 znamená, že musí existovat „naléhavá společenská potřeba“. Při posuzování, zda taková potřeba existuje, mají smluvní státy určitou míru uvážení, ta jde však ruku v ruce s evropským dohledem, pod nímž jsou jak právní předpisy, tak i rozhodnutí aplikující tyto předpisy, a dokonce i rozhodnutí vydaná nezávislým soudem. Soud¹²⁰ je proto oprávněn vydat konečné rozhodnutí o tom, zda je „omezení“ slučitelné se svobodou projevu chráněnou článkem 10.

(iii) Úkolem Soudu při výkonu jeho dozorcí jurisdikce není zaujmout místo příslušných vnitrostátních orgánů, ale spíše přezkoumávat podle článku 10 rozhodnutí, která tyto orgány vydaly v mezích svého uvážení. To neznamená, že je dohled omezen na zjištění, zda žalovaný stát využil svého uvážení rozumně, pečlivě a v dobré víře; to, co Soud musí udělat, je přezkoumat napadený zásah s ohledem na celý případ jako takový a určit, zda byl zásah „přiměřený sledovanému legitimnímu cíli“ a zda jsou důvody uváděné vnitrostátními orgány „relevantní a dostatečné“. /.../ Přitom se Soud musí ujistit, že vnitrostátní orgány uplatňovaly kritéria, která byla v souladu s principy obsaženými v článku 10, a navíc že se opíraly o přijatelně provedené posouzení relevantních skutečností /.../“

ESLP tedy neposuzuje pouze samotný výrok, ale zaměřuje se také na celkový kontext, v němž byl výrok učiněn.¹²¹ Přitom, podobně jako u testu legality, i zde ponechává větší prostor pro uvážení vnitrostátním soudům, neboť ty lépe znají situaci v konkrétním státě a mohou tak lépe dosáhnout rovnováhy mezi několika různými chráněnými zájmy.¹²² V případě politických

---

¹²⁰ ESLP.

¹²¹ *Inter alia* rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 20. 5. 1999 ve věci *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, č. 21980/93 – para. 62; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 23. 4. 2015 ve věci *Morice proti Francii*, č. 29369/10 – para. 162.

¹²² *Inter alia* rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 17. 12. 2004 ve věci *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*, č. 49017/99 – para. 68; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 12. 9. 2011 ve věci *Palomo Sánchez proti Španělsku*, č. 28955/06, 28957/06, 28959/06 a 28964/06 – para. 54.

projevů nebo debat o záležitostech veřejného zájmu je však míra uvážení státu v souvislosti s možným omezením svobody projevu velmi omezená.¹²³

Nežřídka se ESLP v rámci testu nezbytnosti v demokratické společnosti zabýval také udělenou sankcí, neboť její povahu a přísnost je třeba vzít v potaz pro rozhodování o celkové přiměřenosti zásahu státu do svobody projevu.¹²⁴ Důležité je to zvláště v případech, kdy je uložená sankce způsobilá odradit tisk od účasti v debatě o důležitém veřejném zájmu.¹²⁵ Zejména pak, co se týká nepodmíněného trestu odnětí svobody – ten může být v souvislosti s médii slučitelný s čl. 10 Evropské úmluvy „*jen ve výjimečných případech, zejména tam, kde došlo k závažnému porušení jiných základních práv, jako například v případě nenávistných projevů nebo vyzývání k násilí*“.¹²⁶

ISLP se k omezením svobody projevu vyjadřoval např. v poradním stanovisku OC-5/85, v němž zdůraznil, že svoboda projevu nemůže být předmětem předběžné cenzury, ale novináři může být stanovena následná odpovědnost na základě jeho projevu, který byl v rozporu s konkrétním ustanovením zákona sledujícím některý z cílů vyjmenovaných v čl. 13 odst. 2 Americké úmluvy za předpokladu, že to bylo potřebné k zajištění těchto cílů.¹²⁷

Konkrétněji pak ISLP nastínil svůj postup při rozhodování v rozsudku ve věci *Herrera Ulloa proti Kostarice*,¹²⁸ kde analyzoval: 1. obsah práva na svobodu myšlení a projevu, 2. svobodu myšlení a projevu v demokratické společnosti, 3. roli masových médií a žurnalismu v souvislosti se svobodou myšlení a projevu (k těmto bodům viz následující podkapitoly), 4. přípustná omezení svobody myšlení a projevu v demokratické společnosti. Obecně ISLP věnuje mnoho prostoru samotným principům, jejich aplikaci na konkrétní případ poté provede v rámci pouhých několika odstavců.¹²⁹ Je přitom zřejmé, že si bere ESLP a jeho judikaturu za vzor, na mnohé z jím uvedených principů totiž ve své vlastní judikatuře přímo odkazuje a přejímá je. Konkrétně se jedná např. o princip, že je třeba chránit také myšlenky, které urážejí,

¹²³ *Inter alia* rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 7. 1999 ve věci *Sürek proti Turecku*, č. 26682/95 – para. 61; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 12. 2. 2008 ve věci *Guja proti Moldavsku*, č. 14277/04 – para. 74.

¹²⁴ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 6. 5. 2003 ve věci *Perna proti Itálii*, č. 48898/99 – para. 39; Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 7. 1999 ve věci *Ceylan proti Turecku*, č. 23556/94 – para. 37.

¹²⁵ ESLP, *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, op. cit., para. 64; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10. 12. 2007 ve věci *Stoll proti Švýcarsku*, č. 69698/01 – para. 106.

¹²⁶ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 17. 12. 2004 ve věci *Cumpăna a Mazăre proti Rumunsku*, č. 33348/96 – para. 115.

¹²⁷ ISLP, *La Colegiación Obligatoria de Periodistas* Opinión Consultiva OC-5/85, op. cit., para. 39.

¹²⁸ Rozsudek ISLP ze dne 2. 7. 2004 ve věci *Herrera Ulloa proti Kostarice*, Serie C No. 107 – para. 107.

¹²⁹ Jako např. právě v rozsudku ve věci *Herrera Ulloa proti Kostarice*, kde se ISLP věnoval principům v para. 107 – 130 a jejich aplikaci na konkrétní případ pouze v para. 131 – 136.

zneklidňují nebo šokují,¹³⁰ dále že v případě politické debaty nebo debaty o záležitostech veřejného zájmu má stát velmi limitovanou míru uvážení¹³¹ nebo o potřebu přezkoumat nejen napadený výrok, nýbrž případ jako celek.¹³² Zejména se však ISLP inspiroval i v samotných testech, které je třeba při rozhodování o zásahu do svobody projevu provést (v rámci čtvrtého z výše nastíněných bodů). Ačkoli v poradním stanovisku OC-5/85 ještě upozorňoval na rozdíl mezi zněním čl. 10 Evropské úmluvy a čl. 13 Americké úmluvy, kdy první z nich požaduje „nezbytnost v demokratické společnosti“ a druhý z nich konkrétnější „potřebnost k zajištění vyjmenovaných cílů“,¹³³ v para. 120 rozsudku ve věci *Herrera Ulloa proti Kostarice* již ISLP přejímá i „nezbytnost v demokratické společnosti“, když stanoví následující:

„/.../ musí být splněny tři požadavky: 1) omezení musí být předem stanovena zákonem; 2) musí mít za cíl zaručení práv a pověsti jiných nebo ochranu národní bezpečnosti, veřejného pořádku nebo veřejného zdraví či morálky; a 3) musí být nezbytná v demokratické společnosti.“

Není pochyb o tom, že se jedná o test legality, test legitimacy a test nezbytnosti v demokratické společnosti přesně tak, jak je již dříve začal aplikovat ESLP. Přitom se opět ISLP odvolává i na judikaturu k těmto testům, například na to, co znamená slovo „nezbytné“.¹³⁴ V rámci testu nezbytnosti také podobně jako ESLP zkoumá i uloženou sankci. Pokud je státními orgány uložena civilní nebo trestní sankce, která není přiměřená nebo která není nezbytná v demokratické společnosti, může to vyústit až v autocenzuru osoby, jíž byla sankce uložena, či i dalších potencionálních kritiků.¹³⁵ Za nepřiměřenou sankci považoval ISLP například zákaz pracovat jako ředitel nebo administrátor sociálních komunikačních médií nebo zastávat jinou funkci spojenou s rozšiřováním myšlenek a informací po dobu patnácti let.¹³⁶

Velké rozdíly, co se týká teoretických východisek, tedy mezi soudy nenajdeme. Odlišnosti je spíše možné spatřovat v aplikaci principů na konkrétní případy, které se ESLP z mého pohledu věnuje mnohem podrobněji a je při ní preciznější než ISLP.

¹³⁰ Rozsudek ISLP ze dne 5. 2. 2001 ve věci „*La Última Tentación de Cristo*“ (*Olmedo-Bustos a další*) proti Chile, Serie C No. 73 – para. 69; rozsudek ISLP ze dne 6. 2. 2001 ve věci *Ivcher Bronstein proti Peru*, Serie C No. 74 – para. 152.

¹³¹ ISLP, *Ivcher Bronstein proti Peru*, op. cit., para. 155.

¹³² Tamtéž, para. 154.

¹³³ ISLP, *La Colegiación Obligatoria de Periodistas* Opinión Consultiva OC-5/85, op. cit., para. 39 a 45.

¹³⁴ ISLP, *Herrera Ulloa proti Kostarice*, op. cit., para. 122 – 123.

¹³⁵ Rozsudek ISLP ze dne 29. 11. 2011 ve věci *Fontevicchia a D'Amico proti Argentině*, Serie C No. 238 – para. 74; rozsudek ISLP ze dne 29. 5. 2014 ve věci *Norín Catrimán a další (Vůdci, členové a aktivisté indiánského kmene Mapuche)* proti Chile, Serie C No. 279 – para. 376.

¹³⁶ ISLP, *Norín Catrimán a další (Vůdci, členové a aktivisté indiánského kmene Mapuche)* proti Chile, op. cit., para. 373 – 374.

3.2. Role médií a novinářů ve společnosti a povinnosti novinářů

Již v nejstarším z analyzovaných rozsudků, *Goodwin proti Spojenému království*,¹³⁷ ESLP vyzdvihoval roli médií (zde konkrétně tisku) jako hlídacího psa demokracie. Vnitrostátní orgány jsou povinny médiím umožnit výkon této jejich role tím, že jim nebudou bránit v rozšiřování informací veřejného zájmu.¹³⁸ Zároveň veřejnosti je přiznáno tomu odpovídající právo na přijímání informací veřejného zájmu.¹³⁹ Co konkrétně je veřejným zájmem, přitom není nikde definováno. Jedná se o abstraktní právní pojem a záleží tedy vždy na jednotlivém případě. Za veřejný zájem ESLP v rámci své judikatury označil např. otázky fungování justičního systému¹⁴⁰ nebo ochrany zvířat.¹⁴¹

O právu veřejnosti přijímat informace a myšlenky hovoří též ISLP, který jej pojímá jako součást tzv. společenské dimenze svobody projevu. Jak již jsem psala v podkapitole 2.2 této práce, tato dimenze zahrnuje také právo různých osob na výměnu informací a myšlenek mezi sebou. Oproti společenské dimenzi stojí na stejné úrovni individuální dimenze svobody projevu, jež zahrnuje „*právo používat jakékoli vhodné prostředky k šíření svých myšlenek a k dosažení co největšího množství příjemců. V tomto smyslu jsou projev myšlenek a informací a jejich šíření vzájemně neoddělitelné, takže omezení možnosti rozšiřování znamená ve stejném rozsahu přímé omezení práva svobodně se vyjadřovat.*“¹⁴²

Média jsou pak podle ISLP „*skutečnými nástroji svobody projevu /.../, a proto je nezbytné, aby mohla shromažďovat co nejrozličnější informace a názory*“¹⁴³ a aby novináři, kteří nejsou ničím jiným, než osobami vykonávajícími své právo na svobodu projevu opakovaně, pravidelně a za úplatu,¹⁴⁴ „*požívali ochrany a nezávislosti nezbytné k plnému výkonu své činnosti, neboť jsou to právě oni, kdo udržují společnost informovanou, a tato informovanost je základní podmínkou svobody společnosti.*“¹⁴⁵ ISLP dále řekl, že dochází k porušení práva na svobodu projevu, když stát vytváří nebo ignoruje nebezpečné situace pro ty, jež se ji snaží vykonávat.¹⁴⁶ Stát se má naopak snažit o zachování pluralismu informačních zdrojů, má pozitivní závazek zachovávat rovnováhu toku informací.¹⁴⁷ Pro výkon práva na svobodu projevu

¹³⁷ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 3. 1996 ve věci *Goodwin proti Spojenému království*, č. 17488/90.

¹³⁸ Tamtéž, para. 39.

¹³⁹ ESLP, *Perna proti Itálii*, op. cit., para. 39.

¹⁴⁰ ESLP, *Morice proti Francii*, op. cit., para. 128.

¹⁴¹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. 4. 2013 ve věci *Animal Defenders International proti Spojenému království*, č. 48876/08 – para. 102.

¹⁴² ISLP, „*La Última Tentación de Cristo*“ (*Olmedo-Bustos a další proti Chile*, op. cit., para. 65).

¹⁴³ ISLP, *Ivcher Bronstein proti Peru*, op. cit., para. 149.

¹⁴⁴ ISLP, *Fontevicchia a D'Amico proti Argentině*, op. cit., para. 46.

¹⁴⁵ ISLP, *Ivcher Bronstein proti Peru*, op. cit., para. 150.

¹⁴⁶ Rozsudek ISLP ze dne 28. 1. 2009 ve věci *Perozo a další proti Venezuele*, Serie C No. 195 – para. 118.

¹⁴⁷ ISLP, *Fontevicchia a D'Amico proti Argentině*, op. cit., para. 45.

je nezbytný zákaz jakéhokoli mediálního monopolu. Média naopak musí být otevřená všem bez diskriminace,¹⁴⁸ s čl. 13 Americké úmluvy je tak neslučitelné např. i povinné členství novinářů v profesionální asociaci, do níž mohou být přijati jen uchazeči, kteří absolvovali univerzitní studia žurnalistiky.¹⁴⁹

ESLP se k pozitivnímu závazku státu zachovávat pluralismus médií a informací také vyjadřoval, ale spíše v souvislosti s audiovizuálními médii, odkazují zde proto na následující podkapitolu této práce.

Ovšem i média a samotní novináři mají určité povinnosti – na tom se shodnou oba regionální soudy. Jejich primární povinností je podle ESLP rozšiřovat informace a myšlenky ve všech věcech veřejného zájmu, přičemž však nesmí překročit určité hranice.¹⁵⁰ Ani tam, kde se jedná o závažný veřejný zájem, není právo na svobodu slova zcela neomezené.¹⁵¹ Novináři by vždy měli jednat v dobré víře a sdělovat spolehlivé a přesné informace opřené o přesný faktický základ, který byl zjištěn v souladu s novinářskou etikou.¹⁵² V zásadě také nemohou být zproštěni povinnosti dodržovat obecné trestněprávní předpisy.¹⁵³

Na tyto názory vyslovené ESLP výslovně odkazuje také ISLP, který je tak přímo přebírá do své judikatury. Jedná se zejména o možnost za určitých okolností omezit svobodu projevu novinářů i v případě, že se jedná o věc veřejného zájmu, a dále o povinnost novinářů jednat v dobré víře, poskytovat spolehlivé a přesné informace a objektivně reflektovat rozličné názory osob zapojených do veřejné debaty.¹⁵⁴

Jak ukázal evropský rozsudek ve věci *Janowski proti Polsku*,¹⁵⁵ novináři se nemohou dovolávat zvýšené ochrany svých projevů učiněných mimo výkon své profese jen proto, že jsou novináři. V tomto případě se novinář Janowski pustil na náměstí do ústní roztržky se strážníky ve službě a nazval je mimo jiné „hlupáky“ a „hňupy“. Za to na něj byla podána obžaloba a byl uznán vinným trestným činem urážky úřední osoby. Po neúspěšném odvolání ke krajskému soudu se obrátil na EKLP, která 8 hlasy proti 7 rozhodla, že došlo k porušení čl. 10 Evropské

---

¹⁴⁸ ISLP, *La Colegiación Obligatoria de Periodistas* Opinión Consultiva OC-5/85, op. cit., para. 34.

¹⁴⁹ Tamtéž, para. 81.

¹⁵⁰ ESLP, *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, op. cit., para. 59; ESLP *Pentikäinen proti Finsku*, op. cit., para. 88.

¹⁵¹ ESLP, *Stoll proti Švýcarsku*, op. cit., para. 102.

¹⁵² *Inter alia* ESLP, *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*, op. cit., para. 78; rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 21. 1. 1999 ve věci *Fressoz a Roire proti Francii*, č. 29183/95 – para. 54.

¹⁵³ ESLP, *Stoll proti Švýcarsku*, op. cit. para. 102; ESLP, *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, op. cit., para. 65.

¹⁵⁴ Rozsudek ISLP ze dne 22. 8. 2013 ve věci *Mémoli proti Argentině*, Serie C No. 265 – para. 122.

¹⁵⁵ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 21. 1. 1999 ve věci *Janowski proti Polsku*, č. 25716/94.

úmluvy. Stát žádal po ESLP, aby vyslovil opak. V řízení před ESLP Janowski mimo jiné poukázal na skutečnost, že je novinářem a že se úřady snažily jeho trestním stíháním nastolit cenzuru a odradit ho od vyjádření kritiky v budoucnu. S tímto argumentem se však ESLP neztotožnil a vyjádřil se v tom smyslu, že stěžovatel v tomto konkrétním případě nejednal v rámci své novinářské profese a nejde tak vůbec o otázku mediální svobody. S tímto rozsudkem naprosto souhlasím, protože v opačném případě by novináři mohli své profese velmi snadno zneužívat, což jistě není žádoucí.

3.3. Audiovizuální média

Většina zkoumaných rozsudků se zabývala tiskem, přesto však existují samozřejmě i rozsudky ve věcech audiovizuálních médií. Zatímco ISLP mezi jednotlivými typy médií a jejich účinku na veřejnost nerozlišuje, podle ESLP mají audiovizuální média díky své povaze často mnohem silnější účinek než média tištěná, což se nutně odráží také v žádoucích metodách zpravodajství a v povinnostech a odpovědnosti novinářů pracujících pro tato média.¹⁵⁶ Avšak vyšší odpovědnost v případě audiovizuálních médií neleží pouze na straně žurnalistů, nýbrž také na straně smluvních států. K tomu se ESLP vyjadřoval zejména v rozsudku *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*.¹⁵⁷

Stěžovateli v této věci byli společnost Centro Europa 7 s.r.l. („společnost“) a její statutární zástupce Di Stefano. Společnosti byla 28. 7. 1999 udělena licence na provozování analogového televizního vysílání, ovšem až do roku 2009 nemohla vysílat, protože jí nebyly přiděleny žádné frekvence. To souviselo s faktem, že nedošlo k implementaci předpokládaného národního plánu přidělování frekvencí. Společnost se několikrát se státem soudila, věc se dostala i k ústavnímu soudu a Evropskému soudnímu dvoru, když byla podána předběžná otázka. Přestože soudy většinou její nároky uznaly, až 30. 6. 2009 jí bylo umožněno vysílat alespoň na jednom kanálu.¹⁵⁸

Společnost tak podala stížnost k ESLP, stěžovala si na zásahy do svého práva rozšiřovat informace nebo myšlenky garantovaného čl. 10 odst. 1 Evropské úmluvy ze strany několika složek státu, a to v období od 28. 7. 1999 do 30. 6. 2009. ESLP se musel nejprve vypořádat s několika předběžnými otázkami vznesenými ze strany italské vlády, poté se již konečně

---

¹⁵⁶ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 16. 6. 2015 ve věci *Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09 – para. 134 a 135.

¹⁵⁷ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 6. 2012 ve věci *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*, č. 38433/09.

¹⁵⁸ Tamtéž, para. 8 – 48.

vyjádřil k meritu věci. Nejprve zdůraznil důležitou roli audiovizuálních médií v demokratické společnosti, právě kvůli výše zmiňovanému silnějšímu účinku, a také potřebu jejich pluralismu a umožnění efektivního vstupu na trh. Jen tak může být v rádiových a televizních programech zaručena rozmanitost názorů odrážející rozmanitost celé společnosti.¹⁵⁹ Státy mají v souvislosti s potřebou zajistit pluralismus audiovizuálních médií kromě negativního závazku nezasahovat do svobody projevu také pozitivní závazek vytvořit vhodný legislativní a administrativní rámec, aby nedocházelo k dominanci na trhu audiovizuálních médií a podkopávání role práva na svobodu projevu v demokratické společnosti.¹⁶⁰

Následně ESLP řekl, že došlo k omezení práva na svobodu projevu, a stejně jako v jiných případech zmínil použití testu legality, legitimacy a nezbytnosti v demokratické společnosti pro zjištění, zda bylo omezení v souladu s čl. 10 odst. 2 Evropské úmluvy. Nakonec však již u prvního z testů došel k závěru, že omezení nebylo stanoveno zákonem a došlo tak k porušení čl. 10 Evropské úmluvy.

K důležitosti pluralismu audiovizuálních médií se vyjadřoval také ISLP, a to v rozsudku ve věci *Granier a další (Radio Caracas Televisión) proti Venezuele*,¹⁶¹ v němž bylo namítáno porušení práva stěžovatelů na svobodu projevu z důvodu neobnovení licence k televiznímu vysílání (blíže viz podkapitulu 3.6.). Jak již jsem nastínila výše, ISLP ale nedělá rozdíl mezi audiovizuálními a tištěnými médii, proto zdůrazňuje potřebnost pluralismu médií ve vztahu ke všem typům médií, k tomu došlo např. v rozsudku ve věci *Fontevicchia a D'Amico proti Argentině*, kdy stěžovatelé pracovali pro noviny.¹⁶²

Principy ohledně pluralismu audiovizuálních médií stanovené v rozsudku *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii* poté ESLP opět zopakoval v rozsudku *Animal Defenders International proti Spojenému království*,¹⁶³ který se týkal zákazu televizní politické reklamy. Stěžovatelem v této věci byla nevládní organizace, která se v roce 2005 prostřednictvím kampaně „*Můj kámoš je lidoop*“ snažila ovlivnit veřejné mínění a legislativu v oblasti využívání zvířat v reklamě, vědě a volnočasových aktivitách. Její součástí měl být televizní spot zobrazující dívku v kleci namísto šimpanze, se slogany poukazujícími na inteligenci a téměř totožné geny šimpanzů s člověkem. Centrum pro regulaci reklamy však zakázalo spot vysílat, protože jej

---

¹⁵⁹ ESLP, *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*, op. cit., para. 129 – 132.

¹⁶⁰ Tamtéž, para. 133 – 134.

¹⁶¹ Rozsudek ISLP ze dne 22. 6. 2015 ve věci *Granier a další (Radio Caracas Televisión) proti Venezuele*, Serie C No. 293.

¹⁶² Rozsudek ISLP ze dne 29. 11. 2011 ve věci *Fontevicchia a D'Amico proti Argentině*, Serie C No. 238 – para. 45.

¹⁶³ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. 4. 2013 ve věci *Animal Defenders International proti Spojenému království*, č. 48876/08 – para. 101.

klasifikovalo jako politickou reklamu, jež byla v televizním a rozhlasovém vysílání zákonem zakázána. Tento zákon přitom obsahoval velmi širokou definici politické reklamy.¹⁶⁴

U ESLP se samy strany shodly, že omezení mělo zákonný základ a sledovalo legitimní cíl (ochranu práv jiných). Spor se tak vedl o to, zda bylo omezení nezbytné v demokratické společnosti. ESLP řekl, že ochrana zvířat patří mezi záležitosti veřejného zájmu, a tedy zde stát nemá příliš prostoru pro uvážení případného omezení svobody projevu.¹⁶⁵ Dále se zabýval faktem, že se v daném případě jednalo o obecné opatření, nikoli o apriorní omezení individuálního projevu.¹⁶⁶ K tomu zdůraznil, že v případě obecných opatření je nutné, aby se stát pohyboval právě v mezích uvážení, které jsou mu stanoveny, nikoli aby zvolil nejméně restriktivní možné řešení.¹⁶⁷ Přestože stěžovatel namítal, že politická reklama může být v souladu s požadavkem přiměřenosti zakázána jen v období okolo voleb, ESLP se s tímto názorem neztotožnil. Řekl, že v oblasti politické reklamy ve vysílání neexistuje mezi evropskými státy konsenzus¹⁶⁸ a že britský zákonodárce pečlivě zvažoval soulad dané legislativy s Evropskou úmluvou.¹⁶⁹ Zákaz reklamy v tomto případě tedy není neproporcionální a nedošlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy.

Ráda bych však zmínila, že velký senát zde rozhodl velmi těsnou většinou 9 ku 8 hlasům. V jednom z nesouhlasných stanovisek disentující soudci mimo jiné vyjádřili pochybnost nad tím, že by v případě Spojeného království skutečně existovala naléhavá společenská potřeba na tak širokém zákazu politické reklamy.¹⁷⁰ Osobně se názorově kloním spíše k tomuto stanovisku, na něž tímto odkazuji.

ISLP se v žádném ze zkoumaných rozsudků k televizní politické reklamě nevyjadřoval.

3.4. Internetová média

Jedním z nejnovějších, a v současné době také nejvyužívanějších médií vůbec je Internet, a to včetně internetových zpravodajských serverů. Internetu se ze zkoumaných rozsudků ESLP dostalo největšího prostoru ve věci *Delfi AS proti Estonsku*.¹⁷¹ ESLP se zde vyjádřil tak, že

---

¹⁶⁴ ESLP, *Animal Defenders International proti Spojenému království*, op. cit., para. 8 – 33.

¹⁶⁵ Tamtéž, para. 102.

¹⁶⁶ Tamtéž, para. 106.

¹⁶⁷ Tamtéž, para. 110.

¹⁶⁸ Tamtéž, para. 123.

¹⁶⁹ Tamtéž, para. 114 – 117.

¹⁷⁰ Nesouhlasné stanovisko soudců Ziemele, Sajó, Kalaydjievy, Vučiniće a De Gaetana k rozsudku velkého senátu ESLP ze dne 22. 4. 2013 ve věci *Animal Defenders International proti Spojenému království*, č. 48876/08 – zejména para. 15 tohoto stanoviska.

¹⁷¹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 16. 6. 2015 ve věci *Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09.

Internet hraje při sdělování informací veřejnosti klíčovou roli z důvodu jeho dostupnosti a kapacity. Na druhou stranu je na Internetu mnohem větší riziko zásahu do jiných chráněných práv a svobod, než je tomu u tisku.¹⁷² Zvláštní problém pak představuje uživatelsky generovaný obsah, o který právě v této věci šlo.

Stěžovatelem byla společnost Delfi AS („Delfi“), jeden z největších internetových zpravodajských portálů v Estonsku. Delfi k publikovaným článkům umožňoval čtenářům přidávat komentáře, které se nahrávaly automaticky a nebyly žádným způsobem moderovány. Jen v případě, že čtenář označil některý z komentářů za urážlivý či nenávistný, byl komentář následně odstraněn. Na stránkách Delfi se nacházela Pravidla zveřejňování komentářů, v nichž byly některé typy komentářů zakázány, a nacházela se zde informace, že odpovědnost za jejich obsah leží na autorovi komentáře.¹⁷³

Dne 24. 1. 2006 Delfi publikoval článek „*SLK zničil plánovanou lední cestu*“, k němuž čtenáři napsali celkem 185 komentářů, 20 z nich urážlivých vůči panu L. Ten následně požadoval po Delfi odstranění těchto 20 komentářů a náhradu nemajetkové újmy. Komentáře byly okamžitě odstraněny, ale Delfi odmítl zaplatit náhradu nemajetkové újmy. L na něj tedy podal žalobu. Nárokům L vnitrostátní soudy vyhověly s tím, že Delfi pobízel čtenáře k psaní komentářů, měl možnost nastavit pravidla komentování a komentáře odstraňovat. Soudy tedy považovaly Delfi za odpovědného a nařídily mu nahradit nemajetkovou újmu ve výši zhruba 320 eur.¹⁷⁴

Velký senát ESLP byl stěžovatelem požádán o přezkum věci po rozsudku malého senátu, který řekl, že k porušení čl. 10 Evropské úmluvy nedošlo. Velký senát poukázal na to, že Internet představuje pro své uživatele platformu umožňující projevit svůj názor způsobem, který nemá obdoby, na druhou stranu ale přináší nebezpečí spočívající v tom, že mohou být v rychlosti několika sekund celosvětově rozšiřovány nelegální projevy, jako je *hate speech*. Z důvodu této zvláštní povahy Internetu se mohou lišit povinnosti a odpovědnost související se zveřejňováním obsahu třetích stran ležící na internetovém zpravodajském portálu od těch, které mají tradiční vydavatelé.¹⁷⁵

Mezi stranami nebylo sporu o to, že došlo k omezení práva na svobodu projevu. Stěžovatel ale rozporoval, že by omezení bylo stanoveno zákonem. On sám se ve vztahu ke komentářům považoval pouze za zprostředkovatele, nikoli za vydavatele, a proto se domníval, že se na něj státem aplikovaná právní úprava nevztahuje. Podle Velkého senátu ESLP však byla

---

¹⁷² ESLP, *Delfi AS proti Estonsku*, op. cit., para. 133.

¹⁷³ Tamtéž, para. 11 – 14.

¹⁷⁴ Tamtéž, para. 16 – 31.

¹⁷⁵ Tamtéž, para. 110 a 113.

právní úprava, na základě které byl stěžovatel shledán odpovědným za zveřejňování protizákonných komentářů, dostatečně předvídatelná.¹⁷⁶

Legitimní cíl, tedy ochrana pověsti a práv jiných, nebyl rozporován. Velký senát ESLP se tak zaměřil na otázku nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti. Zde nejprve připomněl důležitost tisku a novinářské svobody, ale také skutečnost, že vůči soukromé osobě je přípustná nižší míra kritiky než vůči politikům nebo vládě.¹⁷⁷ Dané komentáře byly zřejmě protiprávní povahy, proto se ESLP zabýval pouze tím, zda bylo správné, že za ně stěžovatel byl shledán odpovědným.¹⁷⁸ Zkoumal zde čtyři hlediska:

1. *kontext komentářů* – stěžovatel sám vybízel k jejich psaní a měl na nich ekonomický zájem;¹⁷⁹
2. *prostředky přijaté stěžovatelem k odstraňování difamačních komentářů* – stěžovatel měl na stránkách uvedena pravidla komentování, systém nahlašování urážlivých a nenávistných komentářů a automatický filtr vyhledávající určitá slovní spojení, tedy se nedá říct, že by své povinnosti zcela zanedbal. Přesto však neodstraňoval většinu komentářů s ilegálním obsahem, aniž by na ně byl upozorněn obětí konkrétního komentáře;¹⁸⁰
3. *odpovědnost skutečných autorů komentářů jako alternativa odpovědnosti stěžovatele* – L si sice mohl zvolit, zda podá žalobu proti stěžovateli či proti autorům komentářů, ovšem stěžovatel nepřijal žádné prostředky umožňující sdělení skutečné identity autorů skrývajících se pod pseudonymy a není jisté, jak by L na jejich pravou totožnost přišel;¹⁸¹
4. *důsledky pro stěžovatele* – jelikož je stěžovatel jedním z největších internetových zpravodajských portálů v Estonsku, takže pokuta nebyla nepřiměřená.¹⁸²

Velký senát ESLP uzavřel, že nedošlo k porušení práva na svobodu projevu podle čl. 10 Evropské úmluvy.

K určitému posunu judikatury ale došlo v následujícím rozsudku ve věci **Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku**.¹⁸³ Ačkoli zde se nejednalo o rozsudek velkého senátu ESLP, skutkové okolnosti případu byly poměrně podobné rozsudku

---

¹⁷⁶ ESLP, *Delfi AS proti Estonsku*, op. cit., para. 123 a 128.

¹⁷⁷ Tamtéž, para. 132.

¹⁷⁸ Tamtéž, para. 140 – 142.

¹⁷⁹ Tamtéž, para. 144 – 146.

¹⁸⁰ Tamtéž, para. 152 – 159.

¹⁸¹ Tamtéž, para. 147 – 151.

¹⁸² Tamtéž, para. 160 – 161.

¹⁸³ Rozsudek ESLP ze dne 2. 2. 2016 ve věci *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku*, č. 22947/13.

ve věci *Delfi AS* a ESLP zde došel k opačnému závěru. Proto pokládám za důležité zde daný rozsudek alespoň stručně zmínit.

Prvním stěžovatelem v této věci byla společnost *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete*, autoregulační orgán maďarských poskytovatelů internetového obsahu, druhým stěžovatelem byla společnost *Index.hu Zrt*, vlastníků jedněch z největších internetových zpravodajských portálů v Maďarsku. Oba stěžovatelé na svých internetových portálech měli podobná pravidla komentování: možnost zveřejnit komentář byla dána registrovaným uživatelům, komentáře nebyly předběžně schvalovány ani moderovány (resp. částečně moderovány u druhého ze stěžovatelů) a bylo zakázáno zveřejňovat komentáře porušující práva druhých – takové komentáře mohly být odstraněny na základě upozornění čtenářů. Oba stěžovatelé také upozorňovali, že za vložené komentáře nesou odpovědnost jejich autoři a že nereflakují názory internetového portálu.¹⁸⁴

V únoru 2010 zpravodajské portály obou stěžovatelů publikovaly článek ohledně nekalých praktik, k nimž mělo docházet při využívání internetových stránek dvou realitních agentur. K oběma článkům následně čtenáři zveřejnili velké množství urážlivých a vulgárních komentářů na adresu daných realitních agentur. Tyto agentury se poté obrátily na vnitrostátní soudy s žalobou na ochranu své dobré pověsti. Ačkoli došlo k odstranění komentářů, vnitrostátní soudy jejich žalobě vyhověly.¹⁸⁵ Stěžovatelé se tak obrátili na ESLP.

ESLP se zde odvolal na kritéria stanovená již v rozsudku *Delfi AS*,¹⁸⁶ která však lehce pozměnil. Zkoumal tak:

1. *kontext a obsah komentářů* – komentáře byly často urážlivé, či dokonce až vulgární, přesto se neodlišovaly svým jazykem od komentářů běžně publikovaných na jiných internetových portálech;¹⁸⁷
2. *odpovědnost autorů komentářů* – vnitrostátní soudy se zabývaly pouze odpovědností stěžovatelů a vůbec nezkoumaly odpovědnost skutečných autorů komentářů;¹⁸⁸
3. *prostředky přijaté stěžovatelem a jednání poškozeného* – stěžovatelé po podání žaloby poškozeným okamžitě komentáře smazali. Na svých portálech měli také výše zmíněná pravidla komentování a možnost nahlášení závadných komentářů, poškozená strana však této možnosti vůbec nevyužila a rovnou podala žalobu;¹⁸⁹

---

¹⁸⁴ ESLP, *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku*, op. cit., para. 5 – 10.

¹⁸⁵ Tamtéž, para. 12 – 25.

¹⁸⁶ Tamtéž, para. 69 – 70.

¹⁸⁷ Tamtéž, para. 76 – 77.

¹⁸⁸ Tamtéž, para. 79.

¹⁸⁹ Tamtéž, para. 80 – 83.

4. *důsledky komentářů pro poškozeného* – ESLP se nedomnívá, že komentáře byly samy o sobě způsobilé realitní agentury závažněji poškodit, neboť proti těmto agenturám bylo již dříve zahájeno šetření v souvislosti s jejich obchodními praktikami;¹⁹⁰
5. *důsledky pro stěžovatele* – stěžovatelům sice nebylo uloženo nahradit nemajetkovou újmu, přesto se ESLP domnívá, že stanovená odpovědnost za komentáře by mohla mít *chilling efekt* na internetová média, zejména pak na nekomerční portály, mezi které patří první ze stěžovatelů (na rozdíl od případu *Delfi AS*).¹⁹¹

ESLP v této věci tedy zvážil téměř stejná kritéria, jako v rozsudku ve věci *Delfi AS*, přidal akorát navíc hodnocení důsledků pro poškozeného. Došel však k opačnému závěru, a to, že bylo porušeno právo stěžovatelů na svobodu projevu podle čl. 10 Evropské úmluvy. Největší rozdíl oproti rozsudku ve věci *Delfi AS* zde podle ESLP hrála povaha komentářů. Zatímco v případě *Delfi AS* byly komentáře zjevně protiprávní povahy,¹⁹² kdy se jednalo o hate speech a podněcování k násilí,¹⁹³ ve věci *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt* byly komentáře sice urážlivé až vulgární, *hate speech* však neobsahovaly.¹⁹⁴ Soudce Kūris ve svém souhlasném stanovisku pak výslovně zdůraznil, že podle jeho názoru nedošlo k odklonu od dřívější judikatury (*Delfi AS*), nýbrž bylo rozhodnuto jinak na základě jiných skutkových okolností případu, kdy v tomto novějším rozsudku komentáře nebyly zjevně protiprávní povahy.¹⁹⁵ K podobnému závěru pak došel ESLP i ve věci *Pihl proti Švédsku*,¹⁹⁶ kde byl také, na rozdíl od *Delfi AS*, komentář zveřejněný u příspěvku na blogu (v tomto případě malé neziskové organizace)¹⁹⁷ sice urážlivý, neobsahoval však *hate speech* ani nevybízěl k násilí.¹⁹⁸ Tymofeyeva však upozorňuje, že rozdělení mezi *hate speech* a urážlivými a vulgárními komentáři je problematické kvůli své nejednoznačnosti, neboť stanovení míry urážlivosti je ryze subjektivní záležitostí.¹⁹⁹

---

¹⁹⁰ ESLP, *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku*, op. cit., para. 85.

¹⁹¹ Tamtéž, para. 86.

¹⁹² Tamtéž, para. 91.

¹⁹³ Tamtéž, para. 70.

¹⁹⁴ Tamtéž, para. 70 a 91.

¹⁹⁵ Souhlasné stanovisko soudce Kūrise k rozsudku ESLP ze dne 2. 2. 2016 ve věci *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku*, č. 22947/13 – para. 2 tohoto stanoviska.

¹⁹⁶ Rozhodnutí ESLP ze dne 7. 2. 2017 ve věci *Pihl proti Švédsku*, č. 74742/14.

¹⁹⁷ ONDŘEJOVÁ, Eva. Další korekce rozhodnutí *Delfi* proti Estonsku – pomluva a komentáře. In *Právní prostor* [online]. Ostrava: ATLAS consulting, 27. 3. 2017 [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/dalsi-korekce-rozhodnuti-delfi-proti-estonsku-pomluva-a-komentare>.

¹⁹⁸ ESLP, *Pihl proti Švédsku*, para. 25.

¹⁹⁹ TYMOFEYEVA, Alla. *Komentáře na Internetu: Kdo ponese odpovědnost?* [online]. Praha: Výzkumné centrum pro lidská práva, Univerzita Karlova – Právnická fakulta, 18. 3. 2016 [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: <https://www.vclp.cz/news/komentare-na-internetu-kdo-ponese-odpovednost/>.

ISLP se k tématu internetových zpravodajských serverů zatím bohužel nevyjadřoval.

3.5. Předběžná cenzura

Jak bylo již řečeno v podkapitole 2.3 této práce, předběžná cenzura není Evropskou úmluvou výslovně zmíněna. V jejím případě by se tak zřejmě postupovalo obdobně jako v jakýchkoli jiných případech omezení práva na svobodu projevu. V analyzovaných rozsudcích ESLP se tak tento termín téměř neobjevoval, výjimku v tomto ohledu představuje právě rozsudek ve věci ***Delfi AS proti Estonsku*** rozebraný v předchozí podkapitole. V něm stěžovatel poukazyval na fakt, že při zvýšeném monitoringu komentářů svých čtenářů by vlastně vykonával soukromou cenzuru.²⁰⁰ S tímto názorem se velký senát ESLP neztotožnil s tím, že povinnost velkého zpravodajského portálu přijmout účinná opatření proti nelegálnímu uživatelsky generovanému obsahu, jako je *hate speech*, není možné za soukromou cenzuru označovat.²⁰¹

Proti tomuto rozsudku se ovšem velmi ostře vymezili disentující soudci Sajó a Tsotsoria, kteří řekli, že v případech, jako je tento, sice nedochází k přímé cenzuře ze strany státu, ovšem nutným výsledkem uvalení tak široké odpovědnosti na poskytovatele internetových služeb bude cenzura ze strany soukromých osob. Ty totiž v případě, že budou odpovědné za projevy svých uživatelů, budou mít ze strachu z této odpovědnosti tendenci k přehnané cenzuře.²⁰² Existují tak dva naprosto protichůdné názory reflektující poměrně nové prostředí, jež Internet nabízí pro různé typy projevů. Zdá se, že v evropském prostředí v současnosti vítězí ten první z nich, který se snaží poskytnout vyšší ochranu práv jiných osob, ačkoli vždy záleží na okolnostech konkrétního případu a zejména na povaze komentářů. K tomuto názorovému proudu se hlásím i já, neboť internetová média nabízí možnost naprosté anonymity, pod jejíž rouškou se lidé často vyjadřují velmi rozdílně, než v běžné komunikaci, a mají podle mého názoru mnohem větší sklony k nenávisným projevům apod.

Oproti Evropské úmluvě, Americká úmluva zákaz předběžné cenzury výslovně zmiňuje, ISLP se tak k tomuto tématu vyjadřoval hned v nejstarším z analyzovaných rozsudků, který je také často zmiňován latinskoamerickou lidskoprávní literaturou – “***La Última Tentación de Cristo***” (***Olmedo-Bustos a další proti Chile***).²⁰³ Ačkoli se tento rozsudek týká filmu

---

²⁰⁰ ESLP, *Delfi AS proti Estonsku*, op. cit., para. 78.

²⁰¹ Tamtéž, para. 157.

²⁰² Nesouhlasné stanovisko soudců Sajó a Tsotsoria k rozsudku velkého senátu ESLP ze dne 16. 6. 2015 ve věci *Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09 – zejména para. 18 tohoto stanoviska.

²⁰³ Rozsudek ISLP ze dne 5. 2. 2001 ve věci “*La Última Tentación de Cristo*” (*Olmedo-Bustos a další proti Chile*, Serie C No. 73).

s náboženskou tematikou, a ne žurnalistiky, přesto bych jej ráda představila, neboť se jedná o vůbec první rozsudek, v němž se ISLP vyjadřoval k právu na svobodu projevu.²⁰⁴

V této věci šlo o předběžný zákaz filmu „Poslední pokušení Krista“ amerického režiséra Martina Scorseseho, který byl natočen na motivy stejnojmenné knihy řeckého spisovatele Nikose Kazantzakise. Kontroverzní film, jenž zobrazuje život Ježíše Krista odlišně od Nového zákona, nenašel v Chile pochopení a jeho promítání bylo v srpnu 1988 zakázáno Radou pro hodnocení kinematografie, a to s cílem ochrany veřejné morálky a křesťanské víry.²⁰⁵ Zákaz se opíral o čl. 19 odst. 12 Ústavy Chile z roku 1980, která umožňovala cenzuru kinematografických děl, a následně jej potvrdil i chilský Nejvyšší soud.²⁰⁶ Stěžovatelé, jimiž byla skupina chilských občanů, podali stížnost k IKLP, protože se domnívali, že „*uvedená porušení byla spáchána na úkor chilské společnosti*“.²⁰⁷ IKLP poté věc předala ISLP.

ISLP se nejdříve zabýval povahou práva na svobodu projevu a poté připomněl, že čl. 13 odst. 4 umožňuje výjimku z předběžné cenzury, ovšem pouze v případě ochrany morálky dětí a mladistvých. Předběžná opatření ve všech ostatních případech představují zásah do svobody projevu.²⁰⁸ A k tomu došlo právě v této věci. V Chile existoval systém předběžné cenzury kinematografických děl vytvořený přímo na základě znění Ústavy, který byl podle ISLP neslučitelný se svobodou projevu chráněnou Americkou úmluvou. Bez podrobnějšího odůvodnění se tak ISLP jednomyslně usnesl, že zákazem promítání filmu došlo k porušení čl. 13 Americké úmluvy.²⁰⁹

Zajímavostí je, že ISLP v této věci kromě náhrady nákladů řízení stanovil státu Chile také povinnost změnit své vnitrostátní právo v přiměřené lhůtě tak, aby nebylo promítání filmu na základě předběžné cenzury zakázáno. Chile nakonec povolilo promítání filmu divákům, kteří dosáhli věku 18 let.²¹⁰

3.6. Omezení svobody projevu nepřímými prostředky

Dalším tématem, které neupravuje Evropská úmluva, ovšem Americká úmluva ano, je omezení svobody projevu nepřímými prostředky (viz čl. 13 odst. 3 Americké úmluvy). Že

---

²⁰⁴ MCCORMICK, Jessica. "The Last Temptation of Christ" (Olmedo Bustos et al.) v. Chile, Case Summary. [online]. Los Angeles: Loyola Law School, *Loy. L.A. Int'l & Comp. L. Rev.* (38), 1189 – 1203 [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: https://iachr.lls.edu/sites/default/files/iachr/Cases/The_Last_Temptation_Of_Christ_v_Chile/mccormick_last_temptation_of_christ_olmedo_bustos_et_al._v._chile.pdf.

²⁰⁵ Tamtéž, s. 1189.

²⁰⁶ ISLP, "La Última Tentación de Cristo" (Olmedo-Bustos a další) proti Chile, op. cit., para. 60.

²⁰⁷ Tamtéž, para. 2.

²⁰⁸ Tamtéž, para. 70.

²⁰⁹ Tamtéž, para. 71 – 73.

²¹⁰ MCCORMICK, J. "The Last Temptation of Christ" (Olmedo Bustos et al.) v. Chile, Case Summary, s. 1200.

Evropská úmluva neobsahuje podobné ustanovení, výslovně řekl i ISLP.²¹¹ Proto jen ten se k tomuto tématu mohl ve své judikatuře výslovně vyjádřit. K tomu došlo hned ve druhém nejstarším ze zkoumaných rozsudků: *Ivcher-Brontstein proti Peru*.²¹² Skutkové okolnosti tohoto případu, kde došlo k porušení hned několika článků Americké úmluvy, byly následující. Stěžovatel, původem z Izraele, obdržel naturalizaci peruánské občanství, což mu umožnilo stát se majoritním akcionářem společnosti provozující televizní vysílání na Kanálu 2, který byl jednou z nejsledovanějších televizních stanic. Provozovat televizní vysílání v Peru totiž mohli na základě vnitrostátní legislativy pouze peruánští občané. Na Kanálu 2 následně začal být vysílán investigativní pořad *Contrapunto*, který přinášel velmi kritické reportáže – mezi nimi byla např. svědectví o mučení či korupci spáchané příslušníky Národní tajné služby. Stát na to reagoval tím, že odebral stěžovateli peruánské občanství, čímž mu znemožnil nadále provozovat televizní vysílání.²¹³

ISLP v tomto případě shledal, že odebrání státního občanství bylo nepřímým prostředkem k zabránění stěžovateli ve vysílání nepohodlných reportáží ve smyslu čl. 13 odst. 3 Americké úmluvy. Stát tímto porušil jednak stěžovatelovo právo na rozšiřování informací, myšlenek a názorů, jednak právo všech Peruánců na přijímání informací, které slouží k výkonu jejich politických práv a rozvoji demokracie v Peru.²¹⁴

Dalším případem, kdy ISLP musel řešit omezení svobody projevu nepřímými prostředky, byl rozsudek ve věci *Granier a další (Radio Caracas Televisión) proti Venezuele*.²¹⁵ V této věci došlo k tomu, že venezuelská vláda, resp. její agentura v roce 2007 odmítla obnovit licenci k televiznímu vysílání soukromé televizi RCTV, která zejména v politicky velmi vypjatých letech 2001 – 2002 často přicházela s ostrou kritikou bývalého venezuelského prezidenta Huga Cháveze. Chávez po opětovném uchopení moci v roce 2002 začal naopak kritizovat RCTV pro zaujatost vůči jeho osobě a nařkl ji ze snahy destabilizovat venezuelskou vládu. Když RCTV nebyla obnovena licence, zdůvodnil to tím, že všechny televizní vlny na území státu patří venezuelské vládě a ta může rozhodnout o tom, kdo je bude užívat. Neobnovení licence nebylo dle něj v rozporu s právem a bylo vedeno snahou zachovat pluralismus

---

²¹¹ ISLP, *La Colegiación Obligatoria de Periodistas* Opinión Consultiva OC-5/85, op. cit., para. 47.

²¹² Rozsudek ISLP ze dne 6. 2. 2001 ve věci *Ivcher Bronstein proti Peru*, Serie C No. 74.

²¹³ ISLP, *Ivcher Bronstein proti Peru*, op. cit., para. 76.

²¹⁴ Tamtéž, para. 162 – 163.

²¹⁵ Rozsudek ISLP ze dne 22. 6. 2015 ve věci *Granier a další (Radio Caracas Televisión) proti Venezuele*, Serie C No. 293.

audiovizuálních médií, přičemž RCTV údajně nepřinášela objektivní zpravodajství a byla zaujatá proti vládě.²¹⁶

ISLP se ve svém rozsudku v této věci zabýval tím, zda venezuelská vláda neobnověním licence porušila Americkou úmluvou garantované právo na svobodu projevu. ISLP se vyjádřil tak, že není na překážku, že RCTV je právnickou osobou, protože v rámci této právnické osoby vykonávají své právo na svobodu projevu jednotlivé fyzické osoby. ISLP řekl, že média jsou pro svobodu projevu stejně důležitá jako politické strany pro politická práva či odbory pro sdružovací právo zaměstnanců. Pod „RCTV“ se tedy rozumí zejména konkrétní fyzické osoby, jež pro ni pracují.²¹⁷

ISLP se však vyjadřoval hlavně k tomu, zda neobnovění licence představuje nepřímý prostředek omezení práva na svobodu projevu, jak stanoví čl. 13 odst. 3 Americké úmluvy. K tomu řekl, že stát sice obecně nemá povinnost obnovovat licence konkrétním společnostem, ale jako problematický shledal fakt, že vláda neprokázala namítaný důvod neobnovění licence, totiž že by to bylo skutečně pro ochranu pluralismu médií. Z provedených důkazů však vyplývalo, že skutečným důvodem neobnovění byla snaha potrestat RCTV za její kritiku a umlčet ji.²¹⁸ K tomuto závěru ISLP dospěl na základě toho, že rozhodnutí o neobnovění bylo přijato ještě předtím, než vypršela předchozí licence, a přijala ho přímo exekutiva. ISLP řekl, že není možné tímto způsobem trestat média za jejich kritické názory proti vládě.²¹⁹ Stát tedy porušil čl. 13 Americké úmluvy.

Ačkoli, jak jsem řekla výše, Evropská úmluva neobsahuje ustanovení zmiňující výslovně ochranu před omezeními svobody projevu nepřímými prostředky, ESLP také řešil případ neudělení frekvencí k televiznímu vysílání, a to ve věci *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*²²⁰ (blíže viz podkapitulu této práce č. 3.3). Domnívám se tak, že je možné tuto ochranu z čl. 10 Evropské úmluvy dovodit výkladem. ESLP ve výše zmíněném rozsudku sice neřekl výslovně, že se jedná o nepřímý prostředek omezení svobody projevu, z okolností případu to však dle mého názoru vyplývá, přičemž ESLP zde ochranu dané společnosti provozující televizní vysílání také poskytl.

---

²¹⁶ ISLP, *Granier a další (Radio Caracas Televisión) proti Venezuele*, op. cit., para. 75 – 102.

²¹⁷ Tamtéž, para. 148 a 151.

²¹⁸ Tamtéž, para. 179 – 189.

²¹⁹ Tamtéž, para 193 – 194.

²²⁰ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 6. 2012 ve věci *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*, č. 38433/09.

3.7. Útoky na novináře a jejich zadržení

Útoky na novináře s cílem zabránit jim vykonávat jejich profesi a rozšiřovat myšlenky a informace jsou v některých latinskoamerických zemích bohužel poměrně rozšířené. Proto bych zde ráda zmínila několik rozsudků ISLP, které se daného tématu týkají.

*Ríos a další proti Venezuele*²²¹

Tento rozsudek byl jakousi „předehrou“ rozsudku ve věci Granier zmíněného v přechozí podkapitole. Týkal se totiž téže venezuelské televizní stanice RCTV ještě předtím, než jí byla odebrána licence. Konkrétně šlo o 17 případů výhrůžek a slovních i fyzických napadení novinářů a dalších zaměstnanců pracujících pro tuto soukromoprávní televizi. Útoky se přihodily mezi léty 2001 a 2004 a na svědomí je měli příznivci prezidenta Huga Cháveze. Jejich oběti se snažily domoci pomoci u státu, ovšem marně. Obrátili se tedy na IKLP, která po státu požadovala přijetí předběžných opatření, to však stát nerespektoval. Věc byla tedy předána ISLP k rozhodnutí.

ISLP se zabýval údajným porušením více ustanovení Americké úmluvy i dalších regionálních lidskoprávních smluv, pro tuto práci je důležité právo na svobodu projevu. ISLP řekl, že ti, co vykonávají tohle své právo, se mohou na základě jednání státních úředníků nebo soukromých osob dostat do stavu zvýšené zranitelnosti. V takovém případě má stát na základě Americké úmluvy povinnost *1. sám se zdržet jednání, které by tento stav podporovalo a prohlubovalo, 2. přijmout nezbytná opatření k ochraně práv osob ve stavu zvýšené zranitelnosti a 3. vyšetřit skutečnosti, jež ke stavu zranitelnosti vedly.*²²²

ISLP se zabýval otázkou, zda stát v tomto konkrétním případě nese odpovědnost, když většina z útoků byla spáchána soukromými osobami. Obecně stát totiž není odpovědný za porušení lidských práv ze strany jednotlivců.²²³ Jeho odpovědnost však může být stanovena v případech, kdy *„stát prostřednictvím jednání nebo opomenutí svých úředníků selže v roli garanta lidských práv“.*²²⁴

Podle názoru ISLP by bylo v případě těchto rozsáhlých útoků ze strany soukromých osob adekvátní reakcí veřejné odsouzení těchto útoků zástupci státu,²²⁵ ovšem v daném případě došlo k pravému opaku. Zástupci státu celou situaci jen zhoršovali a vytvářeli nepřátelskou atmosféru vůči médiím, která byla ke státu kritická.²²⁶ Konkrétně např. nazývali zaměstnance RCTV fašisty

²²¹ Rozsudek ISLP ze dne 28. 1. 2009 ve věci *Ríos a další proti Venezuele*, Serie C No. 194.

²²² Tamtéž, para. 107.

²²³ Tamtéž, para. 110.

²²⁴ Tamtéž, para. 109.

²²⁵ Tamtéž, para. 142.

²²⁶ Tamtéž, para. 148.

zapojenými do destabilizačních akcí proti venezuelské vládě a lidu.²²⁷ Situace byla natolik vážná, že se zaměstnanci RCTV podle svých slov obávali vykonávat svou novinářskou profesi na určitých místech či při mediálním pokrývání určitých událostí.²²⁸ Když útoky oznámili na prokuratuře, ta ve většině případů nekonala. Jen v jednom případě došlo k podání obžaloby. V několika dalších případech bylo vyšetřování bez odůvodnění zahájeno až po šesti letech, jindy bylo přerušeno nebo zcela zastaveno.²²⁹

ISLP uzavřel, že v daném případě vysocí státní funkcionáři dostali svými nepřátelskými výroky stěžovatele do stavu zranitelnosti. Dále státní orgány nesplnily svou povinnost prevence a vyšetřování útoků namířených proti televizi, takže se novináři cítili zastrašení. Stát tak porušil čl. 13 odst. 1 ve spojení s čl. 1 odst. 1²³⁰ a čl. 5 odst. 1²³¹ Americké úmluvy.²³²

K velmi podobným událostem jako ve věci *Ríos a další proti Venezuele* došlo také ve věci *Perozo a další proti Venezuele*.²³³ Také zde v letech 2001 – 2005 příznivci prezidenta Huga Cháveze obtěžovali a slovně či fyzicky napadli 44 zaměstnanců jiné venezuelské televize – *Globovisión*. ISLP shledal, že vysoce postavení politici včetně samotného Cháveze přispívali k vytváření nepřátelské atmosféry vůči této televizi a jejím vlastníkům a zaměstnancům, veřejně je totiž označovali např. za „nepřátele revoluce“, „nepřátele venezuelského lidu“ nebo je spojovali s terorismem.²³⁴ Navíc, když docházelo k útokům na zaměstnance televize ze strany soukromých osob, které v některých případech těmto zaměstnancům znemožňovaly vykonávat jejich profesi a rozšiřovat informace a snažily se je zastrašit (úspěšně, neboť někteří ze zaměstnanců museli dokonce vyhledat psychologickou pomoc),²³⁵ a o těchto útocích byla učiněna trestní oznámení státním orgánům, tyto orgány nevedly vyšetřování útoků s náležitou péčí a nepřiměřeně vyšetřování zdržovaly. Stát tak nesplnil svou povinnost prevence a vyšetřování,²³⁶ tedy i v tomto případě porušil své závazky vyplývající z čl. 13 ve spojení s čl. 1 a čl. 5 Americké úmluvy.

K výše zmíněným případům týkajícím se Venezuely bych ráda dodala, že v letech 1995 až 2018 ISLP vydal celkem 25 odsuzujících rozsudků ohledně Venezuely. Ovšem ke dni

---

²²⁷ ISLP, *Ríos a další proti Venezuele*, op. cit., para. 127.

²²⁸ Tamtéž, para. 129.

²²⁹ Tamtéž, para. 305 a 318.

²³⁰ Povinnost státu respektovat práva a svobody uznaná Americkou úmluvou, a to bez diskriminace.

²³¹ Právo na fyzickou, duševní a morální integritu.

²³² ISLP, *Ríos a další proti Venezuele*, op. cit., para. 332 – 334.

²³³ Rozsudek ISLP ze dne 28. 1. 2009 ve věci *Perozo a další proti Venezuele*, Serie C No. 195.

²³⁴ ISLP, *Perozo a další proti Venezuele*, op. cit., para. 139.

²³⁵ Tamtéž, para. 286.

²³⁶ Tamtéž, para. 361 – 362.

10. 9. 2013 se Venezuela rozhodla odstoupit od Americké úmluvy a ISLP tak přišel o svou jurisdikci nad případy porušování práva na svobodu projevu a dalších lidských práv uznaných Americkou úmluvou, ke kterým došlo po tomto dni. Tato jurisdikce však byla obnovena ke dni 15. 5. 2019 a vztahuje se zpětně i na případy porušení lidských práv v mezidobí od 10. 9. 2013 do 15. 5. 2019.²³⁷

S útoky proti novinářům však nemá problémy jen Venezuela. Další dva případy, které krátce představím, se týkaly Kolumbie. Podle statistik vražd novinářů byla Kolumbie v roce 1997 druhým nejnebezpečnějším státem pro novináře a v roce 1998 se dostala dokonce na první místo tohoto nelichotivého žebříčku.²³⁸ Nahrával tomu i fakt, že ve velké většině případů vražd novinářů zůstali pachatelé, kterými jsou různé skupiny jako pašeráci drog, *guerrillas*, paramilitární skupiny či různé kriminální skupiny („*Bacrim*“), a to často s vazbami na státní funkcionáře a ozbrojené složky státu, nepotrestání.²³⁹ Z celkového počtu 152 vražd novinářů spáchaných v rozmezí let 1977 – 2015 zůstává 127 nevyjasněných. Jedním z důvodů je neúměrně dlouhá délka vyšetřování těchto případů.²⁴⁰

Vélez Restrepo a rodinní příslušníci proti Kolumbii.²⁴¹

Případ se týkal kameramana Véleze Restrepa („V. R.“) natáčejiho pro žurnalistický program „*Colombia 12:30*“. V. R. se dne 29. 8. 1996 v regionu Caquetá pracovně zúčastnil protestního pochodu proti státní politice boje proti pěstování koky, která spočívala v leteckých postřicích herbicidů na kokové plantáže. Během protestů došlo k nepřiměřeným zásahům ze strany armádních příslušníků, kteří blokovali postup pochodu. Když V. R. začal natáčet jednoho z armádních příslušníků, který několikrát udeřil bezbranného demonstranta pažbou své zbraně, několik dalších vojáků si toho všimlo a na V. R. fyzicky zaútočilo a zničilo mu kameru, pásku se záznamem se jim však zničit nepovedlo, a tak se záběry dostaly do médií. V. R. vyvázl bez vážnějších zranění, ale brzy mu i jeho rodině začaly chodit výhrušné dopisy a telefonáty. Dvakrát se u nich doma zastavily osoby, které tvrdily, že pracují pro prokuraturu, a snažily se zjistit informace o jeho denních aktivitách. Když o předchozích výhrůžkách V. R. podal svědectví na prokuratuře, začaly mu chodit další výhrůžky smrti a dne 6. 10. 1997 se ho

---

²³⁷ *Reingreso de Venezuela a la jurisdicción de Corte Interamericana de Derechos Humanos*. [online]. Caracas: Centro de Justicia y Paz, 30. 5. 2019 [cit. 2019-10-22]. Dostupné z: <https://cepaz.org/articulos/reingreso-de-venezuela-a-la-jurisdiccion-de-corte-interamericana-de-derechos-humanos/>.

²³⁸ Rozsudek ISLP ze dne 13. 3. 2018 ve věci *Carvajal Carvajal a další proti Kolumbii*, Serie C No. 352 – para. 26.

²³⁹ Tamtéž, para. 29.

²⁴⁰ Tamtéž, para. 34.

²⁴¹ Rozsudek ISLP ze dne 3. 9. 2012 ve věci *Vélez Restrepo a rodinní příslušníci proti Kolumbii*, Serie C No. 248.

neznámé osoby pokusily unést. Protože se on, ani jeho rodina se nedočkali od státu efektivní pomoci a necítily se bezpečně, nakonec byli nuceni požádat o azyl ve Spojených státech, který jim byl udělen.²⁴²

ISLP v tomto rozsudku řekl, že „*novinářství může být svobodně vykonáváno jen tehdy, když lidé s touto profesí nejsou obětmi výhrůžek nebo fyzických, duševních nebo morálních útoků nebo jiného obtěžujícího jednání.*“²⁴³ Podobně jako v předchozích případech, i zde ISLP připomněl, že stát má povinnost přijmout nezbytná preventivní a ochranná opatření, aby novináři nacházející se v situacích zvláštní zranitelnosti mohli vykonávat svou profesi. K tomu dodal, že taková situace může být dána povahou události, kterou pokrývají, existencí veřejného zájmu na konkrétních informacích, nebezpečným místem, kam se musí pracovně vydat, nebo tím, že je jim pro výkon jejich profese vyhrožováno. Stát má povinnost v takových situacích přijmout nezbytná opatření pro ochranu novinářů.²⁴⁴ V tomto konkrétním případě však tato povinnost státu splněna nebyla, protože stát nabídl V. R. určitá ochranná opatření až poté, co se jej neznámí pachatelé pokusili unést.²⁴⁵ Dále pak stát nesplnil ani svou povinnost vyšetřit události a potrestat pachatele, a to nejprve v případě vojáků, kteří V. R. napadli při natáčení protestů, a poté v případě výhrůžek, jejichž cílem bylo zajistit právě, aby tento útok nebyl vyšetřen. Kolumbie tak porušila stěžovatelovo právo na svobodu projevu.²⁴⁶

Kolumbie byla žalována i v dalším případě, kdy bohužel došlo až k naplnění výhrůžek smrtí a jeden novinář byl zavražděn. Jednalo se o rozsudek ve věci ***Carvajal Carvajal a další proti Kolumbii***.²⁴⁷ Novinář Nelson Carvajal Carvajal, který pracoval pro lokální rádio *Radio Sur* v obci Pitalito, kde se věnoval tématům jako korupci, zneužívání veřejných fondů a praní špinavých peněz, byl dne 16. 4. 1998 zastřelen neznámou osobou. Podle svědků v té době pracoval konkrétně na reportáži o praní špinavých peněz pocházejících od pašeráků drog a zbraní²⁴⁸ a začaly mu chodit výhrůžky. Měl domluvenou schůzku s ombudsmanem, ke které však již nedošlo.

Po zavraždění novináře stát sice započal vyšetřování a dokonce obvinil dvě konkrétní osoby, ty však byly soudy zproštěny obžaloby. V průběhu následujících 20 let nebyl nikdo potrestán, stejně jako v mnoha dalších případech vražd novinářů. Navíc někteří příbuzní

---

²⁴² ISLP, *Vélez Restrepo a rodinní příslušníci proti Kolumbii*, op. cit., para. 77 – 97.

²⁴³ Tamtéž, para. 209.

²⁴⁴ Tamtéž, para. 194.

²⁴⁵ Tamtéž, para. 203 a 209.

²⁴⁶ Tamtéž, para. 211.

²⁴⁷ Rozsudek ISLP ze dne 13. 3. 2018 ve věci *Carvajal Carvajal a další proti Kolumbii*, Serie C No. 352.

²⁴⁸ Tamtéž, para. 38 – 39.

zavražděného byli nuceni z důvodu neustávajících výhrůžek uprchnout do zahraničí, jeden svědek byl v roce 2007 zavražděn.²⁴⁹

Když se případ dostal před ISLP, ten ve vztahu k právu na svobodu projevu řekl, že k porušení čl. 13 Americké úmluvy může v závislosti na závažnosti dojít excesivním omezením svobody projevu nebo až jejím úplným potlačením. Jednu z nejzávažnějších forem takového potlačení představují vraždy novinářů, jež mohou zastrašit i další novináře, kteří by si přáli mediálně pokrýt podobné události.²⁵⁰ V těchto případech jsou tedy právo na život a právo na svobodu projevu nerozlučné. Svoboda projevu Nelsona Carvajala tak byla porušena právě tím, že mu bylo vraždou znemožněno pokračovat v jeho novinářské činnosti. Vražda přitom byla právě touto činností motivována a státní orgány následně pochybily při jejím vyšetřování.²⁵¹

ISLP uzavřel tím, že násilí proti novinářům v kombinaci s častým nepotrestáním těchto případů má negativní dopady jednak na samotné novináře a jejich rodiny, jednak také na společnost jako takovou, protože ta se kvůli zastrašování novinářů nemůže dozvídat informace o závažných tématech jako je organizovaný zločin či korupce.²⁵²

Z analyzovaných rozsudků ESLP se tedy žádný netýkal tak závažných událostí. Jediný rozsudek, v němž bylo namítáno nezákonné zadržení novináře policií, kterým mělo dojít k porušení jeho práva na svobodu projevu, byl rozsudek ve věci *Pentikäinen proti Finsku*.²⁵³ Stěžovatelem v této věci byl fotograf a novinář pracující pro finský týdeník *Suomen Kuvalehti*. Dne 9. 9. 2006 byl zaměstnavatelem poslán na velkou demonstraci, o níž měl napsat článek. Poté, co demonstranti začali používat násilí, policie oznámila ukončení demonstrace a vyzvala její účastníky k rozchodu. Stěžovatel, ačkoli se měl správně držet na místě určeném pro novináře, se po telefonické domluvě se zaměstnavatelem rozhodl přimíchat mezi demonstranty, aby mohl situaci pozorovat podrobněji. S několika zbývajícími demonstranty byl pak nakonec zadržen a odvezen na policejní stanici, protože neopustil své místo. Ačkoli podle svých slov sdělil několika příslušníkům policie, že je novinář, všichni tuto informaci ignorovali a propustili jej až po zhruba 18 hodinách. Stěžovatel tvrdil, že mu zabavili jeho fotografické náčiní a paměťové karty, to však finská vláda popřela.²⁵⁴

Proti stěžovateli bylo zahájeno trestní stíhání a byl vnitrostátními soudy odsouzen pro trestný čin neuposlechnutí příkazu policie, aniž by mu byl uložen trest. Následně se obrátil se

---

²⁴⁹ ISLP, *Carvajal Carvajal a další proti Kolumbii*, op. cit., para. 82 – 83.

²⁵⁰ Tamtéž, para. 175.

²⁵¹ Tamtéž, para. 176.

²⁵² Tamtéž, para. 177.

²⁵³ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 20. 10. 2015 ve věci *Pentikäinen proti Finsku*, č. 11882/10.

²⁵⁴ Tamtéž, para. 9 – 31.

stížností na ESLP, který rozhodl, že nedošlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy. Rozsudek poté přezkoumal Velký senát ESLP. Podle něj došlo k zásahu do stěžovatelova práva na svobodu projevu, protože zadržením mu byla ztížena jeho žurnalistická činnost. Přestože podle stěžovatele nebyl zásah stanoven zákonem, respektive státní orgány dle něj zákon nesprávně aplikovaly, Velký senát ESLP připomněl, že výklad a aplikace zákonů jsou primárně v rukou státních orgánů. Stěžovatel nepřednesl žádný argument, z něhož by vyplývala arbitrárnost v daném případě.²⁵⁵ Zásah také sledoval několik legitimních cílů.

Co se týká nezbytnosti v demokratické společnosti, zdůraznil pak Velký senát ESLP roli médií jako hlídacího psa demokracie i v případě pokrývání demonstrací, kde musí případné státní zásahy proti novinářům podléhat přísné kontrole.²⁵⁶ Avšak i v případě jednání novináře se uplatní koncept zodpovědného žurnalismu, který dříve ESLP představil v souvislosti s mediálními obsahy. Otázka, zda novinář při výkonu své profesní činnosti porušil právní předpisy, je pak jednou z nejdůležitějších při posuzování jeho zodpovědnosti.²⁵⁷ V daném případě stěžovatel nebyl viditelně označen jako novinář, byl si vědom policejního příkazu opustit místo a na rozdíl od jiných novinářů se rozhodl jej záměrně neuposlechnout.²⁵⁸ Se stěžovatelovým názorem se pak ESLP neztotožnil ani v otázce namítané konfiskace fotografického vybavení. Co se týká odsouzení, ve spojení s ním nebyla stěžovateli udělena žádná sankce, těžko se zde dá tedy namítat *chilling efekt*. Velký senát ESLP tak uzavřel, že nedošlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy.²⁵⁹

Je zřejmé, že, ačkoli se jednalo o zabránění novinářů na demonstraci vykonávat jeho profesi, podobně jako ve věci *Vélez Restrepo a rodinní příslušníci proti Kolumbii*, skutkové okolnosti obou případů byly natolik rozdílné, že je není možné podrobněji porovnat.

Odhlédneme-li od klíče pro výběr analyzovaných rozsudků, který jsem si pro tuto práci zvolila, je však možné nalézt některé případy přímých útoků na novináře také v rámci judikatury ESLP. Zmínila bych zde rozsudek ESLP ve věci *Dink proti Turecku*.²⁶⁰ V této věci, podobně jako v případě výše zmíněných rozsudků ohledně Venezuely nebo Kolumbie, došlo i zde k výhrůžkám i fyzickému napadení novinářů pracujících pro prokurdský deník, přičemž turecká vláda, ač byla deníkem opakovaně žádána o poskytnutí ochrany jeho zaměstnancům, zůstala

---

²⁵⁵ ESLP, *Pentikäinen proti Finsku*, op. cit., para. 84 – 85.

²⁵⁶ Tamtéž, para. 89.

²⁵⁷ Tamtéž, para. 90.

²⁵⁸ Tamtéž, para. 99 – 101.

²⁵⁹ Tamtéž, para. 114 – 115.

²⁶⁰ Rozsudek ESLP ze dne 14. 9. 2010 ve věci *Dink proti Turecku*, č. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 a 7124/09.

nečinná, což v zaměstnancích vyvolalo oprávněný pocit, že vláda tyto útoky toleruje. ESLP zde, podobně jako ISLP výše, dospěl k závěru, že stát má pozitivní závazek poskytnout médiím a novinářům potřebnou ochranu, který v tomto konkrétním případě nesplnil. Není přitom relevantní, zda deník šířil prokurdskou propagandu, či ne.²⁶¹

3.8. Ochrana novinářských zdrojů

K důležitosti ochrany novinářských zdrojů pro výkon práva na svobodu projevu se v analyzovaných rozsudcích vyjadřoval pouze ESLP, a to v rozsudku *Goodwin proti Spojenému království*.²⁶² Rozsudek se týkal stížnosti podané britským novinářem Williamem Goodwinem, který pracoval jako praktikant pro periodikum *The Engineer*. Goodwin získal informaci pocházející z důvěrného návrhu obchodního plánu o finančních problémech společnosti Tetra a poté, co společnost požádal o vyjádření k této informaci, se ta rozhodla obrátit se na vyšší soud s žádostí o nařízení předběžného opatření spočívajícího v zákazu zveřejnění jakékoli informace pocházející z návrhu obchodního plánu, aby nebyla poškozena její důvěryhodnost a ekonomické zájmy. Soud žádosti vyhověl, zakázal zveřejnění informací i dalším periodikům a dále nařídil Goodwinovi vydat záznamy telefonického rozhovoru identifikující zdroj informací s tím, že odtajnění zdroje je nevyhnutelné v zájmu spravedlnosti, neboť je třeba společnosti Tetra umožnit zahájení řízení proti tomuto zdroji, pravděpodobně neloajálnímu zaměstnanci či spolupracovníkovi. Goodwin však odmítl prozradit svůj zdroj a podal odvolání k odvolacímu soudu i ke Sněmovně lordů – bezvysledně. Mezitím mu byla navíc uložena pokuta za trestný čin pohrdání soudem.²⁶³

Goodwin tak podal stížnost před EKLP, jež v ní spatřovala porušení čl. 10 Evropské úmluvy. Následně se věc dostala před ESLP. Ten došel k názoru, že zásah státu sice byl stanovený zákonem a sledoval legitimní cíl (ochranu práv Tetry), ale nebyl nezbytný v demokratické společnosti. Zájem na ochraně svobody tisku v tomto případě převážil. K ochraně novinářských zdrojů se ESLP vyslovil tak, že se jedná o „jednu ze základních podmínek svobody tisku. /.../ Absence takové ochrany by mohla zdroje odrazovat od pomoci tisku při informování veřejnosti o záležitostech veřejného zájmu.“²⁶⁴ To by mohlo vést k nežádoucímu *chilling efektu* na média.

²⁶¹ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M., 2012, s. 1008 – 1009.

²⁶² Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 3. 1996 ve věci *Goodwin proti Spojenému království*, č. 17488/90.

²⁶³ Tamtéž, para. 10 – 19.

²⁶⁴ Tamtéž, para. 39.

3.9. Zásah do práva na svobodu projevu s cílem zabránit úniku důvěrných informací

„Zájem veřejnosti na konkrétní informaci může být někdy tak silný, že převáží dokonce i nad zákonem uloženou povinností zachovávat důvěru.“²⁶⁵

V této podkapitole bych ráda představila hned tři rozsudky velkého senátu ESLP, které se dotýkají tématu úniku důvěrných informací do médií. Zároveň se od sebe ale liší například tím, jaký zájem byl dotčen, která osoba informaci zveřejnila a zejména tím, jaké aspekty případu vzal ESLP v potaz. Jeho judikatura v tomto směru se totiž postupně vyvíjela. Naopak žádný z analyzovaných rozsudků ISLP v oblasti médií se tohoto tématu nedotýkal. ISLP se k důvěrným informacím doposud vyjadřoval pouze v souvislosti s právem na informace o vyšetřování trestných činů²⁶⁶ (blíže k právu na informace viz podkapitolu 3.14.).

*Fressoz a Roire proti Francii*²⁶⁷

Proti Rogeru Fressozovi, tehdejšímu redakčnímu řediteli satirických novin *Le Canard enchaîné*, a Claudu Roireovi, novináři působícímu v těchto novinách, bylo zahájeno trestní stíhání poté, co noviny zveřejnily Roireův článek obsahující informace pocházející z daňového přiznání Jacquese Calveta stojícího v čele společnosti Peugeot. Kopie daňového přiznání byly zaslány redakci novin anonymně poštou. Proti Fressozovi a Roireovi byla následně podána obžaloba pro nakládání s důvěrnými informacemi získanými porušením povinnosti mlčenlivosti neidentifikovaným daňovým úředníkem a pro nakládání s odcizenými fotokopii daňového přiznání a vnitrostátními soudy byli shledáni vinnými, protože vše nasvědčovalo tomu, že věděli, že kopie byly získány nezákonným způsobem. Následně se oba obrátili na EKLP a případ se dostal před ESLP.²⁶⁸

Stěžovatelé tvrdili, že jejich odsouzení bylo v rozporu s čl. 10 Evropské úmluvy, neboť cílem zveřejnění informací bylo přispět do veřejné debaty o výši odměn, a bylo tak porušeno jejich právo na svobodu projevu. ESLP aplikoval test legality, legitimacy a nezbytnosti v demokratické společnosti. V prvních dvou krocích dal ESLP za pravdu státu, ve třetím se však přiklonil na stranu stěžovatelů, když uznal zájem společnosti na tom znát výši odměn vedoucích manažerů v době, kdy se zaměstnanci neúspěšně domáhali zvýšení mezd. Stěžovatelé učinili srovnání příjmů, kterým přispěli do veřejné debaty.²⁶⁹ Zdůraznil však, že obecně novináři musejí

²⁶⁵ ESLP, *Guja proti Moldavsku*, op. cit., para. 74.

²⁶⁶ Rozsudek ISLP ze dne 24. 11. 2010 ve věci *Gomes Lund a další ("Guerrilha do Araguaia") proti Brazílii*, Serie C No. 219. – para. 202.

²⁶⁷ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 21. 1. 1999 ve věci *Fressoz a Roire proti Francii*, č. 29183/95.

²⁶⁸ Tamtéž, para. 8 – 24.

²⁶⁹ Tamtéž, para. 50.

dodržovat trestní právo, nemohou se ve všech případech pouze odvolávat na ochranu čl. 10. Vždy záleží na okolnostech konkrétního případu.²⁷⁰

V tomto případě bylo dle ESLP důležité, že neexistovala naléhavá potřeba na tom chránit dané informace jako důvěrné, neboť informace o příjmech manažerů velkých společností bývají obvykle zveřejňovány finančními magazíny.²⁷¹ Dále vzal ESLP v potaz, že stěžovatelé jednali v dobré víře, v souladu s žurnalistickými profesionálními standardy a ověřili pravdivost informací.²⁷² Po zvážení těchto hledisek ESLP došel k názoru, že došlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy.

Stoll proti Švýcarsku²⁷³

V letech 1996 – 1997 probíhala jednání mezi Světovým židovským kongresem a švýcarskými bankami, která se týkala odškodnění obětí Holokaustu v souvislosti s nevyzvednutými aktivy na bankovních účtech ve Švýcarsku. Švýcarský velvyslanec ve Spojených státech amerických, Carlo Jagmetti, dne 19. 12. 1996 rozeslal několika osobám důvěrný strategický dokument, jehož kopie se dostala do rukou novináře Stolla. Tomu muselo být zřejmé, že mu jej zaslala osoba, která porušila povinnost mlčenlivosti.²⁷⁴ Stoll následně napsal pro noviny *Sonntags-Zeitung* dva články, v nichž se nelichotivě vyjadřoval na adresu daného diplomata a podal jeho dopis jako agresivní a nepřátelský vůči židovským organizacím. Toto sdělení bylo podle názoru Švýcarské tiskové rady, která se články následně zabývala, podané špatnou formou a vytržené z kontextu.²⁷⁵ Proti Stollovi bylo zahájeno trestní stíhání pro trestný čin zveřejnění úředního tajemství a byl odsouzen k peněžitému trestu.

Když Stoll jako stěžovatel podal stížnost k ESLP, věc nejdříve rozhodoval tzv. malý senát ESLP,²⁷⁶ který rozhodl v jeho prospěch. Následně se věcí zabýval velký senát ESLP. Ten uvedl, že omezení ze strany státu bylo stanoveno zákonem, v otázce legitimního cíle uznal cíl zabránění úniku důvěrných informací (kdy se nejedná pouze o vyjádření tou osobou, která podléhala povinnosti mlčenlivosti, nýbrž i třetími osobami)²⁷⁷, naopak nesouhlasil se státem v tom, že vyjádření diplomatické korespondence by v tomto případě mohlo ohrozit národní

---

²⁷⁰ ESLP, *Fressoz a Roire proti Francii*, op. cit. para. 52.

²⁷¹ Tamtéž, para. 53.

²⁷² Tamtéž, para. 55.

²⁷³ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10. 12. 2007 ve věci *Stoll proti Švýcarsku*, č. 69698/01.

²⁷⁴ Tamtéž, para. 17.

²⁷⁵ Tamtéž, para. 24.

²⁷⁶ ORDELTOVÁ, Tereza. *Svoboda projevu v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva: Rozsudek v případě Radio Twist, a.s. proti Slovensku* [online]. Brno, 2016 [cit. 2019-09-30]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/mr7q8/Diplomova_prace_Tereza_Ordeltova.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Kateřina Uhlířová. - s. 55.

²⁷⁷ ESLP, *Stoll proti Švýcarsku*, op. cit., para. 61.

bezpečnost. Nakonec se ESLP zabýval otázkou, zda bylo omezení nezbytné v demokratické společnosti. V souvislosti s publikací důvěrných informací zkoumal konkrétně 4 aspekty: 1. které zájmy byly dotčeny, 2. jak omezení přezkoumaly vnitrostátní soudy, 3. jednání stěžovatele a 4. přiměřenost stanovené sankce.²⁷⁸

Ad. 1. Na rozdíl od rozsudku ve věci *Fressoz a Roire proti Francii*,²⁷⁹ zde zveřejněním článků nebyl ohrožen zájem soukromý, nýbrž zájem veřejný. Proto také zájem, který ospravedlňuje potírání zveřejnění důvěrných informací, musí být zájmem veřejným.²⁸⁰ Proti sobě tak stál veřejný zájem čtenářů na tom být informován a veřejný zájem na pozitivním výsledku diplomatických vyjednávání. ESLP zkoumal nejen články v *Sonntags-Zeitung*, ale celkové mediální pokrytí odškodnění obětí Holokaustu, které bylo velkým tématem, a řekl, že články byly schopny přispět do veřejné debaty. Byly však zároveň způsobilé značně narušit probíhající diplomatická vyjednávání.²⁸¹

Ad. 2. Jde o to, zda byl vnitrostátním soudům dán prostor pro zvážení protichůdných zájmů, či zda byly právem vázány odsoudit stěžovatele čistě na základě označení dokumentu za důvěrný, bez posouzení jeho obsahu. V daném případě švýcarské soudy měly možnost posoudit povahu a obsah dokumentu a také tak učinily.²⁸²

Ad. 3. Zde je třeba zvážit, jakým způsobem stěžovatel dokument obdržel (zde on sám nejednal v rozporu s právem) a jakou formou jej zveřejnil (vytrhnul určité části dokumentu z kontextu; použil slova, kterými naznačil, že se velvyslanec vyjádřil antisemitsky; zvolil nevhodný, senzační styl k tak závažnému tématu; vedl k tomu, že si čtenáři mysleli, že byl dokument napsaný o 4 měsíce později, než ve skutečnosti byl).²⁸³

Ad. 4. ESLP neshledal uloženou pokutu neúměrnou. Celou věc uzavřel tím, že nedošlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy.

Při rozhodování o této věci tak ESLP, na rozdíl od rozsudku *Fressoz a Roire proti Francii*, jasně vytyčil kritéria, která je nutno vzít v potaz. (To ovšem neznamená, že by se podobnými úvahami neřídil již v rozsudku *Fressoz a Roire proti Francii*. – zkoumal z nich zejména dotčené zájmy a jednání stěžovatele, viz výše.) Tato kritéria ESLP dále lehce pozměnil v následujícím rozsudku, a to pro případ rozhodování o postizení ne u novináře, který zveřejnil důvěrnou informaci, nýbrž u osoby, jež takovou informaci novinářům předala.

---

²⁷⁸ ESLP, *Stoll proti Švýcarsku*, op. cit., para. 112.

²⁷⁹ ESLP, *Fressoz a Roire proti Francii*, op. cit. para. 53.

²⁸⁰ ESLP, *Stoll proti Švýcarsku*, op. cit., para. 115.

²⁸¹ Tamtéž, para. 116 – 136.

²⁸² Tamtéž, para. 137 – 139.

²⁸³ Tamtéž, para. 140 – 152.

Guja proti Moldavsku²⁸⁴

V únoru 2002 zadrželi čtyři příslušníci moldavské Policie několik osob, které si po propuštění stěžovaly na protiprávnost zadržení a špatné zacházení ze strany policistů. Proti policistům bylo zahájeno trestní vyšetřování, ti však poslali dopis nejvyšším politikům země s prosbou o pomoc a následně místopředseda Parlamentu Mișin poslal dopis Nejvyššímu prokurátorovi, kterého žádal o osobní intervenci vedoucí k zastavení vyšetřování, protože to jen blokuje práci Policie. Vyšetřování skutečně bylo zastaveno. Dopis napsaný Mișinem však jeden ze zaměstnanců prokuratury, Guja, obdržel od neznámého zdroje a zaslal novinám *Jurnal de Chișinău*, které věc zveřejnily (napsaly k ní dva články). Guja se později přiznal a následně s ním byl rozvázán pracovní poměr. Podal u vnitrostátních soudů žalobu o určení, že výpověď porušila jeho právo na svobodu projevu, a o znovupřijetí.²⁸⁵ Avšak neuspěl, a tak se obrátil na ESLP.

Stát si stál za tím, že dal stěžovateli výpověď z důvodu porušení vnitřních předpisů, a ne kvůli jeho projevu. Ostatně ani sám dané články nenapsal. ESLP se však se státem neztotožnil, protože stěžovateli byla dána výpověď právě pro rozšiřování informací z jeho strany, není třeba, aby byl přímo novinářem.²⁸⁶ ESLP tedy použil test legality, legitimacy a nezbytnosti v demokratické společnosti, stěžovatel rozporoval všechny tyto body. ESLP došel k závěru, že omezení bylo stanoveno zákonem (pracovní zákoník) a sledovalo legitimní cíl (zabránění úniku důvěrných informací – tomu, že se jedná o důvěrnou informaci, svědčí fakt, že stěžovatel nechtěl prozradit zdroj, od nějž dopis obdržel),²⁸⁷ avšak nebylo nezbytné v demokratické společnosti. K tomu ESLP došel zvážením několika kritérií:

1. *zda měl stěžovatel možnost sdělit informaci na příhodnějším místě, než v médiích (zde nikoli);*
2. *zda existoval veřejný zájem na zveřejnění informace (zde jistě ano, neboť šlo o ovlivňování vyšetřování ze strany politika);*
3. *zda je informace pravdivá (dopis byl autentický);*
4. *jaký zájem byl zveřejněním ohrožen (zájem na důvěře společnosti v prokuraturu, podle ESLP zde však zájem společnosti na informacích o ovlivňování prokurátorů převážil);*
5. *zda stěžovatel jednal v dobré víře (vše nasvědčuje tomu, že ano, snažil se bojovat proti korupci);*

---

²⁸⁴ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 12. 2. 2008 ve věci *Guja proti Moldavsku*, č. 14277/04.

²⁸⁵ Tamtéž, para. 9 – 26.

²⁸⁶ Tamtéž, para. 53 – 55.

²⁸⁷ Tamtéž, para. 57 – 59.

6. *zda byla sankce přiměřená* (stěžovatel byl propuštěn, jednalo se o nejzávažnější možnou sankci, která by mohla nepříznivě ovlivnit jeho kariéru i mít *chilling efekt* na ostatní zaměstnance ve vztahu k nahlašování protiprávního jednání státních funkcionářů).²⁸⁸

ESLP uzavřel, že došlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy.

Na příkladu daných rozsudků jsme mohli vidět, že ochrany článku 10 Evropské úmluvy se mohou dovolávat jak novináři a osoby ve vedoucím postavení daného média, tak také osoby, jež médiím určitou důvěrnou informaci poskytli. A zveřejnění informace může ohrožovat jak veřejné, tak soukromé zájmy. Její zveřejnění by pak vždy mělo představovat příspěvek veřejné debaty. O tom, který ze zájmů nakonec převáží, je vždy třeba rozhodnout na základě okolností konkrétního případu.

3.10. Zásah do práva na svobodu projevu z důvodu ochrany národní bezpečnosti, územní celistvosti a předcházení nepokojům a zločinnosti

V této podkapitole bych ráda představila tři rozsudky velkého senátu ESLP, v nichž bylo stranou Turecko. To ve všech těchto případech stíhalo projevy učiněné v médiích podle zákona o prevenci terorismu.

Erdoğdu a İnce proti Turecku²⁸⁹

Prvním stěžovatelem v této věci byl odpovědný redaktor měsíčníku *Demokrat Muhalefet!* Ümit Erdoğan, druhým stěžovatelem sociolog Selami İnce. Rozhovor s ním vyšel na stránkách *Demokrat Muhalefet!* a oba stěžovatelé za něj byli následně odsouzeni za šíření protistátní propagandy podle tureckého zákona o prevenci terorismu. Po neúspěchu u odvolacích instancí podali stížnost ke Komisi a ta následně k ESLP.

Stěžovatelé poukázali na porušení Evropské úmluvy ze strany Turecka, mimo jiné jejího čl. 10. Stát trval na tom, že k omezení svobody projevu došlo v souladu s čl. 10 odst. 2 Evropské úmluvy. ESLP došel k názoru, že omezení bylo stanoveno zákonem a sledovalo legitimní cíl – udržení bezpečnosti v jihovýchodní části Turecka, kde operovala separatistická hnutí uchylující se k násilí. Stát však porušil kritérium nezbytnosti v demokratické společnosti. V této souvislosti ESLP řekl, že „*limity povolené kritiky namířené proti vládě jsou širší než u kritiky běžného občana, nebo i politika*“²⁹⁰ a dále se vyjádřil k omezením svobody projevu v případě konfliktních situací: „*Zvláště pečlivě je třeba zvažovat, zda zveřejnit názory zástupců organizací,*

²⁸⁸ ESLP, *Guja proti Moldavsku*, op. cit., para. 80 – 97.

²⁸⁹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 7. 1999 ve věci *Erdoğan a İnce proti Turecku*, č. 25067/94 a 25068/94.

²⁹⁰ Tamtéž, para. 50.

kteřé se uchýlily k násilí proti státu, aby se média nestala prostředkem šíření nenávistných projevů a propagace násilí. Současně však, nejedná-li se o názory takovýchto organizací, nemohou smluvní státy s odkazem na ochranu územní celistvosti nebo národní bezpečnosti omezovat právo společnosti na to být informována tím, že bude hrozit médiím trestním postihem.²⁹¹ V daném případě se jednalo pouze o sociologickou analýzu, která k násilí nevybízela, proto stát nebyl oprávněn k omezení svobody projevu podle čl. 10 odst. 2 Evropské úmluvy.

Sürek proti Turecku²⁹²

Stěžovatel Sürek byl majoritní vlastník společnosti vydávající týdeník *Haberde Yorumda Gerçek* a také jeho editorem. V týdeníku byly publikovány dva dopisy čtenářů s obsahem širícím protistátní propagandu (referovaly o násilí na Kurdech ze strany turecké armády), za což byl Sürek obžalován na základě zákona o prevenci terorismu a pravomocně odsouzen. Přes Komisi se případ dostal k ESLP, Komise přitom neshledala porušení čl. 10, ale pouze čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy.

ESLP došel k názoru, že zásah do svobody projevu v této věci splňuje test legality (může být považován za stanovený zákonem), legitimacy (sleduje legitimní cíl – ochranu národní bezpečnosti, územní celistvosti a předcházení nepokojům a zločinnosti) i nezbytnosti v demokratické společnosti. Dopisy totiž používaly velmi emotivní výrazy jako „*najati imperialističtí zabijáci*“, „*fašistická turecká armáda*“ nebo „*masakr*“, které měly podle ESLP vyzývat ke krvavé pomstě, rozpoutání dalšího násilí a nenávisti.²⁹³ V jednom z dopisů navíc byla uvedena jména konkrétních osob, což je mohlo vystavit hrozbě fyzického násilí. Stěžovatel se přitom nemůže vyvinut s poukazem na to, že jen zveřejnil dopisy čtenářů, neboť jako vlastník média jim poskytl prostor, a nese tak za jejich uveřejnění odpovědnost.

Ceylan proti Turecku²⁹⁴

Stěžovatel, tehdejší prezident Syndikátu pracovníků v ropném průmyslu, napsal a zveřejnil v lokálních novinách článek s titulkem „Přišel čas, aby zaměstnanci promluvili – zítra bude pozdě“, v němž dával do spojitosti kurdské separatistické hnutí s potřebou třídního boje proletariátu proti „*společenským kruhům monopolního kapitálu*“.²⁹⁵ Volal po spojení

²⁹¹ ESLP, *Erdođdu a İnce proti Turecku*, op. cit., para. 54.

²⁹² Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 7. 1999 ve věci *Sürek proti Turecku*, č. 26682/95.

²⁹³ Tamtéž, para. 62.

²⁹⁴ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 7. 1999 ve věci *Ceylan proti Turecku*, č. 23556/94.

²⁹⁵ Tamtéž, para. 8.

s demokratickými organizacemi a politickými stranami ke společnému zabránění dalším „krvavým masakrům a terorismu ze strany státu“²⁹⁶ – s odkazem na potlačování kurdského hnutí tureckými bezpečnostními složkami. Za napsání tohoto článku byl odsouzen pro trestný čin neveřejného podněcování k nenávisti a nepřátelství podle tureckého trestního zákoníku k nepodmíněnému trestu odnětí svobody a peněžitému trestu, které vykonal.

Stěžovatel podal stížnost ke Komisi, která ji dále postoupila ESLP. Část stížnosti se dotýkala porušení práva na svobodu projevu, čemuž dal ESLP za pravdu. Ačkoli byl zásah uznán legálním a legitimním, nebylo splněno kritérium nezbytnosti v demokratické společnosti. Podle ESLP se jednalo o politický projev ze strany politického hráče (vedoucího odboráře), který „přes veškerou svou jízlivost nevybízí k použití násilí, ozbrojené rezistenci, ani vzpouře.“²⁹⁷ Tento aspekt ESLP považoval za nejdůležitější.

Názor ESLP tak u všech tří rozsudků zůstával konstantní, když se ESLP v rámci testu nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti zaměřoval zejména na to, zda dané sdělení vybízí k násilí, respektive propůjčuje prostor násilným organizacím. V případě *Erdoğan a İnce proti Turecku* a *Ceylan proti Turecku* tomu tak nebylo. Ačkoli zejména v druhém z těchto případů byla zvolená slova poměrně emotivní, jednalo se spíše o sdělení politické povahy, které k násilí nevybízelo. Rozdíl oproti rozsudku ve věci *Sürek proti Turecku*, v němž jako jediném byl podle ESLP zásah státu do svobody projevu v pořádku, spatřuji zejména v tom, že v jednom z uveřejněných dopisů čtenářů byla uvedena jména konkrétních osob v souvislosti s negativními emotivními výrazy vyzývajícími k násilí. Domnívám se, že stěžovatel jeho uveřejněním skutečně mohl ohrozit bezpečnost těchto osob a jednalo se o vyzvání k zločinnosti. Proto souhlasím s tím, že zásah státu byl v tomto jediném případě ospravedlnitelný.

3.11. Zásah do práva na svobodu projevu z důvodu difamační povahy sdělení

V rámci analyzované judikatury byly pomluvy v médiích jedním z nejčastějších důvodů soudních rozepří. ESLP uznal, že „žurnalistická svoboda pokrývá také případnou nadsázku, nebo dokonce provokaci“,²⁹⁸ ovšem je třeba od sebe odlišovat kritiku a urážku, kdy urážka v zásadě ospravedlňuje sankci.²⁹⁹

---

²⁹⁶ ESLP, *Ceylan proti Turecku*, op. cit., para. 8.

²⁹⁷ Tamtéž, para. 36.

²⁹⁸ *Inter alia* ESLP, *Perna proti Itálii*, č. op. cit., para. 39; ESLP, *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*, op. cit., para. 71.

²⁹⁹ ESLP, *Palomo Sánchez proti Španělsku*, op. cit., para. 67.

Limity přípustné kritiky se podle ESLP liší v závislosti na tom, kdo jí je vystaven. Snad nejvyšší míru kritiky musí snést vláda,³⁰⁰ za tou následují ostatní politici.³⁰¹ Státní úředníci pak musí strpět menší míru kritiky než politici. V jejich případě se totiž nedá říci, že by vědomě vystavovali svá slova a skutky kritice médií, jako je tomu právě u politiků. Musí však stále snést větší míru kritiky než soukromé osoby.³⁰² Tyto názory ESLP zopakoval ve své judikatuře i ISLP. V rozsudku *Ivcher Bronstein proti Peru*³⁰³ přímo citoval ESLP a poté stejný názor zopakoval mimo jiné v rozsudcích *Herrera Ulloa proti Kostarice*³⁰⁴ či *Fontevecchia a D'Amico proti Argentině*.³⁰⁵

To, že politici vědomě vystavují své počínání kritice, ale neznamená, že by si museli nechat vše líbit. V této souvislosti bych ráda představila rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Lindon, Otchakovsky a July proti Francii*.³⁰⁶

Věc má dvě roviny. První z nich se týká knihy „Proces Jeana-Marieho Le Pena“, kterou napsal první stěžovatel Lindon a vydal druhý stěžovatel Otchakovsky (předseda představenstva nakladatelství P.O.L.). Kniha, ačkoli fiktivní, zobrazovala skutečnou postavu, předsedy krajně pravicové politické strany Národní Fronta Jeana-Marieho Le Pena a byla inspirována skutečnými událostmi vražd cizinců příznivci této strany, k nimž došlo v roce 1995. Kniha se točí okolo fiktivní vraždy spáchané v podobném duchu a vznáší otázku viny Le Pena. Následně byli oba stěžovatelé na základě zákona o svobodě tisku odsouzeni k peněžitým trestům a uveřejnění rozsudku – druhý jmenovaný za urážku a první jmenovaný za účast na tomto činu. Soudy vyšší instance rozsudek nezměnily.

Druhá rovina se již týká masových médií, kdy následně v novinách *Libération* vyšel článek podepsaný 97 spisovateli, který se kriticky vyjádřil k rozsudku ve výše zmíněné věci a v plném znění obsahoval pasáže, za něž soud první dva stěžovatele odsoudil. Na základě oznámení Le Pena a jeho strany pak byl za pomluvu odsouzen i ředitel pro publikace daných novin, July, protože nechal otisknout pasáže v plném znění, ačkoli věděl, že zakládají delikt podle zákona o svobodě projevu. Ani Julymu odvolací, ani dovolací soud nevyhověl. Následně všichni tři podali stížnost k ESLP.

---

³⁰⁰ ESLP, *Erdoğdu a İnce proti Turecku*, op. cit., para. 50.

³⁰¹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. 10. 2007 ve věci *Lindon, Otchakovsky a July proti Francii*, č. 21279/02 a 36448/02. – para. 46.

³⁰² ESLP, *Janowski proti Polsku*, op. cit., para. 33.

³⁰³ ISLP, *Ivcher Bronstein proti Peru*, op. cit., para. 155.

³⁰⁴ ISLP, *Herrera Ulloa proti Kostarice*, op. cit., para. 128 – 129.

³⁰⁵ ISLP, *Fontevecchia a D'Amico proti Argentině*, op. cit., para. 47.

³⁰⁶ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. 10. 2007 ve věci *Lindon, Otchakovsky a July proti Francii*, č. 21279/02 a 36448/02.

Ve vztahu k prvním dvěma stěžovatelům ESLP na jednu stranu uznal, že politikům náleží menší míra ochrany před slovními urážkami než soukromým osobám, na druhou stranu ale v daném případě stěžovatelé překročili pomyslnou hranici, když Le Pena nazvali „šéfem gangu zabijáků“, „upírem“ nebo naznačili, že navedl fiktivní postavu k vraždě.³⁰⁷ Závěr francouzských soudů o tom, že zásah do práva na svobodu projevu stěžovatelů byl nezbytný v demokratické společnosti, je podle ESLP správný. Podobně ESLP uznal odsouzení třetího stěžovatele, který záměrně publikoval obsah, o němž věděl, že byl soudy kvalifikován jako pomluva, a to v deníku s velkým oběhem. Tím „překročil meze dovolené ‚provokace‘“³⁰⁸ a porušil své povinnosti.

Soud zde rozhodl třinácti hlasy ku čtyřem. Osobně se domnívám, že je správnost tohoto rozsudku diskutabilní, přinejmenším co se týká prvních dvou stěžovatelů. V jejich případě se jednalo přeci jen o novelu, která, ačkoli vyobrazovala skutečnou osobu, popisovala fiktivní události. A zejména, jak napsali disentující soudci ve svém stanovisku,³⁰⁹ Jean-Marie Le Pen je politik sám známý svými extremistickými a nenávisnými názory, u něhož by tedy vyšší míra kritiky měla být přípustná. Co se týká třetího stěžovatele, ten se publikací názorů téměř spisovatelů snažil přispět do veřejné debaty o odsouzení prvních dvou stěžovatelů. Je však pravda, že přitom záměrně zveřejnil všechny pasáže označené soudy za difamační, článek tedy skutečně celkově vyzněl velmi provokativně.

Dále je třeba rozlišovat mezi tím, zda se jednalo o prohlášení o faktech nebo hodnotový úsudek. Své názory k této tématice ESLP shrnul například v rozsudku *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*.³¹⁰

Stěžovatelé Pedersen a Baadsgaard pracovali jako novináři ve veřejnoprávní televizi *Danmarks Radio*, pro kterou natočili dva investigativní pořady „Odsouzen z vraždy“ a „Slepé oko Policie“. Oba pořady pojednávaly o trestním řízení vedeném v roce 1982 proti X, který byl odsouzen za vraždu své manželky. Pořady se ho snažily očistit, přinést důkazy v jeho prospěch a poukázat na chyby provedené při vyšetřování. Ve druhém z pořadů, odvysílaném dne 22. 4. 1991, se stěžovatelé opřeli o svědectví taxikářky, která tvrdila, že její svědectví dokazující nevinu pana X Policie nevzala v potaz. Stěžovatelé poté v několika otázkách naznačili, že vrchní komisař, jež měl vyšetřování na starosti, tento důkaz úmyslně zatajil. Tento komisař podal následně na stěžovatele trestní oznámení pro pomluvu a následovala dlouhá právní bitva, při níž

³⁰⁷ ESLP, *Lindon, Otchakovsky a July proti Francii*, op. cit., para. 57.

³⁰⁸ Tamtéž, para. 66.

³⁰⁹ Částečně nesouhlasné stanovisko soudců Rozakise, Bratzy, Tulkense a Šikuty k rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. 10. 2007 ve věci *Lindon, Otchakovsky a July proti Francii*, č. 21279/02 a 36448/02 – zejména část II para. 1 odst. 1 a para. 4 odst. 3 tohoto stanoviska.

³¹⁰ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 17. 12. 2004 ve věci *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*, č. 49017/99.

byl jako předběžná otázka znovuotevřen případ pana X (který byl opět shledán vinným) a po řízení na třech instancích byli stěžovatelé odsouzeni k peněžitému trestu. Následně podali stížnost k ESLP.³¹¹

U ESLP Stěžovatelé namítali, že jen vyslechli jednu ze svědkyň, a protože neměli důvod jí nevěřit, na základě toho podrobili kritice průběh policejního vyšetřování a dovolili si vznést určité zpochybňující otázky. Stát naproti tomu trval na tom, že stěžovatelé nebyli odsouzeni pro pouhou kritiku, nýbrž pro úmyslné vyvolání dojmu, že vrchní komisař zatajil důkaz a dopustil se tak trestného činu. Obvinění z jejich strany bylo tak přímé, že už se nemohlo jednat o pouhé vyjádření hodnotového úsudku.³¹²

ESLP se k této otázce vyslovil takto: „*Aby bylo možno posoudit, zda je napadené prohlášení ospravedlnitelné, je třeba rozlišovat mezi prohlášeními o faktech a hodnotovými úsudky s tím, že existenci faktů je možné dokázat, zatímco hodnotový úsudek nikoli.*“³¹³ V daném případě ESLP došel k názoru, že položením otázky „*Proč zmizela zásadní část svědectví taxikářky a kdo v rámci policie nebo státního zastupitelství by za to měl nést odpovědnost?*“³¹⁴ stěžovatelé o podání svědectví v roce 1981 a jeho následném zatajení referovali jako o faktu a následujícími otázkami přímo naznačili, že v tomto zatajení musel mít prsty vrchní komisař, ať už sám, nebo společně s vrchním inspektorem letecké čety. To se přitom nikdy neukázalo jako pravdivé.

ESLP se dále zabýval tím, zda novináři splnili svou povinnost ověřit pravdivost svého tvrzení. „*Tato povinnost vyžadovala, aby své tvrzení opřeli o dostatečně pevný a spolehlivý faktický základ, který by mohl být považován za přiměřený povaze a závažnosti tohoto tvrzení s tím, že čím závažnější je tvrzení, tím pevnější musí být faktický základ.*“³¹⁵ Tvrzení stěžovatelů přitom ESLP shledal velmi závažným, neboť se jednalo o obvinění ze závažného trestného činu. Stěžovatelé se přesto spoléhali zejména na tvrzení jedné konkrétní svědkyně z mnoha, aniž by si ověřili blíže, zda jsou její tvrzení skutečně pravdivá (později se totiž ukázalo, že se svědkyně mýlila v čase, kdy viděla X, ani si nebyla jistá, zda skutečně o tom policii řekla, přičemž dva policejní úředníci to popřeli).

Po posouzení věci z několika různých úhlů nakonec ESLP vyslovil, že nedošlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy.

---

³¹¹ ESLP, *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*, op. cit., para. 10 – 37.

³¹² Tamtéž – 53 – 59.

³¹³ Tamtéž, para. 76.

³¹⁴ Tamtéž, para. 21.

³¹⁵ Tamtéž, para. 78.

O pouhý hodnotový úsudek se podle ESLP nejednalo ani v dalším z rozsudků, který bych zde ráda krátce představila – *Perna proti Itálii*.³¹⁶ V této věci stěžovatel, novinář působící v deníku *Il Giornale*, napsal článek o palermském státním zástupci (dříve soudci). V tom se vyjadřoval k trestnímu stíhání zahájenému Casellim proti významnému italskému politikovi Andreottimu za jeho údajnou podporu Mafie. Stěžovatel popsal Caselliho dosavadní život a poukázal na jeho inklinaci k Italské komunistické straně (PCI/PDS). Zejména však naznačil, že se Caselli stal nástrojem této strany ve snaze k dosažení moci prostřednictvím ovládnutí orgánů činných v trestním řízení a že stíhání Andreottiho bylo vykonstruováno právě na základě této snahy. Stěžovatel se tak celkově snažil zpochybnit Caselliho nestrannost a nezávislost ve věci. Následně na něj Caselli podal žalobu za pomluvu, které soud první instance vyhověl a odvolací i kasační soud dané rozhodnutí potvrdily.

U ESLP se stěžovatel domáhal mimo jiné o vyslovení, že došlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy. ESLP však v jeho neprospěch shledal, že zásah byl stanoven zákonem, sledoval legitimní cíl (ochranu dobré pověsti a práv druhých) a splnil i kritérium nezbytnosti v demokratické společnosti. ESLP posuzoval vyznění článku jako celku, kdy stěžovatel nejen vznesl pochybnosti o nestrannosti Caselliho při výkonu jeho funkce na základě určitého politického přesvědčení, jak sám u soudu tvrdil, nýbrž jej přímo obvinil ze zneužití svých pravomocí ve spojení s trestním stíháním Andreottiho, přičemž se takové obvinění nezakládalo na žádných důkazech. Nejednalo se o pouhé vyjádření názoru, který by nebylo třeba podložit fakty.

Poslední rozsudek ESLP, který v této podkapitole podrobněji představím - *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*³¹⁷ – se týká specifické otázky, zda je třeba ověřovat pravdivost informací pocházejících z úředních dokumentů.

Rozsudek se týká velké mediální aféry ohledně lovu tuleňů, kterou vyvolaly svými články norské lokální noviny *Bladet Tromsø* na základě četných nařčení Odda F. Lindberga. Lindberg, novinář na volné noze, byl na svou žádost jmenován Ministerstvem rybolovu do funkce inspektora lovu tuleňů na lodi *M/S Harmoni* pro loveckou sezónu 1988. Jeho inspekce byla ukončena dne 11. 4. 1988 a v období počínajícím tímto dnem do 20. 8. 1988 o této inspekci jen *Bladet Tromsø* publikoval 26 článků. Jednalo se mimo jiné o rozhovor s Lindbergem hned ze dne 12. 4. 1988, v němž bylo poprvé zmíněno údajné kruté zacházení s tuleni v rozporu s uznávanými loveckými metodami některými členy posádky, prostor byl však věnován i těmto

³¹⁶ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 6. 5. 2003 ve věci *Perna proti Itálii*, č. 48898/99.

³¹⁷ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 20. 5. 1999 ve věci *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, č. 21980/93.

členům posádky, Ministerstvu rybolovu, Federaci norských námořníků a dalším. Dne 20. 8. 1988 Ministerstvo rybolovu vydalo tiskovou zprávu, v níž zpochybnilo Lindbergovy závěry na základě konzultací s veterináři a nového zjištění, že před jmenováním do funkce inspektora Lindberg lhal o svých studiích a výzkumu a neměl dostatečné znalosti. Následně *Bladet Tromsø* vydal ještě několik článků týkajících se aféry. Ta přitom byla pokrytá i jinými médii.³¹⁸

Následně posádka *M/S Harmoni* zažalovala mimo jiné společnost *Bladet Tromsø* a jejího editora Pála Stensaase pro pomluvu. Soudní řízení u soudu prvního stupně skončilo ve prospěch posádky, jedním z argumentů soudu bylo, že noviny, vycházející z Lindbergovy zprávy, tyto členy nařkly ze spáchání několika trestných činů, přičemž postupovaly nedbale a neověřovaly si pravdivost těchto nařčení. Odvolací soud následně podané odvolání odmítl.

Nakonec byla věc předložena k rozhodnutí až ESLP. Ten mimo jiné zdůraznil, že *Bladet Tromsø* postupně zveřejnil různé úhly pohledu, včetně vyjádření členů posádky, a dále se zabýval tím, zda měly noviny povinnost ověřit si pravdivost tvrzení pocházejících z úřední zprávy o provedené inspekci, kdy došel z mého pohledu ke správnému názoru, že „*tisk by měl být v případech, kdy přispívá k veřejné diskuzi o znepokojujících událostech, obecně oprávněn spoléhat se na obsah úředních dokumentů, aniž by musel provádět další ověřování takto získaných informací.*“³¹⁹

ESLP, vyzdvihuje „*zásadní veřejný zájem na zajištění informované veřejné debaty o otázkách místního, národního i mezinárodního zájmu*“³²⁰, uzavřel, že daný zásah do svobody projevu stěžovatelů nebyl nezbytný v demokratické společnosti.

Nakonec je třeba uvést, že v jednotlivých případech týkajících se pomluvy bral ESLP v úvahu i další okolnosti. Bylo tomu tak například v rozsudku ve věci ***Cumpănă a Mazăre proti Rumunsku***,³²¹ kde se ESLP zabýval mimo jiného také jednáním stěžovatelů v rámci soudního řízení u vnitrostátních soudů. Stěžovatelé totiž s rumunskými soudy nespolupracovali, bez omluvy se nedostavovali k jednání, ani nedodali požadované dokumenty. I to má při posuzování případu podle ESLP určitou váhu.³²²

---

³¹⁸ ESLP, *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, op. cit., para. 6 – 36.

³¹⁹ Tamtéž, para. 68.

³²⁰ Tamtéž, para. 73.

³²¹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 17. 12. 2004 ve věci *Cumpănă a Mazăre proti Rumunsku*, č. 33348/96.

³²² Tamtéž, para. 104 a násl.

Nyní se přesuneme k judikatuře ISLP týkající se pomluvy. Prvním takovým případem byl rozsudek ve věci *Herrera Ulloa proti Kostarice*.³²³ Stěžovatelem a první obětí v této věci byl novinář Herrera Ulloa, druhou obětí byly kostarické noviny *La Nación*. Stěžovatel pro *La Nación* v průběhu roku 1995 napsal na základě informací publikovaných novinami v Belgii několik článků, v nichž bylo řečeno, že je kostarický diplomat Félix Przedborski belgickými státními orgány podezříván ze spáchání několika trestných činů, např. daňových podvodů nebo obchodování s drogami. Na základě Przedborskiho trestního oznámení byl stěžovatel i noviny *La Nación* vnitrostátními soudy shledáni vinnými pro trestný čin pomluvy prostřednictvím čtyřech novinových článků a odsouzeni k peněžitému trestu. Na základě soukromoprávní žaloby také měli Przedborkimu nahradit způsobenou nemajetkovou újmu a náklady řízení a bylo jim nařízeno uveřejnit rozsudek.³²⁴

Podle ISLP sice čl. 13 odst. 2 umožňuje státům uvalit následnou odpovědnost na osobu, která zneužije svou svobodu projevu, a to i z důvodu ochrany práv a pověsti druhých, ovšem k tomu může docházet pouze ve výjimečných případech a takovým způsobem, aby se tato omezení svobody projevu nestala prostředkem přímé nebo nepřímé předběžné cenzury.³²⁵ V této konkrétní věci ISLP poznamenal, že vnitrostátní soudy odsoudily stěžovatele z toho důvodu, že nedokázal prokázat, že nařčení vznesená evropskými médii, jež převzal do svých článků, jsou pravdivá. ISLP se však neztotožnil s tím, že by takovéto důkazy požadované kostarickými soudy byly v souladu s čl. 13 Americké úmluvy. Důkazní břemeno kladené soudy na stěžovatele mělo za následek porušení jeho práva na svobodu projevu, protože bylo způsobilé zapříčinit *chilling efekt*, tedy odradit ostatní novináře od participování ve veřejné debatě.³²⁶

V přístupu ISLP v této věci je možné všimnout si jisté odchylky od ESLP, a to např. při srovnání s výše citovaným rozsudkem ESLP ve věci *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*. Zatímco ESLP požaduje, aby novináři vždy opřeli své výroky o dostatečně pevný a spolehlivý faktický základ, ISLP zde nic takového nepožadoval. Svůj pohled však změnil ve svých dalších, již podrobněji zdůvodněných rozsudcích. V rozsudku ve věci *Kimel proti Argentíně*,³²⁷ který se týkal difamačních sdělení učiněných novinářem v knize a ISLP se v něm jinak zabýval zejména testem legality, ISLP řekl, že novináři mají povinnost „*přiměřeně, ačkoli ne vyčerpávajícím způsobem ověřovat skutečnosti, na nichž jsou vystavěny jejich názory.*“³²⁸ To znamená zjišťovat informace z více zdrojů a vzájemně je kriticky porovnávat, aby mohli následně předložit

³²³ Rozsudek ISLP ze dne 2. 7. 2004 ve věci *Herrera Ulloa proti Kostarice*, Serie C No. 107.

³²⁴ Tamtéž, para. 95 – 95(nn).

³²⁵ Tamtéž, para. 120.

³²⁶ Tamtéž, para. 132 – 133.

³²⁷ Rozsudek ISLP ze dne 2. 5. 2008 ve věci *Kimel proti Argentíně*, Serie C No. 177.

³²⁸ Tamtéž, para. 79.

nezmanipulované informace, na něž má veřejnost nárok.³²⁹ Zde již nespatřuji rozdíl oproti „spolehlivému faktickému základu“ vyžadovanému ESLP.

Totéž pak ISLP zopakoval i ve svém rozsudku ve věci *Mémoli proti Argentině*.³³⁰ V tomto rozsudku šlo o trestní odsouzení pro pomluvu zahájené z důvodu projevů učiněných jedním ze stěžovatelů v rádiu a v novinových člancích na adresu soukromých osob. Druhý stěžovatel, syn prvního stěžovatele, v těchto novinách pracoval jako editor. Články nepravdivě nařkly několik osob z podvodu a korupce a nazvaly je „bezcharakterními“ a „kriminálníky“. Stěžovatelé v této souvislosti byli odsouzeni k podmíněným trestům odnětí svobody při dolní hranici trestní sazby stanovené pro daný trestný čin.³³¹

V této, jakož i v předchozí zmíněné věci, ISLP zkoumal rozhodnutí vnitrostátních soudů jednak v souvislosti s čl. 13 odst. 2, jednak i v souvislosti s čl. 11 Americké úmluvy. Obě daná ustanovení totiž zmiňují pověst osob. Čl. 13 odst. 2 Americké úmluvy uvádí ochranu pověsti druhých jako jeden z cílů, který ospravedlňuje možná omezení práva na svobodu projevu, čl. 11 Americké úmluvy pak zmiňuje právo na ochranu pověsti jako samostatné právo chráněné Americkou úmluvou. V těchto rozsudcích však ISLP čl. 11 Americké úmluvy spíše jen zmínil a podrobně se jeho zněním ještě nezabýval.

ISLP ve věci *Mémoli proti Argentině* provedl test legality a test legitimacy, kdy stát splnil oba dva. K testu nezbytnosti v demokratické společnosti stanovil, že při rozhodování o střetu práva na svobodu projevu a práva na ochranu pověsti je úkolem ISLP ověřit, zda vnitrostátní soudy provedly rozumné a dostatečné vyvažování těchto práv. ISLP sám takové vyvažování neprovádí, pokud pro to neexistují zvláštní důvody.³³² V této věci tak ISLP pouze poznamenal, že odsouzení stěžovatelů bylo výsledkem podrobné analýzy provedené vnitrostátními soudy, že v jejím rámci soudy ověřily existenci zlého úmyslu stěžovatelů, pro většinu namítaných výroků stěžovatele zprostily viny a rozlišovaly také mezi faktickými tvrzeními a vyjádřeními vlastního názoru³³³ - zde opět vidíme jako inspiraci ESLP, který již dříve zkoumal rozlišování mezi prohlášeními o faktech a hodnotovými úsudky.

ISLP se také zabýval povahou trestů, které byly nepodmíněné a byly stanoveny při spodní hranici trestní sazby, nejednalo se tedy o žádný exces ze strany soudů.³³⁴ Dále zmínil, že výroky se netýkaly veřejného zájmu a že osoby jimi poškozené nebyly veřejnými osobami, ani

---

³²⁹ ISLP, *Kimel proti Argentině*, op. cit., para. 79.

³³⁰ Rozsudek ISLP ze dne 22. 8. 2013 ve věci *Mémoli proti Argentině*, Serie C No. 265 – para. 122.

³³¹ Tamtéž, para. 75 – 88.

³³² Tamtéž, para. 140.

³³³ Tamtéž, para. 141.

³³⁴ Tamtéž, para. 144.

osobami spojenými se státními orgány.³³⁵ ISLP uzavřel, že k porušení práva na svobodu projevu v tomto případě nedošlo.

ISLP tedy nepřišel s výčtem okolností, které je třeba vzít v potaz, přesto se v mnohých z nich shoduje s ESLP – ať už se jedná o přezkum, zda byly informace ověřovány z více zdrojů, kdo konkrétně byl vystaven kritice, zda se nejednalo o pouhý hodnotový úsudek či zda nebyla uvalená sankce nepřiměřená, přičemž jako velmi problematické bývá shledáváno zejména křivé nařčení ze spáchání trestného činu. Důležité je však dodat, že ISLP tato hlediska nezkoumá natolik do detailu jako ESLP, skutečně zde nechává velmi velký prostor vnitrostátním soudům.

3.12. Kolize s právem na respektování rodinného a soukromého života

Nezřídkou se právo na svobodu projevu dostane do střetu s jiným právem chráněným Evropskou úmluvou nebo Americkou úmluvou. V následujících rozsudcích se jednalo o střet s právem na respektování rodinného a soukromého života chráněného čl. 8 Evropské úmluvy / s právem na soukromí chráněného čl. 11 Americké úmluvy.³³⁶ Nejdříve představím judikaturu ESLP, který termín soukromý život pojímá velmi široce a nesnaží se přijít s žádnou vyčerpávající definicí. Podle něj je možné pod soukromý život zahrnout „*aspekty týkající se osobní identity, jako jsou jméno a fotografie osoby či její fyzická a morální integrita. Tohle pojetí zahrnuje také právo žít v soukromí, mimo nežádoucí pozornost.*“³³⁷ Čl. 8 Evropské úmluvy dále chrání také pověst osoby, ovšem pouze v případech, že závažnost ohrožení pověsti dosáhne určité míry a může vůči dané osobě způsobit předsudky v rámci jejího soukromého života. Pokud však někdo ohrozí svou pověst svým vlastním jednáním, například spáchá trestný čin, nemůže se ochrany čl. 8 Evropské úmluvy dovolávat.³³⁸

Zde vidím jistý průsečík s ochranou proti difamačním sdělením v médiích, o níž jsem psala v předchozí podkapitole. Ačkoli v předchozích rozsudcích ESLP ještě k vyvažování čl. 10 oproti čl. 8 Evropské úmluvy nepřistoupil, v novějších rozsudcích už ano, došlo zde tedy z mého pohledu k určitému posunu judikatury. Konkrétně principy vyvažování těchto dvou práv stanovil

³³⁵ ISLP, *Mémoli proti Argentině*, op. cit., para. 145 – 146.

³³⁶ Slovní spojení „Právo na soukromí“ je použito v anglické verzi Americké úmluvy, viz: <https://www.cidh.oas.org/basicos/english/basic3.american%20convention.htm> [cit. 2019-10-18]. Ve španělské verzi je použito slovní spojení „Ochrana cti a důstojnosti“, viz: https://www.oas.org/dil/esp/tratados B-32_Convencion_Americana_sobre_Derechos_Humanos.pdf [cit. 2019-10-18]. Jedná se přitom o tentýž článek.

³³⁷ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10. 11. 2015 ve věci *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, č. 40454/07 – para. 83; *mutatis mutandis* ESLP, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*, op. cit., para. 130.

³³⁸ ESLP, *Medžlis Islamske Zajednice Brčko a další proti Bosně a Hercegovině*, op. cit., para. 76.

ESLP v rozsudcích *Von Hannover proti Německu* (č. 2)³³⁹ a *Axel Springer AG proti Německu*,³⁴⁰ detailněji se jimi pak zabýval v rozsudku *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*,³⁴¹ který podrobněji představuji níže, a později je shrnul v rozsudcích *Perinçek proti Švýcarsku*³⁴² a *Medžlis Islamske Zajednice Brčko a další proti Bosně a Hercegovině*,³⁴³ a to v následujícím znění (dle posledně jmenovaného rozsudku):

„(i) *V takových případech by se výsledek neměl lišit v závislosti na tom, zda stížnost podala osoba pro rozpor výroku, jehož byla předmětem, s článkem 8, nebo osoba, která takový výrok učinila, protože práva chráněná těmito články v zásadě zasluhují stejný respekt.*

(ii) *Volba prostředků k zajištění souladu s článkem 8 v oblasti vztahů jednotlivců mezi sebou je v zásadě věcí, která spadá do míry uvážení vysoké smluvní strany, ať už jsou její závazky pozitivní či negativní. Existují různé způsoby, jak zajistit respektování soukromého života, a povaha závazku bude záviset na konkrétním aspektu soukromého života, který je předmětem sporu.*

(iii) *Stejně tak podle článku 10 úmluvy mají vysoké smluvní strany prostor pro uvážení při posuzování, zda a do jaké míry je nutné zasahovat do práva na svobodu projevu.*

(iv) *Míra uvážení však jde ruku v ruce s evropským dohledem, pod nímž jsou jak právní předpisy, tak i rozhodnutí aplikující tyto předpisy, a dokonce i rozhodnutí vydaná nezávislými soudy. Úkolem Soudu při výkonu jeho dozorcí jurisdikce není zaujmout místo příslušných vnitrostátních orgánů, nýbrž přezkoumat, s ohledem na případ jako celek, zda byla jejich rozhodnutí slučitelná s ustanoveními Úmluvy, jichž se stěžovatel dovolává.*

(v) *Pokud bylo vyvažování provedeno vnitrostátními orgány v souladu s kritérii stanovenými judikaturou Soudu, požaduje Soud přesvědčivé důvody pro to, aby nahradil jejich názor vlastním.“*

Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii³⁴⁴

Na začátku května 2005 několik médií informovalo o připravovaném článku, který měl vyjít v novinách *Paris Match* a měl pojednávat o nemanželském synovi monackého prince

³³⁹ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 2. 2012 ve věci *Von Hannover proti Německu* (č. 2), č. 40660/08 a 60641/08 – para. 104 – 107.

³⁴⁰ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 2. 2012 ve věci *Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08 – para. 85 – 88.

³⁴¹ ESLP, *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, op. cit., para. 90 – 93.

³⁴² Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 15. 10. 2015 ve věci *Perinçek proti Švýcarsku*, č. 27510/08 – para. 198.

³⁴³ ESLP, *Medžlis Islamske Zajednice Brčko a další proti Bosně a Hercegovině*, op. cit., para. 77.

³⁴⁴ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10. 11. 2015 ve věci *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, č. 40454/07.

Alberta. Princ Albert požádal noviny, aby článek nezveřejňovaly, ty to však udělaly. Jednalo se konkrétně o delší rozhovor s paní Coste, s níž měl podle jejích slov princ Albert několik let poměr, který ale po zjištění jejího těhotenství ukončil. Článek doprovázelo několik fotografií, včetně společných fotografií prince Alberta a jeho syna, a byla mu věnována také titulní strana.³⁴⁵ Princ Albert následně podal žalobu proti stěžovatelům, kterými byli ředitel vydavatelství a samotná vydavatelská společnost vydávající *Paris Match*, kdy požadoval náhradu nemajetkové škody pro zásah do soukromého života a ohrožení své pověsti. Vnitrostátní soudy mu vyhověly, stěžovatelé se následně obrátili na ESLP. Ten vydal rozsudek ve prospěch stěžovatelů, ovšem francouzská vláda požádala o přezkum velký senát ESLP.³⁴⁶

Před velkým senátem ESLP stěžovatelé nerozporovali, že zásah byl stanoven zákonem a sledoval legitimní cíl (ochranu soukromého života a pověsti prince Alberta). Velký senát se tak zabýval pouze otázkou nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti. Připomněl svou dřívější judikaturu ohledně nejen práva na svobodu projevu, ale také práva na respektování rodinného a soukromého života, kdy řekl mimo jiné, že soukromé osoby se mohou těšit vyšší míře ochrany svého soukromého života než veřejně známé osoby,³⁴⁷ u nichž se ochrana soukromého života soustředí v podstatě pouze na informace vyloženě soukromé a intimní povahy, na jejichž šíření neexistuje veřejný zájem.³⁴⁸ Veřejný zájem však může i tak existovat na určitých osobních jednáních veřejně známých osob.³⁴⁹

Při rozhodování o konkrétním případě konfliktu těchto dvou práv chráněných Evropskou úmluvou je tak třeba posoudit hned několik hledisek:

1. *příspěví do debaty veřejného zájmu* – v daném případě splněno, neboť princovo dítě by mohlo být dokonce následníkem trůnu;³⁵⁰
2. *míra známosti dotčené osoby* – jednalo se o prominentní veřejnou osobu s politickými i reprezentativními funkcemi;³⁵¹
3. *čeho se zpráva týká* – některé informace se netýkaly pouze soukromé sféry;³⁵²
4. *předchozí jednání dotčené osoby* – vnitrostátní soudy se jím nezabývaly;
5. *způsob získání informace a její pravdivost* – paní Coste sama kontaktovala noviny *Paris Match* a dala jim k dispozici fotografie. Princ Albert pravdivost nerozporoval;³⁵³

---

³⁴⁵ ESLP, *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, op. cit., para. 8 – 17.

³⁴⁶ Tamtéž, para. 4 a 46.

³⁴⁷ Tamtéž, para. 84.

³⁴⁸ Tamtéž, para. 89.

³⁴⁹ Tamtéž, para. 99.

³⁵⁰ Tamtéž, para. 111 – 114.

³⁵¹ Tamtéž, para. 124.

³⁵² Tamtéž, para. 126.

³⁵³ Tamtéž, para. 131 – 135.

6. *obsah, forma a dopady článku* – článek měl formu rozhovoru s paní Coste, nebyly používány senzační výrazy, informace samy o sobě nezpůsobily princí Albertovi újmu,³⁵⁴
7. *závažnost sankce* – stěžovatelům byla uložena povinnost uhradit částku 50 000 EUR, kterou ESLP nepovažoval za nevýznamnou.

Velký senát ESLP uzavřel věc tím, že vnitrostátní soudy v daném případě nesprávně posoudily konflikt dvou práv a došlo k nepřiměřenému zásahu do práva na svobodu projevu stěžovatelů.

Na tato kritéria stanovená pro rozhodování v konkrétní věci odkázal ESLP i v dalším ze svých rozsudků – *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*.³⁵⁵ Jejich aplikací zde došel k opačnému názoru, tedy, že čl. 10 Evropské úmluvy porušen nebyl.

Stěžovateli v této věci byly dvě finské společnosti. První z nich, *Satakunnan Markkinapörssi Oy*, shromažďovala veřejně dostupná data o zdanitelných příjmech fyzických osob pro účel jejich zveřejnění v novinách *Veropörssi*. Jen v roce 2002 byly noviny vydány sedmnáctkrát a pokaždé obsahovaly abecední seznam fyzických osob z určité geografické oblasti Finska, jejichž roční zdanitelný příjem překročil určené prahové hodnoty. Druhá společnost, *Satamedia Oy*, poté z těchto dat vytvořila databázi a společně s jedním z mobilních operátorů poskytovala tyto informace prostřednictvím SMS služby. Poté však Státní rada pro ochranu dat stěžovatelům zakázala data zveřejňovat v takovém rozsahu a poskytovat je prostřednictvím SMS služby, což v roce 2009 potvrdil i Nejvyšší správní soud. To nakonec zřejmě vedlo i k bankrotu prvního stěžovatele. V této souvislosti je důležité zmínit, že údaje o zdanitelném majetku byly ve Finsku na požádání státními orgány běžně poskytovány na základě zákona o zveřejňování a důvěrnosti daňových informací a bylo umožněno i jejich zveřejňování v médiích na základě tzv. novinářské klauzule zákona o osobních údajích. Zveřejňovalo je tedy více médií, akorát v mnohem menším rozsahu než stěžovatelé.

ESLP shledal, že v daném případě došlo ke kolizi dvou práv chráněných Evropskou úmluvou: práva na svobodu projevu podle čl. 10 a práva na respektování rodinného a soukromého života podle čl. 8, neboť ochrana osobních údajů má pro soukromý život zásadní význam.³⁵⁶ Státní orgány přitom v tomto konkrétním případě upřednostnily ochranu osobních údajů. ESLP se dále zabýval otázkou, zda byl zásah stanoven zákonem. Připomněl, že důsledky určitého jednání musí být dostatečně předvídatelné, ale není třeba, aby byly naprosto jisté,

---

³⁵⁴ ESLP, *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, op. cit., para. 141 – 142.

³⁵⁵ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 6. 2017 ve věci *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*, č. 931/13.

³⁵⁶ Tamtéž, para. 137.

protože úplná jistota by zároveň mohla znamenat nadměrnou rigiditu zákona a bránila by možnosti přizpůsobit se měnícím podmínkám.³⁵⁷ V tomto konkrétním bylo podle ESLP vcelku jisté, že jednoho dne mohou státní orgány dojít k názoru, že není možné zveřejňovat celé databáze vytvořené pro novinářské účely. Naznačovaly to jasně například směrnice vydávané vládou pro novináře.³⁵⁸ Zásah tedy byl stanoven zákonem. Sledoval také legitimní cíl, kterým byla ochrana pověsti a práv jiných podle čl. 10 odst. 2 Evropské úmluvy, což v zásadě nebylo stranami rozporováno.³⁵⁹

Největší prostor byl opět věnován otázce nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti. ESLP pro posouzení, zda bylo omezení svobody projevu ve prospěch ochrany respektování soukromého života nezbytné, odkázal na výše zmíněná kritéria z rozsudku *Couderc*. Oproti tomuto rozsudku vynechal kritérium předchozího jednání dotčené osoby, jinak však zůstala stejná, a to:

1. *příspěvní do debaty veřejného zájmu* – ESLP řekl, že účelem povolení veřejného přístupu k úředním dokumentům sice obecně je umožnění debaty o veřejném zájmu, ovšem to neznamená, že publikace údajů z těchto dokumentů také vždy přispívá do veřejné debaty. ESLP souhlasil s Nejvyšším správním soudem, že v tomto případě tomu tak nebylo. Data byla publikována nezměněná, v obrovském množství a bez hlubší analýzy;³⁶⁰
2. *míra známosti dotčené osoby* – jen velmi malé procento z dotčených osob bylo známými nebo veřejnými osobami;³⁶¹
3. *čeho se zpráva týká* – osobních údajů velkého množství finských daňových poplatníků, jejichž zdanitelné příjmy překročily určitou hranici;
4. *způsob získání informace a její pravdivost* – stěžovatelé sice nejednali vyloženě protiprávně, avšak najali zaměstnance, kteří data sbírali manuálně na místních daňových úřadech, aby tím obešli právní omezení spojená s jejich sběrem pro novinářské využití;³⁶²
5. *obsah, forma a dopady článku* – Nejvyšší správní soud nezasahoval do samotného shromažďování informací, nýbrž do jejich zveřejňování v rozsahu a způsobem, který podle uvážení tohoto soudu již nepřiměřeně omezoval soukromý život dotčených osob;³⁶³

---

³⁵⁷ ESLP, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*, op. cit., para. 143.

³⁵⁸ Tamtéž, para. 149 a 153.

³⁵⁹ Tamtéž, para. 155.

³⁶⁰ Tamtéž, para. 172 – 175.

³⁶¹ Tamtéž, para. 180.

³⁶² Tamtéž, para. 184.

³⁶³ Tamtéž, para. 190 – 196.

6. *závažnost sankce* – stěžovatelům bylo zakázáno publikovat údaje ve stejném rozsahu jako dříve, mohli však nadále publikovat vybrané údaje v souladu s finským právem a právem EU. Případný dopad na jejich podnikání nelze pokládat za sankci.³⁶⁴

Po zvážení všech těchto kritérií ESLP uzavřel, že Nejvyšší správní soud kolizi dvou práv pečlivě posoudil a k porušení čl. 10 Evropské úmluvy nedošlo.

Také ISLP se setkal s případy namítaného střetu práva na svobodu projevu s právem na soukromí, které je chráněno článkem 11 Americké úmluvy. Čl. 11 odst. 1 Americké úmluvy, na rozdíl od čl. 8 Evropské úmluvy, výslovně chrání čest a pověst osob. Jak však bylo řečeno výše, ESLP ochranu pověsti z čl. 8 Evropské úmluvy s vývojem své judikatury také dovodil, tedy fakticky zde již rozdíl není.

Čl. 11 Americké úmluvy ve svém odst. 2 dále poskytuje ochranu proti arbitrárním a nepatřičným zásahům do soukromého života. A co se pod soukromým životem rozumí? Podobně jako ESLP, ani ISLP nepřišel s vyčerpávající definicí, nýbrž s demonstrativním výčtem. Pod pojem soukromý život je možné podřadit například soukromí rodinného života, obydlí nebo korespondence, svobodu rozhodovat o různých oblastech svého života nebo, což je v souvislosti s médii zvláště důležité, kontrolu šíření informací o své osobě veřejnosti.³⁶⁵ Stát má přitom v některých případech nejen negativní závazek nezasahovat do soukromí jednotlivců, nýbrž také pozitivní závazek přijmout taková opatření, která by zabránila státním úředníkům i soukromým osobám, včetně médií, zasahovat do soukromého života jiných.³⁶⁶

Svůj postup při vyvažování těchto dvou práv nastínil ISLP v rozsudku ve věci *Fontevicchia a D'Amico proti Argentině*.³⁶⁷ Stěžovateli v této věci byli dva novináři pracující na řídicích pozicích pro investigativní časopis *Noticias*. Na podzim 1995 *Noticias* publikoval tři vydání, která se týkala bývalého argentinského prezidenta Menema. Ve dvou z nich vydání se nacházely celkem čtyři články pojednávající o nemanželském synovi bývalého prezidenta, některé z nich doprovázené jeho společnými fotografiemi s tímto synem nebo s jeho matkou, poslankyní. Menem, který v té době zastával podruhé úřad prezidenta, proti stěžovatelům podal občanskoprávní žalobu, jíž se domáhal náhrady nemajetkové újmy za narušení svého práva na soukromí. Vnitrostátní soudy této žalobě vyhověly.³⁶⁸

---

³⁶⁴ ESLP, *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*, op. cit., para. 197.

³⁶⁵ ISLP, *Fontevicchia a D'Amico proti Argentině*, op. cit., para. 48.

³⁶⁶ Tamtéž, para. 49.

³⁶⁷ Rozsudek ISLP ze dne 29. 11. 2011 ve věci *Fontevicchia a D'Amico proti Argentině*, Serie C No. 238.

³⁶⁸ Tamtéž, para. 30 – 41.

ISLP při posuzování daného případu zmínil, že se jedná o střet dvou základních práv garantovaných Americkou úmluvou, z nichž ani jedno není absolutní a je potřeba je vzájemně vyvažovat. Pokud vyvstane potřeba omezit svobodu projevu ve prospěch jiného práva, musí být dodrženy limity stanovené Americkou úmluvou.³⁶⁹ ISLP tak postupoval obdobně, jako v jiných případech omezení práva na svobodu projevu – aplikoval test legality, legitimacy a nezbytnosti v demokratické společnosti. Co se týká posledního z testů, zde je podle ISLP třeba při rozhodování o civilních žalobách proti zásahům médií do soukromého života vzít potaz: *1. jednání osoby, od níž projev pochází, 2. charakter údajně způsobené újmy, 3. další informace, které prokazují potřebu zveřejnění.*³⁷⁰ ISLP tedy posuzovaná hlediska stanoví mnohem obecněji než ESLP výše. Postup ESLP mi oproti ISLP připadá mnohem systematictější a jeho přezkum podrobnější.

Zpět k ISLP. Ten v tomto konkrétním případě uznal, že zásah byl stanoven zákonem a sledoval legitimní cíl, kterým bylo právo na soukromý život chráněné čl. 11 Americké úmluvy a respektování práv a pověsti jiných podle čl. 13 odst. 2 písm. a Americké úmluvy.³⁷¹ Zásah ale nebyl nezbytný v demokratické společnosti. Zde bylo nejdůležitějším argumentem, že zveřejněné články, ačkoli se týkaly rodinných záležitostí prezidenta, obsahovaly také informace o záležitostech veřejného zájmu. Jednalo se zejména o informace o vysokých peněžních částkách a hodnotných darech, které prezident daroval svému nemanželskému synovi a jeho matce. Přitom není podstatné, zda se samotný časopis zabýval otázkou možného zneužití veřejných financí pro soukromé účely.³⁷²

ISLP také vzal v úvahu fakt, že informace o možném nemanželském dítěti prezidenta Menema byly zveřejněny i v jiných médiích a knize, a to již o dva roky dříve, než v napadených článcích v časopise *Noticias*.³⁷³ Uzavřel tedy, že Argentina prostřednictvím svých soudů porušila právo stěžovatelů na svobodu projevu.

3.13. Kolize s právem na spravedlivý proces

Další z práv chráněných Evropskou úmluvou, s nimiž se v rámci analyzované judikatury dostalo právo na svobodu projevu do střetu, je právo na spravedlivý proces. Stalo se tak v rozsudku ve věci *Bédat proti Švýcarsku*.³⁷⁴

---

³⁶⁹ ISLP, *Fontevecchia a D'Amico proti Argentině*, op. cit., para. 50.

³⁷⁰ Tamtéž, para. 56.

³⁷¹ Tamtéž, para. 52 – 53.

³⁷² Tamtéž, para. 62.

³⁷³ Tamtéž, para. 63.

³⁷⁴ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 29. 3. 2016 ve věci *Bédat proti Švýcarsku*, č. 56925/08.

Stěžovatel vykonávající novinářskou profesi publikoval dne 15. 10. 2003 ve švýcarském časopisu článek pojednávající o tragédii, kdy řidič záměrně vjel na mostě autem do davu lidí, tři z nich tím usmrtil a dalších osm zranil a následně se pokusil o sebevraždu. Zveřejněné informace pocházely z vyšetřovacího spisu a stěžovatel se k nim dostal náhodou poté, co jeden z poškozených v dané věci spis okopíroval a jeho kopii následně ztratil v nákupním centru. Neznámá osoba ji našla a přinesla do redakce časopisu, kde se k ní dostal stěžovatel. Následně proti němu bylo zahájeno trestní stíhání pro zveřejnění tajných dokumentů a byl odsouzen k pokutě ve výši přibližně 2 667 EUR. Stěžovatel podal stížnost k ESLP, jehož tzv. malý senát vydal rozsudek, v němž shledal porušení čl. 10 Evropské úmluvy. Švýcarská vláda požádala o přezkum Velký senát ESLP.³⁷⁵

Před Velkým senátem nebylo stranami rozporováno, že došlo k zásahu do práva na svobodu projevu, že tento zásah byl stanoven zákonem, ani že zásah sledoval legitimní cíle (zabránění úniku důvěrných informací, zachování autority a nestrannosti soudní moci a ochranu pověsti a práv jiných). Argumentace se tedy točila kolem nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti. Velký senát připomněl, že otázky fungování justice, a to včetně probíhajících řízení, jsou veřejným zájmem a stát zde má poměrně úzký prostor k uvážení zásahu do svobody projevu.³⁷⁶ Na druhou stranu se musí vzít v úvahu také právo na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Evropské úmluvy, jehož součástí je právo na nestranný soud a na presumpci nevinu.³⁷⁷ Velký senát připomněl také koncept odpovědného žurnalismu, který zahrnuje také otázku zákonnosti novinářova jednání.³⁷⁸

V daném případě tak proti sobě stála důležitá práva chráněná Evropskou úmluvou: právo stěžovatele na to informovat veřejnost spojené s právem veřejnosti přijímat tyto informace na jedné straně a právo na spravedlivý proces na druhé straně. Pro odpověď na otázku, zda vnitrostátní soudy správně zvážily, kterému z práv měla být v konkrétním případě dána přednost, Velký senát vzal v úvahu několik hledisek:

1. *jak se stěžovatel dostal k dané informaci* – vláda tvrdila, že k získání došlo nezákonnými prostředky, navíc stěžovatel jako novinář si toho musel být vědom;³⁷⁹
2. *obsah napadeného článku* – stěžovatel používal senzační výrazy, nepřinesl nestranný pohled, nedbal presumpce nevinu, což vnitrostátní soudy zhodnotily způsobem, který ESLP nezpochybňuje;³⁸⁰

³⁷⁵ ESLP, *Bédat proti Švýcarsku*, op. cit., para. 1 – 30.

³⁷⁶ Tamtéž, para. 49.

³⁷⁷ Tamtéž, para. 51.

³⁷⁸ Tamtéž, para. 50.

³⁷⁹ Tamtéž, para. 56 – 57.

3. *příspěvní článku do debaty veřejného zájmu* – mediální pokrytí vyšetřování jako takového sice bylo ve veřejném zájmu, ovšem stěžovatel neprokázal, jak konkrétně jeho článek přispěl do této debaty. Vnitrostátní soudy zde měly určitou míru uvážení, kterou nepřekročily a ESLP neměl důvod jejich rozhodnutí nahrazovat;³⁸¹
4. *vliv článku na trestní řízení* – článek vytvářel negativní obraz řidiče ještě v průběhu řízení a byl způsobilý k případnému ovlivnění rozhodnutí soudce;³⁸²
5. *zásah do soukromého života* – stěžovatel zveřejnil mimo jiné informace soukromé povahy, jako lékařskou zprávu nebo korespondenci. Státní orgány prostřednictvím trestního stíhání stěžovatele plnily svůj pozitivní závazek vyplývající jim z čl. 8 Evropské úmluvy;³⁸³
6. *přiměřenost trestu* – uložená pokuta byla přiměřená a neměla by mít odstrašující účinek vůči jiným novinářům.³⁸⁴

Na základě takto nastíněných hledisek, kterými se velký senát ESLP při rozhodování řídil, došel k závěru, že nedošlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy. Dá se usuzovat, že v obdobných případech by postupoval obdobně a vzal v potaz téže hlediska.

ISLP v rámci zkoumané judikatury kolizi s právem na spravedlivý proces neřešil ani v jednom případě.

3.14. Právo na přístup k informacím chráněné v rámci čl. 10 Evropské úmluvy a čl. 13 Americké úmluvy

Ve druhé kapitole této práce jsem se mimo jiné zabývala zněním čl. 10 Evropské úmluvy a čl. 13 Americké úmluvy a poukazovala jsem na rozdíl mezi nimi v oblasti práva na vyhledávání informací a přístup k nim, kdy se původně mělo za to, že Evropská úmluva na rozdíl od té americké právo na informace nepřiznává. Tento pohled se však postupem času měnil a současný pohled ESLP na tuto problematiku blíže vyjasnil poměrně nedávný rozsudek velkého senátu ESLP ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*.³⁸⁵ Tento rozsudek se sice netýká přímo médií, nýbrž nevládní organizace, přesto je však pro tuto práci tak důležitý, že jsem se ho do ní rozhodla zahrnout.

---

³⁸⁰ ESLP, *Bédat proti Švýcarsku*, op. cit., para. 58 – 61.

³⁸¹ Tamtéž, para. 62 – 67.

³⁸² Tamtéž, para. 68 – 71.

³⁸³ Tamtéž, para. 72 – 78.

³⁸⁴ Tamtéž, para. 79 – 81.

³⁸⁵ Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 11. 2016 ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11.

Stěžovatelem v této věci je nevládní lidskoprávní organizace *Magyar Helsinki Bizottság* („NGO“), která se snažila upozornit na problém s nekvalitními právními zástupci přidělovanými *ex officio* v trestních věcech, kdy tyto zástupce v mnoha případech vybíraly ze seznamu od advokátní komory přímo orgány odpovědné za vyšetřování. Pro svou připravovanou publikaci NGO požádala všechna maďarská policejní oddělení o jména právních zástupců přidělených v roce 2008 a počty případů jednotlivých zástupců. Cílem žádosti bylo zjistit, zda mezi policejními odděleními existovaly nesrovnalosti. Většina oddělení údaje poskytla, ovšem dvě z nich to odmítla, protože se podle nich nejednalo o údaje, na nichž by existoval veřejný zájem. NGO na ně podala žalobu a soud první instance jí vyhověl a přikázal oddělením informace sdělit, odvolací soud však vyhověl policejním oddělením a v tom jej podpořil i nejvyšší soud po podaném dovolání.³⁸⁶ NGO se následně obrátila na ESLP, kde se domáhala určení, že došlo k zásahu do jejich práv v rozporu s čl. 10 Evropské úmluvy. Vláda naopak tvrdila, že právo vyhledávat informace bylo při přijímacím procesu Evropské úmluvy záměrně vynecháno, na rozdíl například od Všeobecné deklarace lidských práv. Článek 10 Evropské úmluvy by se tak v tomto případě vůbec aplikovat neměl.³⁸⁷

ESLP se rozhodl v rozsudku tomuto tématu věnovat velmi široce. Vyjádřil se ke znění čl. 10 Evropské úmluvy (o tomto znění více v podkapitole 2.1 této práce), k Vídeňské úmluvě o smluvním právu, vývoji své judikatury a vývoji v mezinárodním právu ve vztahu k právu na informace. Ve srovnání s některými jinými mezinárodními smlouvami Evropská úmluva ve svém čl. 10 nezahrnuje právo vyhledávat (*seek*) informace a v tomto duchu se vinula i dřívější judikatura k Evropské úmluvě. Ta se dlouho opírala o rozsudek ve věci *Leander*,³⁸⁸ v jehož paragrafu 74 bylo řečeno následující:

„Právo na svobodu přijímat informace v zásadě zakazuje vládě omezovat jednotlivce v přijímání informací, které si jini přejí nebo jsou ochotni mu poskytnout. Článek 10 však nedává jednotlivci za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, právo na přístup do rejstříku obsahujícího informace o jeho osobním postavení, ani nezakládá vládě povinnost takové informace jednotlivci poskytnout.“

Podobný přístup zvolil ESLP i v pozdějších rozsudcích ve věci *Gaskin*³⁸⁹ a ve věci *Guerra*.³⁹⁰ V obou případech stěžovatelé žádali po státu informace týkající se jejich soukromého života, ovšem ESLP tehdy opět stanovil, že čl. 10 Evropské úmluvy za těchto okolností právo

---

³⁸⁶ ESLP, *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, op. cit., para. 10 – 30.

³⁸⁷ Tamtéž, para. 67.

³⁸⁸ Rozsudek ESLP ze dne 26. 3. 1987 ve věci *Leander proti Švédsku*, č. 9248/81.

³⁸⁹ Rozsudek ESLP ze dne 7. 7. 1989 ve věci *Gaskin proti Spojenému království*, č. 10454/83.

³⁹⁰ Rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 19. 2. 1998 ve věci *Guerra a další proti Itálii*, č. 14967/89.

vyhledávat informace nezaručuje, stěžovatelé se však mohou se opřít o čl. 8 Evropské úmluvy (právo na respektování rodinného a soukromého života).³⁹¹

Vstřícnější přístup zvolil ESLP ve věci *Sdružení Jihočeské matky*,³⁹² kdy uznal možnost zásahu do práva chráněného článkem 10 Evropské úmluvy v případě, že má jednotlivec právo na informace na základě vnitrostátního práva a samotný stát takto přiznané právo nerespektuje, a to ani v situaci již pravomocného soudního rozhodnutí ve prospěch stěžovatele. ESLP se přitom nechal vést úvahou, že přístup k dotčeným informacím představoval v daném případě základní prvek výkonu práva stěžovatele na svobodu projevu.³⁹³

Ve věci *Társaság*³⁹⁴ šel ESLP ještě dále a uznal, že za určitých podmínek může existovat omezené právo na přístup k informacím vyplývající z čl. 10 Evropské úmluvy i bez ohledu na vnitrostátní právní rámec. V této konkrétní věci ESLP vyzdvihl stěžovatelovu roli hlídačích psa a fakt, že docházelo ke shromažďování informací ve veřejném zájmu.³⁹⁵

ESLP se nyní v rozsudku *Magyar Helsinki Bizottság* poprvé vyjádřil ke vztahu mezi principy vyslovenými ve věci *Leander* a jeho novější judikaturou. Zejména zdůraznil, že se nejedná o jejich rozpor, nýbrž spíše o rozšíření. Principy vyslovené v rozsudku *Leander* vycházely z doslovného znění čl. 10 Evropské úmluvy, ESLP však zároveň nevyločil, že za jiných okolností v konkrétním případě může právo jednotlivce na přístup k informacím a tomu odpovídající povinnost státu informace poskytnout z čl. 10 vycházet.³⁹⁶ Jak bylo nastíněno výše, takové právo ESLP prozatím přiznal ve dvou případech:

1. když poskytnutí informace přikázal státním orgánům vnitrostátní soud na základě vnitrostátního práva,
2. když je přístup k informacím nezbytný k výkonu práva na svobodu projevu (tedy práva přijímat a rozšiřovat informace).³⁹⁷

A jak ESLP argumentoval ve prospěch tohoto rozšířeného výkladu poté, co sám uznal, že doslovné znění čl. 10 právo vyhledávat informace neobsahuje? Poukázal opět na vývoj své vlastní judikatury, na obdobný vývoj pohledu na tuto problematiku v rámci mezinárodních lidskoprávních institucí, na fakt, že téměř všechny členské státy již přijaly vnitrostátní legislativu

---

³⁹¹ ESLP, *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, op. cit., para. 129.

³⁹² Rozhodnutí ESLP ze dne 10. 7. 2006 ve věci *Sdružení Jihočeské matky proti České republice*, č. 19101/03.

³⁹³ ESLP, *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, op. cit., para. 131.

Nicméně i přes tento posun v judikatuře sdružení Jihočeské matky u ESLP neuspělo a jeho stížnost byla z jiného důvodu zamítnuta.

³⁹⁴ Rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 14. 4. 2009 ve věci *Társaság a Szabadságjogokért proti Maďarsku*, č. 37374/05.

³⁹⁵ ESLP, *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, op. cit., para. 132.

³⁹⁶ Tamtéž, para. 133.

³⁹⁷ Tamtéž, para. 156.

garantující právo na informace a také na existenci Úmluvy o přístupu k úředním dokumentům³⁹⁸ v rámci evropského systému ochrany lidských práv.³⁹⁹

Osobně tento novější přístup ESLP nepovažuji za vhodný. Jak v této věci poukázala maďarská vláda (viz výše), státy při schvalování znění EÚLP měly jistě své důvody pro to, aby v ní nebylo, na rozdíl od jiných lidskoprávních mezinárodních smluv, zahrnuto právo vyhledávat informace. A přijde mi nevhodné opírat se zrovna o Úmluvu o přístupu k úředním dokumentům, když právě tu prozatím podepsalo pouze 17 ze 47 členských států Rady Evropy (Česká republika mezi nimi není) a ratifikovalo ji jen 9 států z potřebných 10, aby tato úmluva mohla vůbec vstoupit v platnost.⁴⁰⁰ Musím se ptát: nedokazuje to naopak to, že si některé členské státy Rady Evropy prozatím nepřejí zavazovat se na regionální úrovni k poskytování úředních informací? A že by si rády ponechali v této oblasti diskreci? Domnívám se, že by bylo vhodnější vyčkat, až vstoupí v platnost Úmluva o přístupu k úředním dokumentům, a přiznávat právo na přístup k státem zadržovaným informacím přímo na jejím základě. Ohledně správnosti použití čl. 10 Evropské úmluvy k těmto účelům mám jisté pochybnosti. K tomu bych ještě ráda dodala, že k podobnému názoru, jaký jsem zde vyjádřila, dospěli ve svém rozsáhlém nesouhlasném stanovisku také soudci Spano a Kjolbro.⁴⁰¹

Zpět k rozsudku ve věci *Magyar Helsinki Bizottság*, ESLP se rozhodl pro (demonstrativní) výčet kritérií, která bude brát v úvahu při rozhodování, zda neposkytnutím informace stát porušil stěžovatelovo právo na svobodu projevu. Jsou jimi:

1. *účel žádosti o informaci*, který musí souviset se svobodou stěžovatele přijímat a rozšiřovat informace;⁴⁰²
2. *povaha požadované informace* – v konkrétním případě musí existovat veřejný zájem na jejím zveřejnění, např. může jít o informace o veřejně známých aférách, kdy existuje veřejný zájem na transparentnosti;⁴⁰³
3. *role stěžovatele* – je důležité, zda stěžovatel ve společnosti zastává roli hlídacího psa, půjde tak nejčastěji o novináře či neziskové organizace, v některých případech se ale může jednat také o spisovatele literatury faktu, blogery nebo populární uživatele sociálních sítí, jež sleduje velké množství lidí;⁴⁰⁴

³⁹⁸ Úmluva Rady Evropy o přístupu k úředním dokumentům, Tromsø, 18. června 2009, CETS No. 205.

³⁹⁹ ESLP, *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, op. cit., para. 151 – 153.

⁴⁰⁰ *Chart of signatures and ratifications of Treaty 205*. [online]. Strasbourg: Council of Europe, 2019. [cit. 2019-10-10]: https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/205/signatures?p_auth=kVRZ1znt.

⁴⁰¹ Nesouhlasné stanovisko soudců Spano a Kjolbra k rozsudku velkého senátu ESLP ze dne 8. 11. 2016 ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku* – zejména para. 33 tohoto stanoviska.

⁴⁰² ESLP, *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, op. cit., para. 158.

⁴⁰³ Tamtéž, para. 161 – 162.

⁴⁰⁴ Tamtéž, para. 168.

4. aby informace byla „připravená a dostupná“, tedy aby státní orgán nemusel data nejdříve sesbírat za účelem jejich poskytnutí. To však neplatí v případě, že obtížnost sesbírání dat zapříčinil sám státní orgán svou vlastní praxí.⁴⁰⁵

Závěrem jen dodám, že v tomto konkrétním případě NGO splnila všechna tato kritéria a ESLP jí dal za pravdu a řekl, že státní orgány zasáhly do jejího práva na svobodu přijímat a rozšiřovat informace. Poté použil již tradiční test legality, legitimacy a nezbytnosti v demokratické společnosti a došel k názoru, že byl porušen čl. 10 Evropské úmluvy.

Co se týká Americké úmluvy, zde otázka práva na informace není zdaleka tak komplikovaná, neboť v čl. 13 odst. 1 této úmluvy je výslovně zmíněno, že pod pojmem svoboda myšlení a projevu se rozumí také svoboda *vyhledávat* informace a myšlenky. Bohužel, ze zkoumaných rozsudků se ani ISLP v žádném nevyjadřoval k právu na informace ve spojení s médii. Konkrétně šlo o případy nesdělení informací rodinným příslušníkům násilně zmizelého v rozsudku ve věci *Gomes Lund a další proti Brazílii*;⁴⁰⁶ indiánským kmenům, jejichž lidská práva byla porušována, v rozsudku *Kmeny Kaliña a Lokono proti Surinamu*;⁴⁰⁷ nebo v souvislosti s informovaným souhlasem s lékařským zákrokem ve věci *I. V. proti Bolívii*.⁴⁰⁸ Zde bych pak ráda krátce představila alespoň vůbec první rozsudek, v němž ISLP uznal, že právo na přístup k informacím je lidským právem chráněným článkem 13 Americké úmluvy. Jedná se o rozsudek ve věci *Claude Reyes a další proti Chile*,⁴⁰⁹ který byl vydán v roce 2006, tedy o 10 let dříve než rozsudek ESLP ve věci *Magyar Helsinki Bizottság*.

V této věci žádala nevládní organizace po státu informace ohledně těžařského projektu spojeného s deforestací, ten jí je však neposkytl v požadovaném rozsahu. Pomoci se nedočkala ani od vnitrostátních soudů.⁴¹⁰

ISLP v tomto rozsudku řekl, že „článek 13 na základě výslovného uvedení práva „vyhledávat“ a „přijímat“ „informace“ chrání právo všech jednotlivců na požadování přístupu k informacím zadržovaným státem, a to s výjimkou případů omezení stanovených Úmluvou. Tento článek tedy chrání právo jednotlivce na přijímání takových informací a stanoví pozitivní závazek státu je poskytnout. Jednotlivci by tak měl být umožněn přístup k těmto informacím nebo by měl obdržet odpověď, včetně odpovědi obsahující odůvodnění v případech, kdy je státu

⁴⁰⁵ ESLP, *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, op. cit., para. 169.

⁴⁰⁶ Rozsudek ISLP ze dne 24. 11. 2010 ve věci *Gomes Lund a další* (“*Guerrilha do Araguaia*”) *proti Brazílii*, Serie C No. 219.

⁴⁰⁷ Rozsudek ISLP ze dne 25. 11. 2015 ve věci *Kmeny Kaliña a Lokono proti Surinamu*, Serie C No. 309.

⁴⁰⁸ Rozsudek ISLP ze dne 25. 5. 2017 ve věci *I. V. proti Bolívii*, Serie C No. 336.

⁴⁰⁹ Rozsudek ISLP ze dne 19. 9. 2006 ve věci *Claude Reyes a další proti Chile*, Serie C No. 151.

⁴¹⁰ Tamtéž, para. 57 – 57(45).

*dovoleno v konkrétní věci omezit přístup k informacím z některého z důvodů stanovených Úmluvou.*⁴¹¹

ISLP dále dodal, že takové právo má každý jednotlivec i bez uvedení důvodu, a to opět až na výjimky dovolené Americkou úmluvou. Následně může být poskytnutá informace sdělena dalším osobám, je zde tedy možné spatřovat kromě individuální dimenze i dimenzi společenskou.⁴¹²

Co se týká možných výjimek, ty musí i zde splňovat testy legality, legitimacy a nezbytnosti v demokratické společnosti.⁴¹³ ISLP shledal, že v tomto konkrétním případě nebyl splněn již první z testů, v Chile totiž neexistoval žádný zákon, jež by přístup k informacím limitoval.

3.15. Shrnutí poznatků z judikatury

V této poslední podkapitole bych ráda shrnula poznatky získané z judikatury a představené v předchozích podkapitolách rozdělených podle jednotlivých témat. V obou srovnávaných systémech ochrany lidských práv nazírají regionální soudy na média jako na hlídací psy demokracie (ESLP) či skutečné nástroje svobody projevu médií (ISLP). Médii je tak poskytována zvláštní ochrana, kdy jsou vnitrostátní orgány povinny umožnit jim výkon této jejich role tím, že jim nebudou bránit v rozšiřování informací veřejného zájmu. V některých případech oba soudy dokonce stanovily, že státy mají vůči médiím také určité pozitivní závazky – jedná se např. o témata ochrany novinářů před útoky ze strany soukromých osob či ochranu jejich pluralismu (blíže viz níže). Existence svobodných médií je tak pro fungování demokratické společnosti naprosto fundamentální.

Oba soudy však našly v ustanoveních Evropské úmluvy a Americké úmluvy týkajících se svobody projevu nejen právo, nýbrž také povinnost médií rozšiřovat informace a myšlenky ve všech věcech veřejného zájmu. Tomu pak odpovídá právo veřejnosti na přijímání sdělení obsahujících takovéto informace a myšlenky. Tomuto tématu se ve své judikatuře více věnoval ISLP, který velmi často zdůrazňoval existenci tzv. společenské dimenze svobody projevu, jež stojí na stejné úrovni jako dimenze individuální.

Co se týká kritérií a postupů při rozhodování, ESLP u všech rozsudků postupoval v hlavních rysech velmi podobně, ať už se jednalo o jakékoli téma spadající pod čl. 10 Evropské úmluvy. Nejdříve se zabýval tím, zda vůbec došlo k zásahu do práva na svobodu projevu, a poté

---

⁴¹¹ ISLP, *Claude Reyes a další proti Chile*, op. cit., para. 77.

⁴¹² Tamtéž, para. 77.

⁴¹³ Tamtéž, para. 89 – 91.

použil test legitimacy, test legality a test nezbytnosti v demokratické společnosti, které ostatně vyplývají i ze samotného znění druhého odstavce článku 10 Evropské úmluvy. Na základě těchto testů posoudil, zda stát v daném individuálním případě tento článek porušil, či nikoli. Nejvíce prostoru bylo téměř vždy věnováno poslednímu z vyjmenovaných testů, v jehož rámci ESLP stanovil obecné principy, jež pak stále dokola opakoval. Tyto se týkají důležitosti svobody projevu jako jednoho ze základních kamenů demokratické společnosti, možnosti omezit svobodu projevu v demokratické společnosti pouze za existence naléhavé společenské potřeby takového omezení a nakonec role ESLP při posuzování, zda došlo k porušení čl. 10 Evropské úmluvy.

ISLP ve své judikatuře velmi často opakoval názory ESLP, jím stanovené principy i samotné testy, které je při posouzení možného porušení čl. 13 Americké úmluvy třeba užít. Je zřejmé, že si bere ESLP za vzor a velmi často hledá v jeho rozsudcích inspiraci pro své vlastní rozhodování. Velké rozdíly, co se týká teoretických východisek, tak mezi soudy nenajdeme. Odlišnosti je spíše možné spatřovat v aplikaci principů na konkrétní případy, které se ESLP z mého pohledu věnuje mnohem podrobněji a je při ní preciznější než ISLP. Zejména starší rozsudky ISLP občas působí lehce rozpačitým dojmem, ačkoli u novějších rozsudků již ISLP také přináší propracovanější odůvodnění. V jeho judikatuře je dle mého názoru vidět obrovský posun právě co do kvality odůvodnění.

V podkapitolách č. 3.3 a 3.4 jsem se věnovala jiným typům médií, než médiím tištěným. Zatímco ISLP mezi jednotlivými typy médií a jejich účincích na publikum ve svých rozsudcích nijak nerozlišuje, podle ESLP mají audiovizuální média či internetové zpravodajské portály díky své povaze často mnohem silnější účinek než média tištěná, což se nutně odráží v žádoucích metodách zpravodajství a v povinnostech a odpovědnosti novinářů pracujících pro tato média, ale také v existenci pozitivního závazku státu vytvořit vhodný legislativní a administrativní rámec, aby nedocházelo k dominanci na trhu audiovizuálních médií (rozsudek ve věci *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*). K důležitosti pluralismu médií se vyjadřoval také ISLP, avšak obecně – i ve vztahu k tištěným médiím (rozsudky *Granier a další (Radio Caracas Televisión) proti Venezuele a Fontevecchia a D'Amico proti Argentině*). K internetovým médiím se pak ISLP v rámci zkoumané judikatury nevyjadřoval vůbec, zatímco ESLP ano, a to v rozsudku ve věci *Delfi AS proti Estonsku*, který se týkal odpovědnosti internetových portálů za komentáře psané čtenáři. V podkapitole č. 3.4 jsem věnovala prostor i pozdějším rozsudkům, které rozsudek ve věci *Delfi AS proti Estonsku* lehce modifikují.

V následujících dvou podkapitolách jsem se věnovala judikatuře ISLP k čl. 13 odst. 2 a 3 Americké úmluvy, tedy tématům předběžné cenzury a nepřímých prostředků omezení svobody projevu, které Americká úmluva na rozdíl od Evropské úmluvy výslovně zmiňuje. K předběžné

cenzuře se ISLP vyjadřoval v rozsudku ve věci *“La Última Tentación de Cristo” (Olmedo-Bustos a další) proti Chile*, ESLP ji v rámci analyzovaných rozsudků nezmiňoval (s výjimkou nesouhlasného stanoviska disentujících soudců Sajó a Tsotsoria k rozsudku velkého senátu ESLP ve věci *Delfi AS proti Estonsku*, kteří vyslovili své obavy z vytváření podmínek pro cenzuru ze strany soukromých osob – jedná se však o minoritní názor v rámci ESLP).

Nepřímým prostředkům omezení svobody projevu se pak ISLP zabýval v rozsudku ve věci *Ivcher-Brontstein proti Peru*, kde bylo jako takový nepřímý prostředek shledáno odebrání státního občanství spojené s nemožností dalšího provozování televizního vysílání, a v rozsudku ve věci *Granier a další (Radio Caracas Televisión) proti Venezuele*, kde bylo jako nepřímý prostředek shledáno neobnovení licence k provozování televizního vysílání soukromé společnosti, kdy z provedených důkazů vyplývalo, že důvodem tohoto neobnovení byla snaha potrestat společnost za opětovné kritické projevy vůči vládě. V Evropské úmluvě oproti Americké úmluvě nejsou nepřímé prostředky omezení práva na svobodu projevu zmíněny, přesto se ESLP také setkal s případem týkajícím se státního omezování provozování televizního vysílání soukromou společností, a to v rozsudku ve věci *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*, kde také rozhodl ve prospěch společnosti provozující televizní vysílání. Ačkoli to ESLP výslovně neřekl, v této věci také spatřuji podobné omezení svobody projevu nepřímými prostředky, jako ve výše zmíněných rozsudcích ISLP, a proto se domnívám, že v tomto ohledu evropský systém ochrany lidských práv poskytuje obdobnou ochranu jako systém interamerický.

Podkapitola č. 3.7 této práce se zabývá tématem fyzických útoků na novináře a jejich protiprávním zadržením. Útoky na novináře jsou v některých latinskoamerických zemích bohužel poměrně časté, ISLP tak vyvodil ze znění čl. 13 Americké úmluvy v souvislosti s dalšími jejími ustanoveními pozitivní závazek státu přijmout nezbytná preventivní a ochranná opatření, aby novináři nacházející se v situacích zvláštní zranitelnosti mohli vykonávat svou profesi. Pokud stát nezajistí novinářům potřebnou ochranu, poruší tím čl. 13 Americké úmluvy, a to i v případě, že útoky vykonaly soukromé osoby. Také ESLP, který se zřejmě s podobně závažnými skutkovými okolnostmi neseťkává tak často jako ISLP a jeho judikatura v této oblasti není tak bohatá, dospěl v rozsudku ve věci *Dink proti Turecku* k závěru, že stát má pozitivní závazek poskytnout médiím a novinářům potřebnou ochranu. Názory obou soudů jsou tak v této problematice obdobné.

V následujících podkapitolách je rozebrána judikatura ESLP ve specifických oblastech, k nimž se ISLP ve svých rozsudcích zatím nevyjadřoval, nebo alespoň ne v rámci analyzovaných rozsudků (resp. až na poslední z níže zmíněných témat, to však na amerických kontinentech přerostlo až ve fyzické napadání novinářů, bylo tedy rozebráno již výše). Jedná se o témata

ochrany novinářských zdrojů a zásahu státu do svobody projevu s cílem zabránit úniku důvěrných informací a z důvodu ochrany národní bezpečnosti, územní celistvosti a předcházení nepokojům a zločinnosti.

V podkapitole č. 3.11 jsem se zabývala zásahy do svobody projevu z důvodu difamační povahy sdělení, což bylo v rámci zkoumané judikatury velmi častým tématem. ESLP ve svých rozsudcích stanovil, že žurnalistická svoboda pokrývá také případnou nadsázku, nebo dokonce provokaci, ovšem je třeba od sebe odlišovat kritiku a urážku, kdy urážka v zásadě ospravedlňuje sankci. Limity přípustné kritiky se pak podle ESLP liší v závislosti na tom, kdo jí je vystaven – vláda, politici či státní úředníci musejí snést větší míru kritiky než soukromé osoby. Tyto názory pocházející od ESLP převzal do své judikatury také ISLP. V rozsudku *Ivcher Bronstein proti Peru* ESLP přímo citoval a poté stejný názor zopakoval v dalších rozsudcích.

Dále ISLP v rozsudku ve věci *Mémoli proti Argentině* převzal i další názor, který již dříve vyjádřil ESLP, a to, že je třeba rozlišovat mezi prohlášeními o faktech a hodnotovými úsudky s tím, že existenci faktů je možné dokázat, zatímco hodnotový úsudek nikoli. A co se týká právě povinnosti novinářů ověřit pravdivost svých tvrzení, zde ESLP požaduje opření o dostatečně pevný a spolehlivý základ (*Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*). ISLP nejprve ve své starší judikatuře (*Herrera Ulloa proti Kostarice*) nic podobného nepožadoval, později však v rozsudku ve věci *Kimel proti Argentině* řekl, že novináři mají povinnost přiměřeně, ačkoli ne vyčerpávajícím způsobem ověřovat skutečnosti, na nichž jsou vystaveny jejich názory – zde již nespátřují rozdíl oproti dostatečně pevnému a spolehlivému základu požadovanému ze strany ESLP.

Co se týká okolností, jež je třeba podle regionálních soudů vzít v potaz při posuzování zásahů do práva na svobodu projevu z důvodu difamační povahy sdělení, ISLP se tak v mnohých z nich shoduje s ESLP – ať už se jedná o přezkum, zda byly informace ověřovány z více zdrojů, kdo konkrétně byl vystaven kritice, zda se nejednalo o pouhý hodnotový úsudek či zda nebyla uvalená sankce nepřiměřená, přičemž jako velmi problematické bývá shledáváno zejména křivé nařčení ze spáchání trestného činu. Důležité je však dodat, že ISLP tato hlediska nezkoumá natolik do detailu jako ESLP a nechává větší prostor pro uvážení vnitrostátním soudům.

Dalším zkoumaným tématem byla kolize práva na svobodu projevu s právem na respektování rodinného a soukromého života (podkapitola 3.12). Druhé jmenované právo je chráněno článkem 8 Evropské úmluvy a článkem 11 Americké úmluvy. Ani jeden ze soudů se nepokusil přijít s vyčerpávající definicí pojmu soukromý život, nýbrž představily pouze demonstrativní výčty aspektů, které je do něj možné zahrnout. Je zde možné nalézt určitý průsečík s ochranou proti difamačním sdělením v médiích, o níž jsem psala výše, neboť čl. 8

Evropské úmluvy podle výkladu ESLP chrání mimo jiné také pověst osoby, ovšem pouze v případě, že závažnost ohrožení pověsti dosáhne určité míry a může vůči dané osobě způsobit předsudky v rámci jejího soukromého života. V případě Americké úmluvy je pak možné nalézt výslovnou ochranu cti a pověsti osob přímo v jejím textu, a to v čl. 11 odst. 1.

Zaměříme-li se na otázku kritérií, k nimž je podle soudů nezbytné přihlédnout při posuzování střetu práva na svobodu projevu s právem na respektování soukromého života, podle ESLP by to byla ta následující: příspěvní do debaty veřejného zájmu, míra známosti dotčené osoby, čeho se zpráva týká, způsob získání informace a její pravdivost, obsah, forma a dopady článku a závažnost sankce (*Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*), případně také předchozí jednání dotčené osoby (*Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*). Naproti tomu kritéria, která vzal v potaz ISLP v rozsudku ve věci *Fontevéchia a D'Amico proti Argentině*, jsou pouze: jednání osoby, od níž projev pochází, charakter údajně způsobené újmy a další informace, které prokazují potřebu zveřejnění. ISLP tedy posuzovaná hlediska stanoví mnohem obecněji než ESLP výše. Postup ESLP mi oproti ISLP připadá systematičtější a jeho přezkum podrobnější.

V podkapitole č. 3.13 jsem se věnovala kolizi práva na svobodu projevu s dalším právem, a to právem na spravedlivý proces. Konkrétně pak rozsudku ve věci *Bédat proti Švýcarsku*. A v podkapitole č. 3.14 jsem se zaměřila na judikaturu ESLP a ISLP k tématu práva na přístup informacím chráněného v rámci čl. 10 Evropské úmluvy a čl. 13 Americké úmluvy. Zvláštní pozornost jsem věnovala rozsudku ESLP ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, v němž ESLP shrnul vývoj své dosavadní judikatury k tomuto tématu, která se postupem času měnila – od názoru vyslovenému v rozsudku ve věci *Leander proti Švédsku*, že právo na svobodu přijímat informace pouze zakazuje vládě omezovat jednotlivce v přijímání informací, které si jiní přejí nebo jsou ochotni mu poskytnout, avšak nepřiznává mu právo na přístup k informacím zadržovaným státem, až po současný názor, že za určitých okolností může právo jednotlivce na přístup k informacím a tomu odpovídající povinnost státu informace poskytnout z čl. 10 vycházet. ESLP stanovil, že bude v taových případech brát v potaz následující kritéria: účel žádosti o informaci, povahu požadované informace, *watchdogovou* roli stěžovatele a připravenost a dostupnost informace. V této podkapitole se vyjadřují také k tomu, že odůvodnění tohoto novějšího přístupu ESLP osobně nepovažují za zcela přesvědčivé.

V případě interamerického systému je pak v této věci situace mnohem jednodušší, protože v čl. 13 odst. 1 Americké úmluvy je výslovně zmíněno, že pod pojmem svoboda myšlení a projevu se rozumí také svoboda *vyhledávat* informace a myšlenky. ISLP tak ve svém rozsudku ve věci *Claude Reyes a další proti Chile* již v roce 2006, tedy o 10 let před vydáním rozsudku

ESLP ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, vyvodil, že ze znění tohoto ustanovení Americké úmluvy vyplývá také právo všech jednotlivců na požadování přístupu k informacím zadržovaným státem, a to s výjimkou případů omezení stanovených Americkou úmluvou. Tento článek tedy chrání právo jednotlivce na přijímání takových informací a stanoví pozitivní závazek státu je poskytnout. Takové právo má každý jednatel, ať už si přeje získané informace jako „hlídací pes demokracie“ dále rozšiřovat, či nikoli. Je tedy zřejmé, že interamerický systém poskytuje i v současnosti širší ochranu práva na přístup k informacím než systém evropský, a to i přes zmíněný posun v judikatuře ESLP.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem se zabývala ochranou práva na svobodu projevu jednak v rámci evropského systému ochrany lidských práv, pod nímž jsem rozuměla systém vytvořený v rámci Rady Evropy, jednak v rámci interamerického systému ochrany lidských práv, pod nímž jsem rozuměla systém vytvořený v rámci Organizace amerických států. Cílem práce bylo provést komparativní analýzu relevantních regionálních dokumentů ochrany lidských práv a zejména pak vybrané judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva týkající se svobody projevu médií a zjistit, v čem se přístupy těchto regionálních soudů ke svobodě projevu médií liší a v čem se naopak tyto soudy vzájemně ovlivňují či inspirují.

První kapitola mé práce byla úvodem do tématu, kdy nejprve vymezila samotný pojem „média“ a poté představila širší kontext historického vývoje ochrany svobody projevu v rámci univerzálního systému ochrany lidských práv, který se historicky vyvinul dříve než systémy regionální a jeho právní instrumenty byly jistým předobrazem znění pozdějších regionálních úmluv. Kapitoly 2 a 3 se pak již zabývaly přímo regionálními systémy ochrany lidských práv a bylo v nich ukázáno, že jak evropský, tak i interamerický systém ochrany lidských práv nabízejí prostředky ochrany svobody projevu médií, ovšem s jistými rozdíly.

Nejdříve byla srovnávána možnost individuálních stížností, podmínky jejich přijatelnosti a další procesní postup v rámci obou systémů, protože považuji za velmi důležité nejprve si vyjasnit, kdo se může ochrany domáhat, před jakým orgánem a jakým způsobem, zda tak může učinit i samotný novinář nebo třeba vlastník média, jehož právo na svobodu projevu bylo porušeno. Zde jsem pak zjistila velký rozdíl – zatímco v rámci interamerického systému je nezbytné předložit individuální stížnost nejdříve před Interamerickou komisí pro lidská práva, v evropském systému je možné věc předložit rovnou před Evropským soudem pro lidská práva. Procesní postup v rámci evropského systému je tak jednoznačně přímější a lépe přístupný jednotlivci, který se rozhodne obrátit se se svým případem na mezinárodní soud. Zajímavé je, že dříve podobným způsobem fungovala i ochrana v rámci evropského systému, později však došlo k její změně, k níž se zatím státy na amerických kontinentech neodhodlaly.

Další rozdíl v procesním postupu se je možné nalézt v tom, že v evropském systému mohou individuální stížnost před ESLP předložit jen ti, kteří se považují za oběť porušení svých práv vyplývajících jim z Evropské úmluvy a jejích protokolů, zatímco v interamerickém systému takové omezení neexistuje – stížnost může podat také jiná osoba než přímá oběť a okruh potenciálních subjektů je tak mnohem širší. To bylo možné vidět v případě rozsudku ve věci *“La Última Tentación de Cristo” (Olmedo-Bustos a další) proti Chile* týkajícího se předběžné cenzury. Individuální stížnost podaná podobnými subjekty by v evropském systému možná

nebyla. Další rozdíl se pak týká právní moci rozsudků či otázky dohledu nad výkonem rozsudku.

Co se týká hmotného práva, tedy samotného práva na svobodu projevu, které je hlavním tématem této práce, je možné uzavřít, že svoboda projevu je chráněna v obou systémech, ale za jiných podmínek. V Evropské úmluvě se jedná konkrétně o čl. 10, který má dva odstavce, v Americké úmluvě o čl. 13, který je podrobnější – má rovnou pět odstavců.

První odstavec příslušných ustanovení obou úmluv obsahuje definici toho, co se rozumí pod pojmem svoboda projevu. A právě zde bylo podle dřívějších výkladů možné nalézt největší rozdíl mezi oběma systémy: mělo se za to, že v interamerickém systému je svoboda projevu širší, neboť na rozdíl od evropského systému zahrnuje také svobodu informace *vyhledávat*. Americká úmluva bez pochyby garantuje pod pojmem svoboda projevu také právo soukromých osob požadovat po státu jim zadržované informace, kterému odpovídá povinnost státu informace poskytnout. Naproti tomu Evropská úmluva výslovně uvedenou svobodu *vyhledávat* informace postrádá. V posledním desetiletí však v judikatuře ESLP došlo k výrazným změnám, shrnutým v rozsudku ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku* (podrobně viz podkapitulu 3.14), a dnes je již přijímán názor, že také čl. 10 Evropské úmluvy, přinejmenším za určitých okolností, právo na přístup k informacím chrání. I přesto je dle mého názoru takto pojímané právo na svobodu projevu dle dikce čl. 13 Americké úmluvy stále širší než podle čl. 10 Evropské úmluvy, protože ESLP stále trvá na splnění určitých, jim vyjmenovaných podmínek, které souvisí zejména se svobodou stěžovatele tyto informace dále rozšiřovat a se zájmem veřejnosti na těchto informacích.

Druhý odstavec čl. 10 Evropské úmluvy zmiňuje možné formality, podmínky, omezení a sankce stanovené zákonem, kterým může být podrobena svoboda projevu v demokratické společnosti, je-li zároveň sledován některý z vyjmenovaných cílů. Podobně je tomu u čl. 13 odst. 2 Americké úmluvy, zde je však výčet cílů oproti Evropské úmluvě užší. Americká úmluva výslovně zdůrazňuje, že zákonem stanovené povinnosti nikdy nesmí mít formu předběžné cenzury (s výjimkou omezení přístupu dětem a mladistvým k veřejným vystoupením). K tomu se ISLP vyjadřoval v již výše zmíněném rozsudku ve věci *“La Última Tentación de Cristo” (Olmedo-Bustos a další) proti Chile*. Evropskou úmluvou naopak není cenzura výslovně zmíněna, v jejím případě by se tak zřejmě postupovalo stejně jako u jakéhokoli jiného omezení svobody projevu. Žádný takový případ se ale mezi analyzovanými rozsudky nenacházel.

Dalším rozdílem ve znění úmluv je, že Americká úmluva kromě možnosti uvážení v oblasti omezení svobody projevu za účelem dosažení výše zmíněných cílů stanoví smluvním

stranám v jednom případě také povinnost, a to povinnost zakázat zákonem válečnou propagandu a obhajobu národnostní, rasové a náboženské nesnášenlivosti, která by vyzývala k násilí.

Posledním výrazným rozdílem ve znění Evropské a Americké úmluvy je zmínění nepřímých prostředků omezení svobody projevu v čl. 13 odst. 3 Americké úmluvy, který je podle demonstrativního výčtu příkladů těchto prostředků zjevně mířen na ochranu médií. Domnívám se však, že neexistenci podobného ustanovení v Evropské úmluvě je možné snadno překlenout výkladem. Jak ukázal rozsudek ve věci *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*, také ESLP rozhodl na základě čl. 10 Evropské úmluvy ve prospěch společnosti provozující televizní vysílání, které stát nepřidělil přislíbené frekvence, přičemž právě zneužití státní kontroly frekvencí pro televizní vysílání je jedním z nepřímých prostředků omezení svobody projevu vyjmenovaných v čl. 13 Americké úmluvy.

Co se týká již samotné judikatury obou regionálních soudů, ta byla analyzována a srovnávána ve 14 samostatných podkapitolách na základě jednotlivých témat souvisejících se svobodou projevu médií. Nakonec jsem vycházela z celkového počtu 33 rozsudků a 2 rozhodnutí ESLP a 17 rozsudků a 2 poradních stanovisek ISLP (včetně výše zmíněných), přičemž tyto všechny se týkaly svobody projevu, zejména v souvislosti s médii. V obou systémech soudy nazírají na svobodu projevu médií jako na záruku demokracie a žurnalisté dle jejich názoru mají požívat co nejširší možné nezávislosti, aby udržovaly společnost dobře informovanou. Podle ISLP jsou média skutečnými nástroji svobody projevu, ESLP dokonce říká, že mediální svoboda představuje *lex specialis* oproti obecné svobodě projevu, a médiím přisuzuje funkci hlídacího psa demokracie. Existence svobodných médií je tak pro fungování demokratické společnosti naprosto fundamentální.

Oba soudy však našly ve výše zmíněných ustanoveních týkajících se svobody projevu nejen právo, nýbrž také povinnost médií rozšiřovat informace a myšlenky ve všech věcech veřejného zájmu. Tomu pak odpovídá právo veřejnosti na přijímání mediálních sdělení obsahujících takovéto informace a myšlenky. Tomuto tématu se ve své judikatuře více věnoval ISLP, který velmi často zdůrazňoval existenci tzv. společenské dimenze svobody projevu, jež stojí na stejné úrovni jako dimenze individuální.

Co se týká obecně postupu soudů při rozhodování, ESLP u všech rozsudků postupoval v hlavních rysech velmi podobně, kdy se nejdříve zabýval tím, zda vůbec došlo k zásahu do práva na svobodu projevu, a poté použil tři testy: test legitimacy, legality a nezbytnosti v demokratické společnosti. Na základě těchto testů pak posoudil, zda stát v daném individuálním případě porušil čl. 10 Evropské úmluvy. Nejvíce prostoru bylo téměř vždy

věnováno poslednímu z vyjmenovaných testů, v jehož rámci ESLP stanovil obecné principy, jež pak opakovaně uváděl ve všech rozsudcích týkajících se svobody projevu médií.

ISLP ve své judikatuře velmi často opakoval názory a principy již dříve nalezené ESLP, a dokonce i samotné testy, které je při posouzení možného porušení čl. 13 Americké úmluvy třeba užít. Je zřejmé, že vidí v ESLP svůj vzor a velmi často hledá v jeho rozsudcích inspiraci pro své vlastní rozhodování. Velké rozdíly, co se týká teoretických východisek, tak mezi soudy nenajdeme. Odlišnosti je spíše možné spatřovat v aplikaci principů na konkrétní případy, které se ESLP z mého pohledu věnuje mnohem podrobněji a je při ní preciznější než ISLP.

V podkapitolách č. 3.3 a 3.4 jsem se věnovala jiným typům médií, než médiím tištěným. Zde je možné spatřit jeden z rozdílů v judikatuře – zatímco ISLP mezi jednotlivými typy médií a jejich účincích na publikum ve svých rozsudcích nijak nerozlišuje, podle ESLP mají audiovizuální média či internetové zpravodajské portály díky své povaze často mnohem silnější účinek než média tištěná, a proto jsou na ně z jeho strany kladeny vyšší nároky. V následujících dvou podkapitolách jsem se pak věnovala judikatuře ISLP k výše zmíněným odstavcům 2 a 3 článku 13 Americké úmluvy, tedy tématům předběžné cenzury a nepřímých prostředků omezení svobody projevu, které Americká úmluva na rozdíl od Evropské úmluvy výslovně zmiňuje.

Podkapitola č. 3.7 této práce se týkala tématu fyzických útoků na novináře a jejich protiprávním zadržením. Útoky na novináře jsou v některých latinskoamerických zemích bohužel poměrně časté, ISLP tak vyvodil ze znění čl. 13 Americké úmluvy v souvislosti s dalšími jejími ustanoveními pozitivní závazek státu přijmout nezbytná opatření na ochranu novinářů nacházejících se v situaci zvláštní zranitelnosti. Také ESLP ve své judikatuře dospěl k obdobnému závěru. Pozitivní závazek státu poskytnout ochranu novinářům před útoky ze strany soukromých osob je tak možné vyvodit v obou regionálních systémech ochrany lidských práv.

V podkapitole č. 3.11 jsem se zabývala zásahy do svobody projevu z důvodu difamační povahy sdělení. ESLP ve svých rozsudcích stanovil, že žurnalistická svoboda pokrývá také případnou nadsázku, nebo dokonce provokaci, ovšem je třeba od sebe odlišovat kritiku a urážku, kdy urážka v zásadě ospravedlňuje sankci. Limity přípustné kritiky se pak podle ESLP liší v závislosti na tom, kdo jí je vystaven, zdali vláda, politici, státní úředníci nebo soukromé osoby. Dále je důležité rozlišovat mezi prohlášeními o faktech a hodnotovými úsudky s tím, že hodnotové úsudky není možné dokazovat, jako je tomu u faktů. Tyto názory pocházející od ESLP do své judikatury převzal také ISLP, ani zde tedy nenajdeme mezi soudy větší rozdíly v teoretickém přístupu. Ráda bych však podotkla, že ISLP v těchto případech nechává větší prostor pro uvážení vnitrostátním soudům, zatímco přístup ESLP se mi zdá o něco přísnější.

Dalším zkoumaným tématem byla kolize práva na svobodu projevu s právem na respektování rodinného a soukromého života (podkapitola 3.12). Druhé jmenované právo je chráněno článkem 8 Evropské úmluvy a článkem 11 Americké úmluvy. Ani jeden ze soudů se nepokusil přijít s vyčerpávající definicí pojmu soukromý život, nýbrž představily pouze demonstrativní výčty aspektů, které je do něj možné zahrnout. Je zde možné nalézt určitý průsečík s ochranou proti difamačním sdělením v médiích, o níž jsem psala výše, neboť čl. 8 Evropské úmluvy podle výkladu ESLP chrání mimo jiné také pověst osoby, ovšem pouze v případě, že závažnost ohrožení pověsti dosáhne určité míry a může vůči dané osobě způsobit předsudky v rámci jejího soukromého života. V případě Americké úmluvy je pak možné nalézt výslovnou ochranu cti a pověsti osob přímo v jejím textu, a to v čl. 11 odst. 1. Zaměříme-li se pak na otázku kritérií, k nimž je podle soudů nezbytné přihlídnout při posuzování střetu práva na svobodu projevu s právem na respektování soukromého života, ISLP tato kritéria stanoví mnohem obecněji než ESLP. Postup ESLP mi oproti ISLP připadá systematictější a jeho přezkum podrobnější.

V podkapitole č. 3.14 jsem se zaměřila na judikaturu ESLP a ISLP k již výše zmíněnému tématu práva na přístup informacím chráněného v rámci čl. 10 Evropské úmluvy a čl. 13 Americké úmluvy. Zvláštní pozornost jsem věnovala rozsudku ESLP ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, v němž ESLP shrnul vývoj své dosavadní judikatury k tomuto tématu.

Ostatní podkapitoly v rámci třetí kapitoly této práce se zabývaly judikaturou ke specifickým tématům, kterým se ve zkoumaných rozsudcích věnoval vždy jen jeden z regionálních soudů ochrany lidských práv. Jednalo se například o ochranu novinářských zdrojů či kolizi práva na svobodu projevu s právem na spravedlivý proces.

Nakonec bych ráda shrnula, že v obou regionálních systémech ochrany lidských práv, v systému evropském i interamerickém, existují úmluvy, v jejichž rámci je chráněno právo (nejen) médií na svobodu projevu, a také soudní orgány, u nichž je možné domoci se svého práva – ačkoli cesta k ISLP není tak přímá jako k ESLP. Nakonec se ale oba soudní orgány snaží poskytnout novinářům a médiím obecně zvýšenou ochranu, neboť je považují za hlídací psy demokracie, bez nichž by se společnost nemohla dozvídat informace o otázkách veřejného zájmu. ESLP pak často, obrazně řečeno, vyšlapává cestu svému americkému mladšímu bratřovi, jenž kráčí v jeho stopách a vidí v ESLP vzor, který se snaží následovat. Judikatura obou soudů v oblasti svobody projevu médií se tak ve většině případů podobá, akorát ESLP bývá ve svých odůvodněních zpravidla preciznější.

Seznam zkratk

Americká úmluva	Americká úmluva o lidských právech
CORTE IDH	Corte Interamericana de Derechos Humanos (ISLP)
EKLP	Evropská komise pro lidská práva
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
EU	Evropská unie
Evropská úmluva	Úmluva o ochraně základních práv a svobod
Evropský systém	Evropský systém ochrany lidských práv
Charta OAS	Charta Organizace amerických států
IKLP	Interamerická komise pro lidská práva
Interamerický systém	Interamerický systém ochrany lidských práv
ISLP	Interamerický soud pro lidská práva
OAS	Organizace amerických států
OSN	Organizace spojených národů

Seznam použitých zdrojů

Pozn.: Není-li zde uvedeno vydání již přeložené do českého jazyka, všechny překlady citací jsou vlastní.

1. Seznam použité literatury

- AMEZCUA ALCALÁ, L. E., ESTRADA ADÁN, G. E. (2014). El Sistema Americano: la Convención Americana de 22 de noviembre de 1969. *Derecho internacional de los derechos humanos. Manual*. México, DF: EDITORIAL PORRÚA, Facultad de Derecho UNAM, 2014. 191 - 209. ISBN 9786070915680,
- BARBOSA DELGADO, F. R. *Litigio Interamericano: perspectiva jurídica del sistema de protección de derechos humanos*. Bogotá: Fundación Universidad de Bogotá Jorge Tadeo Lozano, 2002. 661 pp. ISBN 9789589029466,
- BASTERRA, M. I. La libertad de expresión en la jurisprudencia de la Corte IDH. *Estudios de casos líderes interamericanos y europeos*. Ciudad de México: Academia IDH, UADeC, 2016. 352 pp. ISBN 978-8491196600,
- CASSESE, Antonio. *International law*. Oxford: Oxford University Press, 2001. 469 p. ISBN 0-19-829998-2,
- DUFEK, P., SMEKAL, H. a kol. *Lidská práva v mezinárodní politice*. Praha: Wolters Kluwer, 2014. 448 s. ISBN 978-80-7478-720-1,
- FREIXES, N. S. *Libertad de expresión y derecho a promover y proteger los derechos humanos*. Barcelona: Librería Bosch, 2015. 180 pp. ISBN 978-84-944332-0-7,
- GÓMEZ ISA, F., MANUEL PUREZA, J. *La protección internacional de los derechos humanos en los albores del siglo XXI*. Bilbao: Universidad de Deusto, 2003. 835 pp. ISBN 84-7485-899-2,
- GÓMEZ-ROBLEDO VERDUZCO, A. *Derechos humanos en el Sistema Interamericano*. México, DF: EDITORIAL PORRÚA, UNAM, 2000. 316 pp. ISBN 978-9700723150,
- KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2012. 1696 s. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-365-3,
- MRÁZEK, Josef. *Dokumenty ke studiu mezinárodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 444 s. ISBN 80-86898-08-3,
- OSTER, Jan. *European and international media law*. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 583 p. ISBN 978-1-107-62076-6,
- POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J. *Mezinárodní právo veřejné – Zvláštní část*. 6., doplněné a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 556 s. ISBN 978-80-7400-398-1,
- RODRÍGUEZ RESCIA, V. M. *La Ejecución de sentencia de la Corte Interamericana de los Derechos Humanos*. 1. ed. San José: Editorial Investigaciones Jurídicas, 1997. 70 pp. ISBN 9977-13-148-1,
- ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2015. 463 s. ISBN 978-80-7380-549-4,
- STEINER, H. J., ALSTON, P. *International human rights in context: Law, politics, morals*. Oxford: Oxford University Press, 1996. 1245 p. ISBN 0-19-825427-X,

STRÁŽNICKÁ, Viera a kol. *Medzinárodná a európska ochrana ľudských práv*. Prvé vydanie. Bratislava: EUROKÓDEX, s.r.o., 2013. 560 s. ISBN 978-80-89447-95-4,

SUDRE, Frédéric. *Mezinárodní a evropské právo lidských práv*. Přeložil J. MALENOVSKÝ. 2., upravené a rozšířené vydání. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1997. 364 s. ISBN 80-210-1485-7,

TYMOFEYEVA, Alla. Omezení práva na svobodu projevu na základě článku 17 Evropské úmluvy o lidských právech. *Mezinárodněprávní aspekty ochrany lidských práv*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2013. 79 - 88. ISBN 978-80-87146-97-2,

ZEMANOVÁ, Štěpánka a kol. *Lidská dimenze mezinárodní politiky*. Praha: Oeconomica, 2004. 260 s. ISBN 80-245-0769-2.

2. Seznam použitých internetových zdrojů

20. výročí reformy Evropského soudu pro lidská práva a zavedení individuálních stížností. [online]. Štrasburk: Stálá mise České republiky při Radě Evropy ve Štrasburku, 1. 11. 2018 [cit. 2019-09-20]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/coe.strasbourg/cz/aktuality/x20_vyroci_reformy_evropskeho_soudu_pro.html,

BALUARTE, D. C., DE VOS, C. M. *From judgement to justice: Implementing international and regional human rights decisions*. [online]. New York: Open Society Justice Initiative, 2010 [cit. 2019-09-23]. ISBN 978-1-936133-33-8. Dostupné z: <https://www.justiceinitiative.org/uploads/62da1d98-699f-407e-86ac-75294725a539/from-judgment-to-justice-20101122.pdf>,

Chart of signatures and ratifications of Treaty 205. [online]. Strasbourg: Council of Europe, 2019. [cit. 2019-10-10]: https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/205/signatures?p_auth=kVRZlzt,

COSSART-DALY, Elise. *González Medina and Family v. Dominican Republic, Case Summary*. [online]. Los Angeles: Loyola Law School, *Loy. L.A. Int'l & Comp. L. Rev.* (36), 1407 – 1428 [cit. 2019-10-23]. Dostupné z: https://iachr.ils.edu/sites/default/files/iachr/Cases/Gonzalez_Medina_and_Family_v_Dominican_Republic/Gonzalez%20Medina%20and%20Family%20v.%20Dominican%20Republic.pdf,

ČERVENKOVÁ, Petra. *Efektivita kontrolních mechanismů smluv o lidských právech* [online]. Praha, 2015 [cit. 2019-09-18]. Dostupné z: <https://is.cuni.cz/webapps/zpp/detail/101548/>. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Vedoucí práce Věra Honusková,

Decisiones de la Corte IDH. [online]. Washington, D.C.: OEA, 2015. [cit. 2019-11-11]: http://www.oas.org/es/cidh/expresion/jurisprudencia/si_decisiones_corte.asp,

ESTRARA ADÁN, G. E. *El sistema interamericano en el contexto de los sistemas regionales de protección de los derechos humanos*. [online]. México, D. F.: Comisión de Derechos Humanos del Distrito Federal, 2013 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: https://cdhdf.org.mx/serv_prof/pdf/elsistemainteramericanoenelcontextodelossistemasregionales.pdf,

GARCIA SAYAN, Diego. *Jurisprudencia interamericana y acceso a la información*. [online]. Atlanta: Instituto Interamericano de Derechos Humanos, 2008 [cit. 2019-09-23]. Dostupné z: https://www.iidh.ed.cr/derecho-informacion/media/1082/garcia_sayan_speech_sp.pdf,

HUDOC. [online]. Strasbourg: European Court of Human Rights. [cit. 2019-11-11]: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22fulltext%22:%5B%22media%22%22%22languageisocode%22:%5B%22E>

NG%22],%22importance%22:[%221%22],%22article%22:[%2210%22],%22documentcollectionid2%22:[%22GRANDCHAMBER%22]},

Informace pro stěžovatele. [online]. Strasbourg: European Court of Human Rights [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/cze/application>,

JANTOŠ, Michal. Právo na přístup k informacím v Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. *Správní právo* [online]. 2019, **LII**(3), 190 - 197 [cit. 2019-11-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/webpm/clanek/spravni-pravo-3-2019.aspx>,

Jurisprudence Finder. [online]. San José: Corte Interamericana de Derechos Humanos. [cit. 2019-11-11]: <http://www.corteidh.or.cr/cf/Jurisprudencia2/index.cfm?lang=en>,

Los medios de comunicación social y la protección del artículo 13 de la Convención Americana. [online]. San José: Corte Interamericana de Derechos Humanos. [cit. 2019-07-04]: <http://www.corteidh.or.cr/sitios/observaciones/panama/46.2.pdf>,

MACOVEI, Monica. *Freedom of expression: A guide to the implementation of the article 10 of the European Convention on Human Rights*. 2nd edition. [online]. Strasbourg: Council of Europe, January 2004 [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://rm.coe.int/168007ff48>,

MCCORMICK, Jessica. *"The Last Temptation of Christ" (Olmedo Bustos et al.) v. Chile, Case Summary*. [online]. Los Angeles: Loyola Law School, *Loy. L.A. Int'l & Comp. L. Rev.* (38), 1189 – 1203 [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: https://iachr.lla.edu/sites/default/files/iachr/Cases/The_Last_Temptation_Of_Christ_v_Chile/mccormick_last_temptation_of_christ_olmedo_bustos_et_al._v._chile.pdf,

México y el Sistema Interamericano de los Derechos Humanos. [online]. Ciudad de México: Comisión Nacional de los Derechos Humanos, 2016 [cit. 2019-06-04]. ISBN 978-607-729-249-4. Dostupné z: <https://www.cndh.org.mx/sites/all/doc/cartillas/2015-2016/36-mex-siste-dh.pdf>,

MSP - TISKOVÝ ODBOR. Rozhovor: Z Prahy do Štrasburku a zpět. In *Právní prostor* [online]. Ostrava: ATLAS consulting, 29. 7. 2014 [cit. 2018-12-19]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/mezinarodni-a-evropske-pravo/z-prahy-do-strasburku-a-zpet>,

ONDŘEJOVÁ, Eva. Další korekce rozhodnutí Delfi proti Estonsku – pomluva a komentáře. In *Právní prostor* [online]. Ostrava: ATLAS consulting, 27. 3. 2017 [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/dalsi-korekce-rozhodnuti-delfi-proti-estonsku-pomluva-a-komentare>,

ORDELTOVÁ, Tereza. *Svoboda projevu v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva: Rozsudek v případě Radio Twist, a.s. proti Slovensku* [online]. Brno, 2016 [cit. 2019-09-30]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/mr7q8/Diplomova_prace_Tereza_Ordeltova.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita. Vedoucí práce Kateřina Uhlířová,

Praktická příručka k podmínkám přijatelnosti. [online]. Štrasburk: Rada Evropy / Evropský soud pro lidská práva, 2011 [cit. 2019-11-12]. Dostupné z: https://www.echr.coe.int/Documents/Admissibility_guide_CES.pdf,

¿Qué es la CIDH? [online]. Washington, D. C.: OEA, 2015 [cit. 2019-06-04]. Dostupné z: <http://www.oas.org/es/cidh/mandato/que.asp>,

Reingreso de Venezuela a la jurisdicción de Corte Interamericana de Derechos Humanos. [online]. Caracas: Centro de Justicia y Paz, 30. 5. 2019 [cit. 2019-10-22]. Dostupné z: <https://cepaz.org/articulos/reingreso-de-venezuela-a-la-jurisdiccion-de-corte-interamericana-de-derechos-humanos/>,

TYMOFEYEVA, Alla. *Komentáře na Internetu: Kdo ponese odpovědnost?* [online]. Praha: Výzkumné centrum pro lidská práva, Univerzita Karlova – Právnická fakulta, 18. 3. 2016 [cit. 2019-11-16]. Dostupné z: <https://www.vclp.cz/news/komentare-na-internetu-kdo-ponese-odpovednost/>.

3. Seznam použitých právních předpisů

Americká úmluva o lidských právech – anglicky: American Convention on Human Rights Adopted at the Inter-American Specialized Conference on Human Rights, San José, Costa Rica, 22 November 1969. Dostupné z: <https://www.cidh.oas.org/basicos/english/basic3.american%20convention.htm>, [cit. 2019-10-18],

Americká úmluva o lidských právech – španělsky: Convención Americana sobre Derechos Humanos suscrita en la Conferencia Especializada Interamericana sobre Derechos Humanos en San José, Costa Rica 7 al 22 de noviembre de 1969. Dostupné z: https://www.oas.org/dil/esp/tratados_B-32_Convencion_Americana_sobre_Derechos_Humanos.pdf, [cit. 2019-10-18],

Charta Spojených národů (26. 6. 1945). In: MRÁZEK, Josef. *Dokumenty ke studiu mezinárodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 444 s. ISBN 80-86898-08-3,

Mezinárodní pakt o občanských a politických právech (19. 12. 1966). In: MRÁZEK, Josef. *Dokumenty ke studiu mezinárodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 444 s. ISBN 80-86898-08-3,

Úmluva o ochraně základních práv a svobod ve znění protokolů č. 3, 5 a 8 (4. 11. 1950). In: MRÁZEK, Josef. *Dokumenty ke studiu mezinárodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 444 s. ISBN 80-86898-08-3,

Všeobecná deklarace lidských práv (10. 12. 1948). In: MRÁZEK, Josef. *Dokumenty ke studiu mezinárodního práva*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2004. 444 s. ISBN 80-86898-08-3.

4. Seznam použité judikatury: ESLP, řazeno chronologicky

Rozsudek ESLP ze dne 26. 3. 1987 ve věci *Leander proti Švédsku*, č. 9248/81,

Rozsudek ESLP ze dne 7. 7. 1989 ve věci *Gaskin proti Spojenému království*, č. 10454/83,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 3. 1996 ve věci *Goodwin proti Spojenému království*, č. 17488/90,

Rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 19. 2. 1998 ve věci *Guerra a další proti Itálii*, č. 14967/89,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 21. 1. 1999 ve věci *Janowski proti Polsku*, č. 25716/94,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 21. 1. 1999 ve věci *Fressoz a Roire proti Francii*, č. 29183/95,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 20. 5. 1999 ve věci *Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, č. 21980/93,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 7. 1999 ve věci *Erdoğdu a Ince proti Turecku*, č. 25067/94 a 25068/94,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 7. 1999 ve věci *Sürek proti Turecku*, č. 26682/95,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 7. 1999 ve věci *Ceylan proti Turecku*, č. 23556/94,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 6. 5. 2003 ve věci *Perna proti Itálii*, č. 48898/99,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 17. 12. 2004 ve věci *Cumpănă a Mazăre proti Rumunsku*, č. 33348/96,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 17. 12. 2004 ve věci *Pedersen a Baadsgaard proti Dánsku*, č. 49017/99,

Rozhodnutí ESLP ze dne 10. 7. 2006 ve věci *Sdružení Jihočeské matky proti České republice*, č. 19101/03,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10. 12. 2007 ve věci *Stoll proti Švýcarsku*, č. 69698/01,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. 10. 2007 ve věci *Lindon, Otchakovsky a July proti Francii*, č. 21279/02 a 36448/02,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 12. 2. 2008 ve věci *Guja proti Moldavsku*, č. 14277/04,

Rozsudek Velkého senátu ESLP ze dne 14. 4. 2009 ve věci *Társaság a Szabadságjogokért proti Maďarsku*, č. 37374/05,

Rozsudek ESLP ze dne 14. 9. 2010 ve věci *Dink proti Turecku*, č. 2668/07, 6102/08, 30079/08, 7072/09 a 7124/09,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 12. 9. 2011 ve věci *Palomo Sánchez proti Španělsku*, č. 28955/06, 28957/06, 28959/06 a 28964/06,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 2. 2012 ve věci *Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 2. 2012 ve věci *Von Hannover proti Německu (č. 2)*, č. 40660/08 a 60641/08,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 7. 6. 2012 ve věci *Centro Europa 7 s.r.l. a Di Stefano proti Itálii*, č. 38433/09,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 22. 4. 2013 ve věci *Animal Defenders International proti Spojenému království*, č. 48876/08,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 23. 4. 2015 ve věci *Morice proti Francii*, č. 29369/10,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 16. 6. 2015 ve věci *Delfi AS proti Estonsku*, č. 64569/09,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 15. 10. 2015 ve věci *Perinçek proti Švýcarsku*, č. 27510/08,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 20. 10. 2015 ve věci *Pentikäinen proti Finsku*, č. 11882/10,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 10. 11. 2015 ve věci *Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, č. 40454/07,

Rozsudek ESLP ze dne 2. 2. 2016 ve věci *Magyar Tartalomszolgáltatók Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku*, č. 22947/13,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 29. 3. 2016 ve věci *Bédat proti Švýcarsku*, č. 56925/08,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 8. 11. 2016 ve věci *Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11,

Rozhodnutí ESLP ze dne 7. 2. 2017 ve věci *Pihl proti Švédsku*, č. 74742/14,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 6. 2017 ve věci *Satakunnan Markkinapörssi Oy a Satamedia Oy proti Finsku*, č. 931/13,

Rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 6. 2017 ve věci *Medžlis Islamske Zajednice Brčko a další proti Bosně a Hercegovině*, č. 17224/11.

5. Seznam použité judikatury: ISLP, řazeno chronologicky

Corte Interamericana de Derechos Humanos, *La Colegiación Obligatoria de Periodistas* (arts. 13 y 29 Convención Americana sobre Derechos Humanos). Opinión Consultiva OC-5/85 del 13 de noviembre de 1985. Serie A No. 5 [cit. 2019-06-06]. Dostupné online: http://www.corteidh.or.cr/docs/opiniones/seriea_05_esp.doc,

Corte Interamericana de Derechos Humanos, *Interpretación de la Declaración Americana de los Derechos y Deberes del Hombre en el Marco del Artículo 64 de la Convención Americana sobre Derechos Humanos*. Opinión Consultiva OC-10/89 del 14 de julio de 1989. Serie A No. 10 [cit. 2019-06-04]. Dostupné online: http://www.corteidh.or.cr/docs/opiniones/seriea_10_esp1.pdf,

Rozsudek ISLP ze dne 5. 2. 2001 ve věci *“La Última Tentación de Cristo” (Olmedo-Bustos a další) proti Chile*, Serie C No. 73,

Rozsudek ISLP ze dne 6. 2. 2001 ve věci *Ivcher Bronstein proti Peru*, Serie C No. 74,

Rozsudek ISLP ze dne 2. 7. 2004 ve věci *Herrera Ulloa proti Kostarice*, Serie C No. 107,

Rozsudek ISLP ze dne 19. 9. 2006 ve věci *Claude Reyes a další proti Chile*, Serie C No. 151,

Rozsudek ISLP ze dne 2. 5. 2008 ve věci *Kimel proti Argentině*, Serie C No. 177,

Rozsudek ISLP ze dne 28. 1. 2009 ve věci *Ríos a další proti Venezuele*, Serie C No. 194,

Rozsudek ISLP ze dne 28. 1. 2009 ve věci *Perozo a další proti Venezuele*, Serie C No. 195,

Rozsudek ISLP ze dne 24. 11. 2010 ve věci *Gomes Lund a další (“Guerrilha do Araguaia”) proti Brazílii*, Serie C No. 219,

Rozsudek ISLP ze dne 29. 11. 2011 ve věci *Fontvecchia a D’Amico proti Argentině*, Serie C No. 238,

Rozsudek ISLP ze dne 27. 2. 2012 ve věci *González Medina a rodinní příslušníci proti Dominikánské republice*, Serie C No. 240,

Rozsudek ISLP ze dne 3. 9. 2012 ve věci *Vélez Restrepo a rodinní příslušníci proti Kolumbii*, Serie C No. 248,

Rozsudek ISLP ze dne 22. 8. 2013 ve věci *Mémoli proti Argentině*, Serie C No. 265,

Rozsudek ISLP ze dne 29. 5. 2014 ve věci *Norín Catrimán a další (Vůdci, členové a aktivisté indiánského kmene Mapuche) proti Chile*, Serie C No. 279,

Rozsudek ISLP ze dne 22. 6. 2015 ve věci *Granier a další (Radio Caracas Televisión) proti Venezuele*, Serie C No. 293,

Rozsudek ISLP ze dne 25. 11. 2015 ve věci *Kmeny Kaliña a Lokono proti Surinamu*, Serie C No. 309,

Rozsudek ISLP ze dne 25. 5. 2017 ve věci *I. V. proti Bolívii*, Serie C No. 336,

Rozsudek ISLP ze dne 13. 3. 2018 ve věci *Carvajal Carvajal a další proti Kolumbii*, Serie C No. 352.

Svoboda projevu médií: Komparace judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá regionální ochranou svobody projevu, a to se zaměřením na média. Cílem práce je provést komparativní analýzu relevantních regionálních dokumentů ochrany lidských práv a zejména pak vybrané judikatury Evropského soudu pro lidská práva a Interamerického soudu pro lidská práva týkající se svobody projevu médií a zjistit, v čem se přístupy těchto regionálních soudů ke svobodě projevu médií liší a v čem se naopak tyto soudy vzájemně ovlivňují či inspirují.

Práce je rozdělena na tři části. První, úvodní část, se zabývá teoretickým ukotvením médií a otázkou svobody projevu médií z pohledu historie a mezinárodního práva. Druhá část představuje ochranu svobody projevu médií v rámci dvou regionálních systémů ochrany lidských práv: evropského a interamerického. S pomocí tuzemské i zahraniční odborné literatury jsou v samostatných podkapitolách představeny oba regionální systémy ochrany lidských práv, přičemž důraz je kladen nejprve na procesní stránku, tedy na otázky, kdo se může ochrany domáhat, před jakým orgánem a jakým způsobem, zda tak může učinit i samotný novinář nebo třeba vlastník média, jenž se domnívá, že jeho právo na svobodu projevu bylo porušeno. A dále je věnována pozornost konkrétním lidskoprávním dokumentům a jejich ustanovením zabývajícím se svobodou projevu ve vztahu k médiím. Poslední podkapitola druhé části následně oba systémy srovnává.

A konečně, třetí část již obsahuje samotnou komparativní analýzu vybraných rozsudků Evropského soudu pro lidská práva na straně jedné a Interamerického soudu pro lidská práva na straně druhé. Judikatura je rozdělena do jednotlivých podkapitol na základě 14 dílčích témat týkajících se svobody projevu médií, kdy již v těchto samostatných podkapitolách dochází ke srovnávání přístupu obou regionálních soudů. Poslední podkapitola č. 3.15 poté přináší shrnutí získaných poznatků. V závěru práce se pak věnují celkové syntéze nejdůležitějších získaných informací ze všech předchozích částí.

Klíčová slova

lidská práva

svoboda projevu

média

Freedom of expression of the media: Comparison of case law of the European Court of Human Rights and the Inter-American Court of Human Rights

Abstract

The diploma thesis deals with regional protection of freedom of expression with focus on the media. The aim of the thesis is to carry out a comparative analysis of the relevant regional documents concerning human rights protection and particularly of the selected case-law of the European Court of Human Rights and the Inter-American Court of Human Rights regarding freedom of expression of the media. I will find out where the differences or, on the other hand, the similarities of the courts' approaches to a different topics are.

The thesis is divided into three parts. The first, introductory part deals with the theoretical grounding of the media and the issue of media freedom of expression from the perspective of historical development and international law. The second part focuses on protection of the freedom of expression of the media within two regional systems of human rights protection: the European and the Inter-American systems. With the help of Czech and foreign reference literature, both regional human rights protection systems are presented in separate subchapters, focusing at first on the procedural aspect – on the questions of who can claim the protection, from which authority and in what way; and whether a journalist himself, or perhaps a media owner, who believes their right to freedom of expression has been violated can do so. Then, the attention is paid to regional human rights documents and their provisions dealing with freedom of expression in relation to the media. The last subchapter of the second part then compares the two systems.

Finally, the third part contains a comparative analysis of selected judgments of the European Court of Human Rights on the one hand, and the Inter-American Court of Human Rights on the other hand. The case-law is divided into individual subchapters on the basis of 14 sub-themes concerning the freedom of expression of the media. There is a comparison of the approach of the two regional courts made in these subchapters. The last subchapter no. 3.15 summarizes the findings. And in the conclusion of the thesis I focus on the overall synthesis of the most important information obtained from all the previous parts.

Key words

human rights

freedom of expression

media